انما الخمر والميسر والانصاب والازلام رجس من عمل الشيطان فاجتنبوه لعلكم تفلحون (المائدة ۹۰)

لا تذهب الليالي والايام حتى تشرب طائفة من امتي الخمر يسمونها بغير اسمها (ابن ماجة)

الخمر ما خامر العقل رواه البخاري

الحجة السماك

في

حرمت التریاک والتنباک

Ketabton.com

تالیف

حضرت مولانا فدا محمد بن محمد عریف المعصومی

غفر اللہ ذنوبہما الظاہری والباطنی

ناشر

جامعہ عربیہ نبراس العلوم نعمانیہ کراچی

رابطہ نمبر: 0333-2470392

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوټ

ددي کتاب کمپوزنګ د یو داسې کس پر لاس شوي دي چې له عربي او پښتو ژبې سره نابلد وو، لهذا د کتاب په دي لومړي چاپ کې د إملا غلطي شته ، چې په راتلونکي کې وخت (دوهم چاپ) کې به ورته ځانګړي پاملرنه وشي إن شاء الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿شناس نامه﴾

نام کتاب : الحجة السماك فی حرمة التریاك والتنباك

مؤلف : حضرت مولانا فدا محمد صاحب معصومی

تصدیق کننده : شیخ الحدیث والتفسیر مفتی عبدالرازق صاحب

ناشر : جامعه نبراس العلوم نعمانیه کراچی.

کمفوزر : محمد ارسلانُ گلزار

طبع : اول

تعداد : ایك هزار (۱۰۰۰)

قیمت : [ ]

تاریخ اشاعت : ۱٤۳٤ھ ق

جمله حقوق طبع به ناشر محفوظ است

جامعه عربیه نبراس العلوم نعمانیه کراچی

رابطه نمبر: 0333-2470392

(c) ketabton.com: The Digital Library

شماره	المقاصد	صفحه
١	پیش لفظ	٧
٢	خطبة الکتاب	٨
٣	ضروری اصول او قواعد	١٠
٤	اوله قاعده	١١
٥	دویمه قاعده	١٣
٦	دریمه قاعده	١٥
٧	څلورمه قاعده	١٨
٨	دسد ذریعی درجی	٢١
٩	اوله درجه	٢١
١٠	دویمه درجه	٢١
١١	دریمه درجه	٢٢
١٢	څلورمه درجه	٢٢
١٣	پنځمه قاعده	٢٤
١٤	دمعونت علی المعصیت صورتونه	٢٤
١٥	اول صورة	٢٥
١٦	دویمه صورة	٢٦
١٧	دریم صورة	٢٦
١٨	المقصد الاولی فی حرمت المسکرات والمفترات	٢٧
١٩	المسألة الاولی	٢٩
٢٠	المسألة الثانیه	٣٣
٢١	اول مقام شراب کوم شئی ته وای	٣٣
٢٢	الحجة الاولی	٣٤
٢٣	الحجة الثانیة	٣٥
٢٤	الحجة الثالثة	٣٨
٢٥	الحجة الرابعة	٤٠
٢٦	الحجة الخامسة	٤١
٢٧	الحجة السادسة	٤٢
٢٨	الحجة السابعة	٤٢
٢٩	هر مسکرته شراب وای	٤٤
٣٠	شراب مسکردی	٤٥
٣١	سبب دحرمت دشرابو	٤٦
٣٢	علت دحرمت دشرابو	٤٨
٣٣	دویم مقام دشرابو حرمت په آیات سره ثابت ده	٥٢
٣٤	اوله وجهه	٥٢
٣٥	دویمه وجهه	٥٣
٣٦	دریمه وجهه	٥٤
٣٧	دغټی گناه وجهی	٥٤
٣٨	اوله وجهه	٥٤
٣٩	دویمه وجهه	٥٦
٤٠	دریمه وجهه	٥٦
٤١	اهل اللغة وای چه هر مسکر شراب دی	٥٨
٤٢	فقهاء وای چه هر مسکر شراب دی	٦٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

شماره	المقاصد	صفحه
٤٣	مفسر وای چه هر مسکر شراب دی	٦٣
٤٤	صحابه کرام وای چه هر مسکر شراب دی	٦٥
٤٥	تابعين وای چه هر مسکر شراب دی	٦٥
٤٦	مذاهب الثلاثة او امام محمدؒ وای چه هر مسکر حرام ده يعني قليل او کثيرئي	٦٩
٤٧	المقصد الثاني في حرمت آكل المسكرات والمفترات	٧١
٤٨	بعض فاسقان وای چه بير حلال ده او دهغوی جواب	٧٢
٤٩	چرس او افيون ترشرابو بد او مضر دی	٧٦
٥٠	دچرسو او افيونو حرمت له احاديثو ما سوی په قياس سره هم ثابت ده	٨٣
٥١	دافيونو ضرر ترچرسو زيات ده	٨٦
٥٢	دافيونو در واجولو مقصد	٩٠
٥٣	دافيونو ضرر ترشرابو زيات ده	٩٢
٥٤	په اجماع دفقهاء ټول مسکرات حرام دی	٩٣
٥٥	رسولﷺ وای په اخيره زمانه کبني به دشرابو نوم بدل سی	٩٥

شماره	المقاصد	صفحه
٥٦	المقصد الثالث في اتجار المخدرات والمسكرات	٩٦
٥٧	أئمة الثلاثةؒ وای بيع په ناجائز ده	٩٨
٥٨	امام ابو حنيفةؒ وای بيع يه جائز ده	٩٨
٥٩	امام ابو يوسفؒ او امام محمدؒ وای بيع په ناجائز ده	١٠٥
٦٠	دصاحبين قول مفتي به ده	١٠٦
٦١	دمسکرات خرڅيدل پر مسلم او کافر باندی ممنوع ده	١٠٨
٦٢	دمسکراتو ګټه او تجارت حرام ده	١١٢
٦٣	مکروه چه مطلق ذکر سی مراد ځيني تحريم ده	١١٥
٦٤	استحسان مقدم ده پر قياس باندي	١١٥
٦٥	قول دصاحبينؒ راجح ده پرقول دام ابو حنيفةؒ په بيعو او معاملو کبني	١١٦
٦٦	تطبيق په ميانځ ده داحنافو کبني	١٢٠
٦٧	فائده دتطبيق د اختلاف	١٢٦
٦٨	بعض علماء دافيونو قياس پر سلاح باندی کوی او دهغوی جواب	١٣٠
٦٩	المقصد الرابع في الربح الناتج من التجارة المخدرة	١٣٥

(c) ketabton.com: The Digital Library

شماره	المقاصد	صفحه
۷۰	دمخدراتو په پسو باندې اَللّٰه (جلّه جلاله) خیرات او حج نهٔ قبلوی	۱۳۸
۷۱	المقصد الخامس فی زراعة المخدرات	۱٤٤
۷۲	تول ائمة پر حرمت دکشت دمخدراتو متفق دی	۱٤٤
۷۳	اول دلیل پر حرمت دکشت دمخدراتو	۱٤٥
۷٤	دویم دلیل پر حرمت دکشت دمخدراتو	۱٤٦
۷۵	دریم دلیل پر حرمت دکشت دمخدراتو	۱٤٦
۷٦	یوسوال اودهغه جواب	۱٤۹
۷۷	المقصد السادس فی اجارة المخدرات	۱۵۰
۷۸	اجاره پر دوه قسم ده	۱۵۰
۷۹	ترياك په پيسو باندې وهل ناجائز دی	۱۵۲
۸۰	تریاق په تریاق باندی وهل ناجائز دی	۱٦۱
۸۱	المقصد السابع فی اجارت المخدرات بالحصة	۱٦٦
۸۲	ترياك په حصه سره وهل نا جائز دی	۱٦٦
۸۳	دعدم جواز اول وجهه	۱٦۷
۸٤	دعدم جواز دویمه وجهه	۱۷۰
۸۵	بعض خلگ وای چه تریاق دقیاس پر مزارعة سی دهغه جواب په یوځو وجهوسره	۱۷٤
۸٦	اوله وجهه	۱۷٤
۸۷	دویمه وجهه او دریمه وجهه	۱۷٦-۱۷۷
۸۸	المقصد الثامن فی اجارت المخدرات بالکیل او الوزن المعلوم	۱۷۹
۸۹	دعدم جواز اوله وجهه او دویمه وجهه	۱۷۹
۹۰	دغنمو او اوربشو ربیل په مذکوره طریقه ناجائز ده	۱۷۹
۹۱	دقفیز الطحّان حیله	۱۸۱
۹۲	المقصد التاسع فی أکل التنباك وشرب الدخان	۱۸۳
۹۳	حقیقت ده تنباکوو	۱۸٤
۹٤	تاریخ اشاعت دتنباکوؤ	۱۸٦
۹۵	عبارات دمشائخو پر حرمت او کراهیت دتنباکوؤ	۱۸۷
۹٦	دتنباکؤ دحرمت اودکراهیت وجهی	۱۹۸
۹۷	اوله وجهه	۱۹۸
۹۸	دویمه وجهه	۱۹۹
۹۹	دریمه وجهه	۱۹۹
۱۰۰	څلورمه وجهه	۲۰۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

شماره	المقاصد	صفحه
۱۰۱	پنځمه وجهه	۲۰۱
۱۰۲	شپږمه وجهه	۲۰۱
۱۰۳	اومه وجهه	۲۰۱
۱۰۴	اتمه وجهه	۲۰۲
۱۰۵	نهم وجهه	۲۰۲
۱۰۶	لسم وجهه	۲۰۲
۱۰۷	یولسم وجهه	۲۰۴
۱۰۸	دولسم وجهه	۲۰۴
۱۰۹	دیارلسم وجهه	۲۰۴
۱۱۰	څورلسم وجهه	۲۰۵
۱۱۱	پنځلسم وجهه	۲۰۵
۱۱۲	شپاړسم وجهه	۲۰۶
۱۱۳	اولسم وجهه	۲۰۶
۱۱۴	اتلسم وجهه	۲۰۷
۱۱۵	نولسم وجهه ربښتنی خوبونه	۲۰۸
۱۱۶	دنسوارو حرمت	۲۲۰

اَللّٰهُ اَکْبَرْ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقریظ جامع المعقول والمنقول ماهر الاصول والفروع

مرجع الخواص والعوام قدوة الانام شیخ الحدیث والتفسیر

حضرت مولانا عبد الظاهر سلمه القادر فی السر والباهر

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

قد طالعت هذه الکتاب لمولوی فدا محمد صاحب من اوله و آخره و وجدته صحیحاً و کان بنائه علی الاصول الاسلامیة ولم اجد فیه مایخالف الاصول والفروع اللهم اعطیه اجرا جزیلاً فی الدارین بفضلك یا وهاب

مولوی عبد الظاهر صاحب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقریظ و تصدیق بحرالعلوم و معدن الفهوم مصدر المکرمات منبع المرواۃ مجمع المکارم محور المحاسن استاذ الطلباء والعلماء شیخ الحدیث والتفسیر حضرت مولانا مفتی عبدالرازق الکد نوی رفع اللّٰه درجته الدنیوی والاخروی۔

بسم اللّٰه الرحمٰن الرحیم

الحمداللّٰه وحده والصلٰواۃ والسلام علی من لانبی بعده امابعد فقد طالعت بعض مواضع حـجـت السماك فی حرمت التریاك لحضرت مولانا فدا محمد صاحب الاکاخیلی فوجد ته موافقا لوقت الحاضر المبتلا به کثیراً من الناس فهی مهلكة للناس ومضر لاکثر الناس وکل ما هذا شا نه حرام وممنوع فالتریاك ممنوع کما صنف فی حرمته کتب و منها المجموع الرسائل لمولانا عبدالحی اللکنویؒ فلهٰذا هذا کتاب موافق للشرح والحوالجات کلها صحیحة وفی الآخر اقول للمؤلف ان یعطی اللّٰه احسن الجزاء فی الدنیا والقبول بین الناس وانا العبد الاحقر عبدالرازق خادم الحدیث مدرسه محمد یه کوئٹه بشتون باغ۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیش لفظ

محترمونا ظرینو کخه هم دار ساله سی په عربی وا ې اوتر دې مختصره وای ذیاته فائده منده به واې تردې وسنی حالت ځکه سی عربی بین المللی زبان ده اوپه دویم نمبر کښې فارسی ده او خاص کر په پاکستان کښې بیا اردوده خولکن اکثره طلباء کرام په دی عصر کښې په نورو شیانو ډیر مصروف دی نولدې وجهی فهم اوتفهیم په بین المللی زبان ورته مشکل ده۔

نوهر طالب ته خپل زبان اسان ده او بل مقصد هم ځان پوه کول دې په یوشی هغه که په هر زبان سره وی نوعلماء کرامودا قصد وکړسی باید هریوو خپل قوم ته په خپل زبان خدمت وکړې۔

نو بلو چان په بلوچی باند ې خدمت کوې مثلاً او فارسی بانان په فارسی باندې خدمت کوې نویشتانه په پشتو باند ې باید خدمت وکړې نوځکه دغه رساله ما په پشتوولیکله اودغه رنګه دارساله ماپه خپل فکر سره مختصره ولیکله خو لیکن بعض ورنبوزما سی وکتله

نو دایه وویل راته سی دارساله به پدغه طرز غیر مفیده وې ځکه یوخو ډیره مختصره ده او بل په اکثره ځایو کښی سی ایات او حدیث دخپلی مدعا لپاره راوړل سوې وی هغه نه ئی ترجمه سوې

نوهر عربی عبارة او ایات او احادیث باید ټول په خپله ژبه ترجمه سی نو به هر قسم طالب په پوه سی نولهذا مابیرته التفات ورته وکو او الله (جل جلاله) دی توفیق راکړې سی هر متن په صحیح توګه ترجمه کړم آمین۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم ط

الحمد الله الكبير الوهّاب الغفور العظيم التواب الذى بعث علينا رسولاً وانبياء واجتبىٰ منكم الاصفياء والا حباب وسهل لنا طريق النجاة والفلاح ويسر سبيل الهدايه للنفوس والا رواح وبيّن الحلال والحرام واوضح مشبهات الاحكام وحدلنا حدوداً فمن تعدّى حدود الله فاولئك من اهل العذاب وصلى الله على سيّد اصفياء رأس اولياء محمّد ن المبعوث الىٰ كافة الخلق من الانس والجان وعلى اله وصحبه مادارالنّيران

امّا بعد فيقول العبد الضعيف الراجى الىٰ عفوربه القوى فدا محمد بن محمد عريف بن محمد معصوم المعصومى عصمهم الله عن فتن الدنيوى والا خروى انى كنت قد صرفت حينا من الدهر فى غوص للفرائد التى كانت فى التوم والدرر بحضرت قاموس العلم والحكم ذوالبلاغت والفصاحت من بين الامم شيخ الحديث والتفسير الحاج مولٰنا مفتى عبدالرازق رزق الله نعم الدّار النعيم وبعيد هذا ذهب باالسجن القمقام من ايادى العساكر الغلام وبقينا فى المسجد كا اليتام وفرغ بعد اربعة اشهر بعون الملك العلّام عن سنن الدوادى واليوسفى صلى الله عليه وسلم والنعمان رحمه الله عليه وآتىٰ الىٰ اهله واليتام ولما شرع ثانياً المحسود

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاقران بنظم الدرر والمرجان
فَاُمِرُتُ علىٰ ان احرر قليلاً من البيان علىٰ حرمت التریاق واللقات والتنباك والله اسئل سوال الضارع الخاشع بعد الفراغ ان يجعله مقبولاً وخالصاً لوجهه الكريم وارجو من كل من يقرء هذا ومن يطالعه ان يدعونی بالمغفرة وشمول الرحمة وبخير الدنيا والعقبىٰ والمرجو من الناظرين الكرام ان لايتتبعو عوراتی وان يستتروا علىٰ ذلاتی فيرحم الله امرءً نظر فيها بنظر اللطف والكرم وعفا عن ذلة القدم اوطغيان القلم فانی لست ممن يدعی العصمت من كل خطاء وذلة ولا ممن ينسب الى نفسه الفصاحة والبراعة ان النفس لأمارة باالسوء۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضروري اصول او قواعد

داکثر وشیا نوحلت او حرمت په شریعت مطهره کښې صراحةً موجود دې خولکن دانسان دژوند په معاملا تو او حالا تو واقعا تو کښې بعض داسې شیان مخې ته راځي سې دهغوی په حقله دقرآن کریم او حدیث نبوي ﷺ صراحةً حکم وجود نلري نوبیادغه متجدد شیان په قواعد ودفقها کرامو رحمه الله علیه علیه عارضیږې دعروض نه ورسته ئې دحلت اودحرمت حکم صراة متعین سی۔ ځکه دافطر ې خبره ده چې يو داسې دين چې تر ورځې دقیامته پوري باقي وې داپه ټولو جزئي واقعا تو اودهغو پر تفصیل باندې صراحةً نسې مشتمل کیداې خو لکن د داسې جید او دائمي دین لپاره به داسې قواعد کلیه خامخا وې چې په ائنده کښې هر قسم جزئیات وی پرهغو به مشتمل وې یعنې دهغو جزئیا تو حکم به له دغو قواعد و معلو میږې په قران مجید اوحدیث نبوی کښې دغه سې بی شماره قواعُد ې او اصول موجود دی په بعض ځایو کښې تصریح په سوی وی اوپه بعض ځایو کښې اهل علمو په اجتهاد او استنباط سره را إستلې وی اودغه رنګه فقهاء رحمه الله علیه هم قواعد ایشی دی چې هغه د بنیادی اهمیت حامل دې۔

نودا مناسب ده چې له دغو قواعد و یو څو ضروری قواعدې ذکر کړو۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوله قاعده

زمونږ پر مذهب اصل په اشياء کښې اباحة د ي اکثره فقهاء اوبل خاص کر احناف رحمه الله عليهم په دي ايات مبارك پر اباحة داشياء باندې دليل نسي۔

هُوَالَّذِيْ خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْاَرْضِ جَمِيْعاً ط (اَلْآيَة) سورة البقره (ايه نمبر ۲۹، پ نمر ۱)

ترجمه:

هغهَ اَللّٰه (جلّ جلاله) هغه ذات ده چې ځمکه اوهغه شيان چې په ځمکه کښې دي ټول ئې ستاسود نفع لپاره پيدا کړې دی۔

يعنی ټول شيان دانسان دنفع لپاره دې په چا کښې ظاهرې نفع وې او په چا کښې باطنی نفع و ي او بعض شيان بياده عبرة لپاره و ي لکه مؤذيات مثلاً ماران لړمان او درنده گان وغيره خو په هر شئي کښې ده اَللّٰه (جلّ جلاله) حکمت وې لکه داقول د اَللّٰه (جلّ جلاله)

رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلاً (اَلْآيَة) سورة ال عمران (ايه نمبر ۱۹۱، پ نمبر ٤)

ترجمه:

ای ربه۔ زمونږ تانده پيد اکړی دادو نياء عبث او باطل۔

له دې معلومه سوه لکه څنگه سی اَللّٰه (جلّ جلاله) انسان د بندگی او عبادة لپاره پيدا کړی ده دغه رنگه اَللّٰه (جلّ جلاله) ټول کائنات دانسان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخدمت اوده راحت لپاره پیدا کړې دې ځکه په دونیا کښې ډیر داسې شیان سته چې له هغو بغیره دهغو فائده له بل شئی څخه انسان نه سي اخستی نو له دی وجی محققین علماء لکه امام کرخی رحمه الله علیه او صاحب هدایه بلکه ټول احناف وائی چې پر کوم شی دناجائز او حرام کیدلو دلیل نه وې هغه مباح ده **اَلْاَصْلَ فِی الْاَشْیَاءِ اَلْاِبَاحَة۔**

ترجمه: په اشیاء کښې اباحة اصل ده یعنی په حقیقت کښې هر شی مباح ده تر څوچې یه دلیل په وجوب یا په حرمت وغیرهما باندی نه وې موجود سوې ددې په تائید کښې حدیث شریف هم سته

قَالِ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ اَلْحَلَالُ مَا حَلّ اللّٰهُ فِیْ کِتَابِهٖ وَالْحَرَامَ مَا حَـرَمَ اللّٰه فِی کِتَابِهٖ۔ وَمَاسَکَتَ عَنْهُ فَهُوَ مِمَّا عَفَا عَنْهُ۔ ترمذي باب الفراء (اَلْحَدِیْث) (ص نمبر ۲۰۶، ج نمبر ۱)

ترجمه: رسول الله ﷺ ویلی دې هغه شیان حلال دې چې اَللّٰه (جلّ جلاله) په خپل کتاب کښې حلال کړې دی او هغه شیان حرام دې چې اَللّٰه (جلّ جلاله) په خپل کتاب کښې حرام کړی دی او هغه شیان چه اَللّٰه (جلّ جلاله) ئی حلت او حرمت نه ده ذکر کړی په هغه کښې یه عفو کړې ده یعنی هغه مباح دې په اتیان او په ترك کنبی یه مواخذه نسته۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاصل یه داسو چی پر هغه شی چی یو دلیل له دلائلو اربعه څخه چی قران و حدیث واجماع و قیاس ده پر حرمت و حلت باندی نه وْو هغه مباح ده ترك واتیان علی السویه ده۔

﴿دویمه قاعده﴾

مجبوری نارواشی رواکوي

ده فقهاء رحمه الله علیهم قاعده ده چی په وخت د ضرورة کښی حرام شی وانسان ته حلالیږی اَلضَّرُوْرَاتُ تَبِیْحُ الْمَحْظُوْرَات (الاشباه لابن نجیم۔۸۵)

ترجمه: ضروریات محظور او ممنوع شیان مباح کوي ددې قاعدې بنیاد په قران و حدیث په د واړو کښی وجود لري۔

لکه اَللّٰه (جلّ جلاله) چی وائی

فَمَنِ اضْطُرَّ غَیْرَ بَاغٍ وَّلَا عَادٍ فَلَا اِثْمَ عَلَیْهِ (اَلْاٰیَةُ)(سورة البقره ایه نمبر ۱۷۳ پ)

ترجمه: هغه څوك چی مجبور و محتاج سی وخورك ته دحرام شی حال کون دده غیر باغی او غیر متعدې وې ترحد نوپرده باندې گناه په خورك ددغه شی کښی نه سته امام ابو حنیفه رحمه الله علیه ده باغی او عادی ترجمه داسی کوې وائی باغی هغه چاته وائی چی حلال شی موجودوی اودی کره ونفرة ځینی کوې او حرام شی ته دخوند او تلذذ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وجه تیرې وتناول کوې او عادی هغه چاته وائی چی ترقدر دضرورة زیاـة ځیـنی وخوری حاصل ئی داده چی دونه به ځینی خورې له دغه مـردار شـی په وخت دعدم دحلال شئ کښنی چـی ځـان لـه مرگه په ساتی او په حدیث شریف کښنی راځی-

لَاضَرَر وَلَا ضَرَارَ (اَلْحَدِیْثُ) (الاشباهُ والنظائر نمبر ۱۷۳)

تـرجمه: یعنی دانده جائز چه انسان وځان ته دضرر ورسوی اویا بل ته بـغیـر حـقـه ضـرر ورسـوی حـاصل ئی داده چـه پـه اسلام کښنی نـه ضرر سته یعنی چه خپل نفس ته تاوان او نقصان ورسوی او نه په اسلام کښنی ضـرارستهً یعنی چه وبل ته بغیر حق تاوان ورسوی اونه په اسلام کښنی ضـرر بـالـضرر سته یعنی چه مقابله ده ضرر په ضرر سره وکړی یـعـنی چه څوك بل څوك ووهی او ښکنځل ورته وکړی هـغـه بل ته داحق نسته چه ښکنځل ورته وکړی اویـا یـه ووهی بلکه هغه به خپل حـق پـه حـاکـم باندی ځینی طلبوی نقل یه له موطاء امام مالك بیهقی مستـدرك حـاکـم دار قـطنـی څخه کړې ده داد انســان دضـرورة او هنگا مې او د غیـر مـعـمـولی حالاتو تقاضا هم ده نولدې وجهـی فقهاء رحـمـه الـلـه عـلیهـم داحـکا مود تطبیق او د تشریح دایو مستقل اصل وقاعده جوړه کړه زمونږ د فقی په کتابو کښنی پردغه قاعده پر سلهائو مسئلی بنأدې مثلاً د انســان په ستونی کښنی گـولـه بنده سی له شرابو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماسوی بل د ښځنلو شئ نسته نودا جائز ده چی یو سور د شرابو و کړې اوځان له مرګه بچاو کړې دغه رنګه انسان ته په حالت داکراه کښی کلمه د کفر ویل وزته جائز ده په حال دضرورة کښی په مردارو شیانو علاج کول جائز ده عالمګیری (۲۳۷، ج-۵)

تاتا رخانیه (٤١٨، ج-۱) دغسی نورې ډیرې مسئلی بناء دې پردغه قاعده باندې فا طلب هناك۔

﴿ دریمه قاعده ﴾

پـه حلال او حرام کښي احتیـاط پـه شـریـعت کی د حلال او حرام په باب کی احتیاط لازم او ضرور ده په هر هغه ځاې کښي چی حلال او حرام د واړه سره جمع سی ترجیح و حرام ته ده پر حلال

ما اجتمع الحلال والحرام الاغلب الحرام علی الحلال (الاشباه لا بن نجیم)

تـرجـمه: هغه وخت چی حلال او حرام سره جمع سی ترجیح و حرام ته ور کول کیږې پـر حلال بعض حضرات ددغه روایت له رسول الله ﷺ څخه نقل کوې لیـکـن عـلامـه عراقی رحمه الله علیه دابی اصله اوبـی بـنیـاده بللی ده صحیح داده چی دا دافقه الامت حضرت عبدالله ابن مسعود رضی الله عنه قول ده او داهـم داهمیت او اعتبار لپاره کافی اوشافی ده الاشبا لابن نجیم۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـدی علاوه ددین مجموعی مزاج او مزاق هم دد ې تائید کو ې دفقها رحـمـه الـلـه عـلیهم پر دغه قاعده باندې درسـول الـلّه ﷺ ارشاد هم روشنائی اچوې قَالَ رَسُوْلُ اللّٰه ﷺ

اَلْـحَلَالُ بَیّـن وَالْحَرامُ بیّن وَبیْنهُمَا مُتَشَابِهَاتُ لایَعْلَمُهُنّ کثیراً مِـنَ الـنّـَـاس۔ فَـمَنِ اتَّقیٰ اَلْمُشَبِّهَاتُ اِسْتَبْرَاُ لِدِیْنِهٖ وعرضه وَمَنْ وَقَعَ فِی الشَّبُهَات کَرَاعٍ یَرْعِیٰ حَوْلُ الْحِمیٰ یُوْشَكُ اَنْ یُّوَاقِعِهٗ -

(اَلْـحَـدِیْـثُ) رواه البـخـاری الـمشـکـوة نمبر ۲٤۱ الاشباہ للسیوطی رحمه الله علیه نمبر ۲۰۹۔

ترجمه: حلال ظاهر دې او حرام واضح او ظاهر دې۔

او پـه مابین دحلال و حرام کښی متشبهات دی ډیـر خلگ علم نه ور باندې لرې نـوکه چاځان وساتی له مشتبه شیانو څخه هغه طلب دبراء ة اود خلاصتوب وکو په خپل دین کښی له نقائصواو هغه طلب دبراء ة او دخـلاصتـوب وکو دخپل ځان او دعزت لپاره له طعن څخه او هغه څوك کـه واقع سو په شبهاتو کښی دا سـی ده لـکه شپانه چی دساتلی ځرارگـاه پر شاوخوا باندې پسونه را ځرخوې هـغه قریبه ده ودیته چی ځینی گڈسی حاصل ئی داده چی دایو داسی حدیث ده چی دا ممکنه ده چی ددیـن ټـول احـکـام دی له دغه یو حدیث شریف څخه معلوم سی لکه څنگه سـی ابن عربی رحمه الله علیه دغه وینا کوې ځکه په دونیا کښی داسـی شـی نسته چی هغه دې لـه دغو درو حالاتو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهروې او امـام نـورې رحـمـه الله علیه ددغه حدیث شریف په تشریح کښې وائې چې شیان پر درې قسمه دي یو قسم حلال واضح دی چې حلت ئې پر هیچا پوشیده نه وی لکه خوراك د ډوډې او دفاکهو او لکه خبرې کول اوتګ کول وغیره اوبل قسم حرام واضح دی چې حرمت ئې پر هیچا پوشیده نه وی لکه شراب او وینې او د رواغ واشباه ذلك او دریم قسم مشبهات دی۔

چې نـه ئې حلت واضح وی او نه ئې حرمت واضح وې نوله دې وجه ډیـر خـلګ عـلم نه پر لرې بـلـکه صرف یوڅه عـلماء ئې پیژنـې دهغو حـکـم یـا پـه نـص سـره او یـا پـه قیـاس او یـا پـه اجتهاد سره یعنی **دا الحلال بیّن** مـعـنی داده چې دلیل ئې دلالت پر حلت باندې بلاشبه کوې او **دالـحرام بیّن** مـعـنـی داده چـې دلیـل ئې دلالت پر حرمت باندې بلاشبه کوې او **دبینهما متشبهات** معنی داده چې دحلت اود حـرمت په ما بین کښې واسطه وې هم دلیل دحرمت و ې اوهم دلیل دحـلت وې نـو مشتبـه او متـعسر سی پر ډیـروخـلـګو باند ې تـرجیح داحـدالـجـانبیـن ماسوٰی له یوڅوعـالـمـانـو سـی مجتهدین دی او که مـجتهدین نه وْو نوله داسی شی څخه بیـاځان ساتل لازم دي ځکه په حدیث شریف کښې نتیـجه داوه که څوك ځـان له مشتبها توڅخه نه وسـاتـی هغه به په حرامو مبتلا کیږی نـولـه دی وجه فقهاء کرامو دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

قاعده وضع کړیده پر دی قاعدې باندی هم دفقهاء ډیری مسئلی بنادې مثلاً د حلال او حرام حیوان په اختلاط سی کوم حیوان پیدا سی هغه حرام ده یعنی هغه مخلوط حیوان حرام او مردارده دغه رنګه یوسړی شکار ووهلی اول دغه شکار پر یو لابښ پر یوزې بیا ځکمی ته راولو یږې دادواړه احتماله لرې یعنی دا احتمال هم لرې چی لدغه تیغه یا غیره څخه دی مړسوی وې اودا احتمال هم لری چی په سبب ددغه لابښ دی مړ سوی وې اول احتمال ئی دحلت اودویم احتمال ئی دحرمت ده مګر فقهاء رحمه الله علیهم ترجیح و حرمت ته ورکړی ده ځکه دغه شکار مشتبه سو من وجه حلال ده او من وجه حرام ده دغه رنګه هر هغه شی چې په هغه کښی دلیل دحلت هم وی اود حرمت هم وې هغه شی حرام ده

محترمو دغه هره قاعده درا روان مقصود لپاره تمهید او مقدمة ده باید په فهم کښی ونیوه سی-

شلورمه قاعده

دحرامو دذرائع او اسبابو دروازه تړل ضرورې ده

که چیری یوسړې دیوی خبری منع کیدل او بندیدل غواړې نودا فطرې خبره ده سی دهغی خبری اسباب و ذرائع هم بند وی ځکه خوبیا دغه دهغه ممنوع خبری سبب او ذریعه ګرزې مثلا دخدای ج په

(c) ketabton.com: The Digital Library

شان کښې گستاخي بده خبره ده بلکه کفر ده نو که څوك د معبودانو باطله وو مذمت بيانوي نو ضرور به دغه خداى ناترسه كفار د معبود برحق په شان کښې گستاخي کوي لدى وجې اَللّٰه (جلّ جلاله) په قران کريم کښې د معبودانو باطله وُو دبدو ويلو څخه منع فرمايلى ده قال اللّٰه تعالىٰ وَلَا تَسُبُّوْ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ فَيَسُبُّوْ اللّٰهَ عَدَوّ وابِغَيْرِ عِلمٍ (سورة الانعام ايه نمبر ۱۰۸)

ترجمه: تاسى بښكنځل مه كوى, وباطيلو معبود انوته اوياهغه چاته چى له خداى ج ماسوٰى داصنامو عبادت کوي ځكه بيادوى واَللّٰه (جلّ جلاله) ته بښكنځل کوي ظلماً بې له علمه ددوى پر اَللّٰه (جلّ جلاله) باندي.

کوم وخت سى دغه ايات نازل سو قال اللّٰه تعالى(جل جلاله)

اِنَّكُمْ وَمَاتَعْبُدُوْن مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ حَصَبُ جَهَنَّمْ ط (سورة الانبياء ايه نمبر ۹۸)

ترجمه: تاسى او هغه چى تاسى يه عبادة كوي بى له اللّٰه (جلّ جلاله) دابه دجهنم خاشاك اولرگى وى.

نو مسلمانانو داصنامو بد ويل شروع كړو كفارو ددوى په مقابله کښې واللّٰه(جلّ جلاله) ته بد ويل شروع كړو نو اللّٰه(جلّ جلاله) مسلمانان له بدويلو څخه منع كړو كڅه هم بدويل خواصنامو ته جائز اورواكار ده خولكن چى دوى ته بدويل سبب دبدى وينا داللّٰه(جلّ جلاله) سو نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله(جلّ جلاله) منع و فرمایله۔

چی اصنامو ته بدمه وایاست

دغه رنگه دزنا بندیدل مقصود دي لیکن دزنا د دروازې دتړلو لپاره ئی داجنبي له اجنبیه سره دخلوة او بی پردگی څخه هم منعه فرمایلی ده یعنی یو سړې دانه سی کولی چی له پره دی ښځی سره دې په یوه کمره کښی دو په دو کښینی کڅه هم په دغه نفس ناسته اویو ځای والی کښی خوگناه نسته خولکن دغه ناسته او خلوة سبب دزنا گرزي نودغه نفس ناسته ورسره ممنوع ده۔

دغه رنگه اصل ممانعت دشرابو او دسود ده خولکن پیغمبر علیه السلام پرهغه اسبابو باندې هم لعنت ویلی ده چی هغه ذریعه او سبب دشراب نوشی او سود خوارې وي لکه رسول الله ﷺ چی وائی

لَعَنَ رَسُوْلُ اللّٰهِ فِي الْخَمْرِ عَشْرة عَاصِرُهَا وَمُعْتَصِرُها وَشَار بُهَا وحَامِلُهَا وَالْمَحْمُوْلَةَ اِلَيْهِ وَسَاقِيتها وبَائِعُها وَاٰكِلُ ثَمَنِهَا وَالمشترىٰ لها وَالْمُشْتَرَاة لَهٗ الحدیث ترمذی (۱۵۵ کتاب البیو، ج،۱)

ترجمه: رسول الله ﷺ وائی لعنت دوی په شرابو کښی پرلسو باندې په نښخو څونکی باندې اوپرهغه چاچه ودته ئی ور نښخی ځی اوپر څشونکی باندې اوپر باریدونکی باندې اوپر هغه چاچه ور وړه کیږی اوپر جوړونکی باندی اوپرخر څیدنکی باندې اوپرهغه چاچه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیسی ئی خورې اوپر هغه بنځه چه ودیته اخستل کیږي اوپر هغه نرچه ودته اخستل کیږي دفقهاء رحمه الله علیه په زبان کښې دیو فساد دختمید لو لپاره چې کوم سبب او ذریعه وې دهغه سبب وبند دید لوته سدّ ذریعه وائی یعنی په ظاهر دغه سبب جائز او مباح وې خولکن دغه سبب داسې درجې ته رسیږی چې هغه

شرعاً ناجائز وې الموافقات (۱۹۸، ج-٤)

علماء کرام څه ناڅه اختلاف لرې چه کومه ذریعه ممنوع ده او کومه نده ممنوع خولکن ددی لپاره علماء کرامویو څواصول لیکلی دې چې دهغو خلاصه داده دذریعی لپاره څلور درجې دی۔

اوله درجه

که دایقنی معلومه وه چې دغه شی سبب او ذریعه دفساد اونار واده داسې ذریعه او سبب بالاتفاق ممنوع ده یعنی که دغه ذریعه په خپله یعنی بذاته ممنوع وې خوفبها والنعمة اوکه په خپله نه وی ممنوع خولکن دممنوع اوناروالپاره سبب او ذریعه یقنی وې۔ نوبیاد هغه مسبب په وجه دغه سبب او ذریعه منع ده۔

دویمه درجه

که دغه شی یقنی نه وی معلوم چې دغه سبب او ذریعه دفساد او نار واده خولکن غالب گمان ئی داوې چې دغه شی سبب او ذریعه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

فساد ده نوداصورة هم په حکم داولی درجی کښې ده یعنی دداسی سبب بندیدل هم لازمی دي ځکه په عملی احکامو کښې غالب گمان په درجه دیقین کښې وي۔

﴿ دریمه درجه ﴾

یعنی دغه شی شاذ و نادر سبب دفساد جوړید و یعنی نه ئی یقین وی اونه ئی غالب گمان وي چی دغه شی سبب دفساد او ناروا ده بلکه یووخت داسی پیښنه سی چی دغه شی سبب دفساد وگرزی هغه هم نادره وي داسی اسباب بیا په اتفاق سره جائز دی یعنی حکم دممانعت نه سی پر کولی نودغه درې صورته اتفاقی دې دعلماء کرامو اختلاف نسته پکښې دځغو او لو دو صورتو اسباب بالاتفاق بند او ممنوع دې او ددریم صورة اسباب بیا جائز او صحیح دې۔

﴿ څلورمه درجه ﴾

کوم شی چی په کثرة سره سبب دفساد گرزې خولکن اکثره وخت سبب دفساد نه وي یعنی په ډیر استعمال سبب دفساد گرزي نودغه درجه په میانځ ددویمی درجی اود دریمی کښې واسطه ده په دغه درجه کښې داماما نو علیهم الرحمه اختلاف ده

ځکه دلته دوه اصله متعارض راغلی دی ده یوه اصل تقاضا جواز ده او دبل اصل تقاضا عدم جواز ده ځکه چی ودیته وگوري چی دغه سبب

(c) ketabton.com: The Digital Library

خونه په طریقه د یقین سره او نه په طریقه دظن سره سبب دفساد ده نوبیادغه سبب جائز ده بندیدل ئی نه دی پکار او چه ودیته وگورې چی داخو په کثرت استعمال سره دغه شی فساد ته رسیږي یعنی سبب دفساد گرزي نوبیا ددی اصل تقاضا داده چه دغه سبب دی ناجائز سی ځکه سبب دفساد فساد وی نوشوافع صاحبان رحمه الله علیهم و اول اصل ته نظر کوي ددغی درجی اسباب جائز بولی او احناف ومالکیه صاحبان رحمه الله علیهم دویم اصل مخته ایږدی هغه ددغی درجی ذریعه هم ممنوع بولی مثلاً دیوی میاشتی په پور یوشی په زر ۱۰۰۰ روپیه خرخ کړی پیسی ئی بائع ته نه وی ور کړی بیرته ئی ترزر ۱۰۰۰ روپیه په کمه واخلی شوافع صاحبان رحمه الله علیهم ودغی دویمی بیع ته جواز ور کوي وائی دغه بیعه ده۔

بیع په شریعت کښی جائز ده او احناف ومالکیه صاحبان رحمه الله علیهم وائی چه دغه بیع ممنوع ده ځکه داشبه ربوٰ ده۔

داپه کثرت سره ذریعه دفساد گرزي چی عین ربوٰ ده نولکه څنگه چی عین ربوٰ منع ده دغه رنگه شبه ربوٰهم منع ده ځکه شبه ربوٰ سبب او مفضی وعین ربوٰته ده اودغه رنگه داجنبیه شځی سره خلوة کول ممنوع ده په نزد داحنافو او مالیکیوصاحبانو رحمه الله علیهم ځکه دغه که ممنوع نه سی اخیر مفضی وفساد ته ده چی زناده اوهم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا رنگه سفر کول دغیر محرم سره ممنوع ده ځکه دا اخیر مفضی وزنا ته ده اوهم دغه رنگه پر قبرو باندې مساجد جوړ ول چه اخیره نتیجه ئې د مړی عبادة شروع کول دې اویاد فحش او فحاشی مرکز جوړول دې نوله دی وجی ددغی درجی اسباب وذرائع ممنوع دې په نزد داحنافو ومالکیه صاحبانو رحمه الله علیهم کڅه هم په نفس دغه سبب کښې خوبدی اوفساد نسته خولکن مفضی فسادته ده نوځکه دا اسباب ټول ممنوع دې۔

پنځمه قاعده

په معصیت کښې معونت کول

دسدّ ذریعی اصول چی ذکر سوله هغودا سوال پیدا سو چی د گناه په کار کښې دمعونت کولو څه حکم ده تردغه قاعده لاندی خو مطلق تعاون په معصیت کښې، معصیت ده لکه داقول دالله (جلّ جلاله) لَا تَعَاوَنُوْ عَلی الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ط (ایه سورة المائده)

ترجمه: معونت مه کوی پر معصیت اوپر تعدّی باندې سوال داده چی له ایات مبارکه څخه خو دامعلومیږي چی مطلق معونت علی المعصیت منع ده که بعید وی اوکه قریب وی اوحال داده که مطلق معونت علی المعصیت منع سی نودخدای (جلّ جلاله) مخلوق به په سخته تنگی کښې مبتلا سی اوخاص کر په معاملا تو کښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

اودشریعت مزاج داده چه هغه دانسان لپاره دحرج او دتنگی سامان نده بلکه باعث دسکون او دسهولت ده الجواب دغه دوا ړی خبرې په نظر کښې نیول سوی دي نوځکه فقهاء رحمه اَللّٰه تعالیٰ علیهم دتعاون بعض صورتونه ممنوع اوبعض صورتو نه جائز کړی دې په دی سلسله کښې دفقهاء رحمه الله علیهم په تصریحا تو اوقیاساتو کښې اختلاف هم سته او تعارض هم

دفقها رحمه الله علیه مختلف تصریحات اوجزئیات سی مخ ته کښیږدی داسی ځینی فهمیږی چی په معصیت کښې دتعاون دری صورتو نه ناجائز او گناه ده۔

اول صورة

په داسی شیانو کښې معونت کول چی دهغو وضع دگناه لپاره سوی وي مثلاً دداسی آلاتو اواسبابو تجارت چی له هغو څخه مقصد خاص لهو او لعب وي مثلاً بُت فروشی او دغزلو ویلو سامان دفلمی غزلو کیسټان فحش تصویرونه دشرابو او تریاقو خرڅیدل وغیره داټول گناه اوممنوع ده ځکه داشیان با الذات دگناه ذریعه ده یعنی دامعصیت قائم پدی پسی ده ددغو شیانو مقصد دگناه اومعصیت داشاعت نه ماسوی بل هیڅ خبره نه سی کیدلی ردالمحتار کتاب الحظر والاباحة فصل فی البیع (۲۷۷، ج۔۵)

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ دویم صورة ﴾

دا سی کار کول چی باالذات جائزوی او ددا سړی نیت هم صحیح وی مگر بعض داسی قرائن موجود وی سی په داسی عمل دیو سړي دمعصیت او گناه قوة حاصلیږی داصورة هم معونت علی المعصیت ده ودیته فقها رحمه الله علیهم مکروه ویلی ده مثال ئی داده چه له یو داسی سړی سره ده مرئی بیع و کړی چی پر هغه باندې خبروی دغه بائع چی دغه مشتري دلواطت مریض ده۔

یا پر داسی ملك باندې اسلحه خر ځول چی هغه له مسلمانو سره پر سرد عداوة وی چی وهغه ته فقهاء رحمه الله علیهم دارالحرب وائی نودا واضح قرینه ده چی دغه مرئی دگناه او معصیت لپاره اخستل کیږی دغه رنگه دغه اسلحه د عالم اسلام دضرر رسولو لپاره خرځیږي ردالمحتار (۲۷۷، ج-۵)

﴿ دریم صورة ﴾

یعنی سی یو کار په نیت دمعونت علی المعصیت کوي یعنی هغه کار په اصل کښی دمعصیت لپاره نه وي لکن استعمال ئی دگناه لپاره هم کیداسی دا ضورة هم ناجائز ده لدی وجهی چی دکار د بد والی لپاره دوه صورته دی یو صورة داده چی دغه کار باالذات مذموم او گناه ده او دویم صورة داده چی دغه کار په اعتبار دذات سره صحیح وی

(c) ketabton.com: The Digital Library

خولیکن په ورسته کښې چې کوم نیت او جذبه وی هغه مذموم او ناپسنده وی نو دغه دری صورته دمعونت ناجائز اوناروادي۔

په اول صورة کښې داعمل بالذات مذموم ده ځکه خودا معصیت قائم په دغه شی پوری ده او په دوم صورة کښې کځه هم دغه عمل بالذات جائز ده خولکن سبب لپاره دمعصیت ده نوداهم ناجائز سو په معونت علی المعصیت کښې داخل سو او دریم صورة بالذات جائز ده او سبب لپاره دمعصیت هم نه ده خو لیکن نیت مذموم کو لکه ځنګه چې رسول الله وائی إِنَّمَاالْاَعْمَالُ بِالنِّيَاتِ (الحدیث)

ترجمه: دار اومدار دا اعمالو موقوف ترنیت پوره ده لدی دا معلومه سوه چې انسان کځه هم صحیح عمل په نیت دفساد سره وکړي نودغه عمل ممنوع اونارواده (حلال و حرام مع زیادة)

﴿ المقصد الاولی فی حرمت المسکرات والمفتراة ﴾

مقصد اول په حرمت دمسکراتو ومفتراتو کښې په دي کښې ټول ائمه ومجتهدین دین متین سره متفق دي چې مسکرات و مفترات حرام دي ځکه اصول اربعه پردي ګواهي ورکوي چې منشیات حرام دي خو لیکن صرف په خمر کښې دامام ابو حنیفه رحمه الله علیه اود امام شافعی رحمه الله علیه اختلاف ده امام ابو حنفیه رحمه الله علیه هر مسکر حرام بولی خو مګر خمر نه ورته وائی او مام شافعی رحمه الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

علیه و هر مسکر ته خمر وائی دغه اختلاف به هم انشاء الله العزیز
بیان کړو په لږ ورسته کښې اَللّٰه (جل جلاله) وائی

یَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَیْسِرِ قُلْ فِیْهِمَا اِثْمٌ كَبِیْرٌ وَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ
وَاِثْمُهُمَا اَكْبَرُ مِن نَّفْعِهِمَا ط

ترجمه: لتاځخه سوال کوي اې محمد ﷺ دشرابو اودقیمار ته ورته
ووایه چه په شرابو اوقیمار کښې غټه گناه ده نفع هم پکښې سته خو
لیکن گناه ئی تر نفع غټه ده

اعلم ان قوله یَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَیْسِرِ ط
لیس فیه بیان انهم عن ای شئی سألوا
فانه یحتمل انهم سألو عن حقیقة وماهیة ویحتمل انهم سألو
عن حل الانتفاع به ویحتمل انهم سألو عن حل شربه
وحرمته الا انه تعالیٰ لما اجاب بذکر الحرمة دل تخصیص
الجواب علی ان ذلك السئوال كان واقعا عن الحل والحرمة

امام رازي رحمه الله علیه وائی چی په دغه قول کښې یَسْئَلُوْنَكَ عَنِ
الْخَمْرِ وَالْمَیْسِرِ ط دا بیان نسته چی دوي له څشي سوال وکو ځکه
خودا احتمال لري چی دوی دی له حقیقة او ماهیة دشرابو اودقیمار
ځخه سوال کړی وي او دا احتمال هم لري چی له نفع اخستلو ځخه
دي سوال کړي وي اودا احتمال هم لری چی له حلت او له حرمت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دڅښلو څخه دې کړې وی خولکن کوم وخت چی اَللّٰه (جل جلاله) په ذکر دحرمت سره جواب ورکو نودغه تخصيص دجواب دلالت پردی باندی کوی چی ددوی سوال له حل اوله حرمت دڅښلو څخه وُو وفی الاية مسائل

﴿ المسألة الاولیٰ ﴾

قالوا نزلت فی الخمر اربع اياتٍ نزل بمكة قوله تعالیٰ وَمِنْ ثَمَرَاتِ نَّخِيْلِ وَالاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَكَراً وَّرِزْقاً حَسَناً (سورة النحل ايه نمبر ۹۷) وكان المسلمون يشربونها وهى حلال لهم ثم ان عمر و معاذ ونفرمن الصحابه رضى الله عنهم قالو يا رسول الله صلى الله عليه وسلم افتنا فی الخمر فانها مذهبة للعقل مسلبة للمال فنزل فيها قوله تعالیٰ قُلْ فِيْهِمَا اِثْمُ كَبِيْرُ وَّمَنَافِعُ لِنَّاسِ ط فشربها قوم و تركها اخرون ثم دعا عبدالرحمن بن عوف ناساً منهم فشربو وسكرو افقام بعضهم يصلی فقراء قُلْ يَاايَّهَا الْكٰفِرُوْنَ لَا اَعْبُدُ مَا تَعْبُدُوْنَ ط فنزلت لَا تَقْرِبُوْ الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكٰارٰی ط (سورة النساء ايه نمبر ٤٣)

فقل من شربها ثم اجتمع قوم من الانصار وفيهم سعد بن ابی وقاص فلما سكروا افتخروا وتنا شدوا الاشعار حتی انشد سعد شعرافيه هجاء للأنصار فضربه انصاری بلحی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعير فشجه شجة موضحة فشكا الىٰ رسو الله صلى الله عليه وسلم فقال عمر رضی الـله عنه اللهم بين لنافی الخمر بياناً شافياً فنزل اِنَّمَا الْـخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ الىٰ قوله فَهَلْ اَنْتُمْ مُنْتَهُوْن ط (سورة المائده ۹) فقال عمررضی الله عنه انتهينا يارب۔

امام رازی رحمه الله عليه وائی چی پدې ايات کښنی مسائلی دی اوله مسئله پدې کښنی ده چی په خمر کښنی څلور اياتونه نازل سوې دي په مکه مکرمه کښنی دغه ايات نازل سو وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيْلِ وَالْاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَكَرً وَّرِزقاً حَسَناً (سورة النحل نمبر ٦٧) يعنی دميوونه دکجور او دانگورو نه جوړوې ددې څخه نشه أو عمده خوراك نو مسلمانانا نوبه شراب څښنل ځکه خوشراب حلال وُو ودوی ته لدې ورسته حضرت عمررضی الـله عنه او معاذرضی الله عنه اويوڅه نور صحابه كرام رضی الله عنهم ورسول الله صلى الله عليه وسلم ته وويل چی مونږ ته په شرابو کښنی فتویٰ راکړه داخو مذهب عقل لره دی او مسلب مال لره دې نو بيا دغه ايات مبارك نازل سو قُلْ فِيْهِمَا اِثْمٌ كَبِيْرٌ وَّمَنَافِعُ لِنَّاسِ ط ای محمد صلى الله عليه وسلم ورته ووايه چی پدې کښنی گناه تر نفع غټه ده لدی ورسته بعض خلگو څښنل ځکه خو قطعاً نه ووبند او بعض خلگو پريشوُو لدی ورسته عبدالرحمن بن عوف رضی الله عنه له قوم څخه خلگ راوغشتو په ميلمستيا هغوې راغلوبيا يه شراب

(c) ketabton.com: The Digital Library

وڅښل او نشه شو بعض ولماڅه ته ولاړ سو په لمانځه کښې دغه سورة شروع کړو قُلْ يَـاأَيُّهَـا الْكٰفِرُوْنَ لَااَعْبُدُ مَاتَعْبُدُوْنَ ط دغه الفاظ ئې ردوبدل ویل دلا اعبد پر ځائې اعبد ویل نوبیا دغه ایات مبارك نازل سو لَا تَـقْرَبُوْ الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكَارٰى حَتّٰى تَعْلَمُوْا مَا تَقُوْلُوْنَ ط یعنې ای ایماندارو مه نزدې کیږی ولمانځه ته کوم وخت چې تا سو په نشه کښې یاست تردې چې پوه شی چې تاسو څه وایاست لدې ایات ورسته بیاد شرابو څښل ډیر کم سوبیا یووخت دانصارو یو څه خلګ سره یوځای سواوپیدې کښې سعد بن ابی وقاص رضی الله عنه هم وُوکوم وخت چې په شراب څښلو سره نشه سوُو نو فخر ونه ئې کول او شعرونه ئې جوړول سعد یوشعر جوړ کو چې په هغو کښې دانصاروذم اوبدی وه نویو انصاری داو بښ دزامې په هډوکی۔

دی شکاره ټپ ئې پکښې جوړ کو سعد خپله غوصه نوش کړه او شکایت ئې وَرَسُول الله ﷺ ته وکو حضرت عمر رضی الله عنه. وویل یا اَللّٰه (جلّ جلاله) مونږ ته په شرابو کښې پوره بیان وکړه نوبیادغه ایات نازل سو اِنَّمَا الْخَمْرُوَالْمَيْسِرُ وَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطٰنِ فَاجْتَنِبُوْهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْن اِنَّمَا يُرِيْدُ الشَّيْطٰنُ اَنْ يُّوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَآءَ فِى الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدُّكُمْ

(c) ketabton.com: The Digital Library

عَـنْ ذِكْـرِ الـلّه وَعَنِ الصَّلٰوة فَهَلْ اَنْتُمْ مُّنْتَهُوْن ط (سـورـة المائد نمبر ۹۱)

فقال عمررضی الله عنه انتهينا يارب

يـعـنـی شـراب اوقيـمار اوبتان او غشی مردار دی دشيطان کارونه دی ددی شيانو څخه ځـان وسـاتـی نـو په تحقيق سره به نجات پيدا کړی لـدغو نقصانو څخه شيـطان خودغو اړی چـه واچـوی ستاسو په مينځ کبنی دښمنی او بـغض په ذريعه دشرابو او قيمار او منع کړی تا سولره اَللّٰه (جلّ جلاله) ديادڅخه پـس وس هـم تا سوبه منع شی؟ حضرت عمر رضی الله عنه وويل مونږ منع يو يا ربه۔

قـال الـقـفال رحمه اللهٰ عليه والحكمة فی وقوع التحريم علی هـذالتـرتيـب ان الله تعالی علم ان القوم قدكانوا ألفوا شرب الـخـمـر وكـان انتـفـاعهـم بذلك كثيرا فعلم أنه لومنعهم دفعة واحـدة لشـق ذلك عـليـه فـلا جرم استعمل فی التحريم۔ هذا التـدريج وهذا لرفق حـضـرت قـفـال رحـمه الله عليه وائی چی په وقوع دتحريم کبنی پـر دغه ترتيب حکمت داوُو چی اَللّٰه (جلّ جلاله) پر دی عالم وُوچی قوم دشرابو څښلو سره ډيـره مينه اوألفت لرې اوډيره نـفـعه ورباندی اخلی نوکه ئی چير ې پـه يوه وار ځينی بند کړ ې نو پر دوی باندی به ډيره سخت سی نوځکه ئی په تحريم کبنی دغه ترتيب

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نرمی استعمال کړه۔

المسألة الثانی

اعلم ان عندنا ان هذه الاية دالة على تحريم الخمر فنفتقر الىٰ بيان ان الخمر ما هو؟ ثم الى بيان ان هذه اللايات دالة على تحريم شرب الخمر دویمه مسئله امام رازی رحمه الله علیه وائی چه پدی خبره پوسه چی زمونږ پر مذهب باندی دغه ایات مبارك دلالت پر تحریم دشرابو کوی نومونږو دی بیان ته محتاج یو چی خمر و چیشئی ته وائی اوله هغه ورسته ودی بیان ته محتاجه یوچی دغه ایات مبارك پر حرمت د څښلو دخمر باندې دلالت کوې۔

اما المقام الاول فی بیان ان الخمر ماهو؟

اول مقام پدی کښنی ده چی خمر کوم شی ده؟

قال الشافعی رحمه الله علیه کل شراب مسکر فهو خمر وقال ابو حنفیه رحمه الله علیه الخمر عبارة عن عصیر العنب الشدید الذی قذف بالذبد۔

امام شافعی رحمه الله علیه وهر مسکر شرابو ته خمر وائی او امام ابوحنفیه رحمه الله علیه وائی چی خمر عبارة دی له هغو او بوچی له انگورویه و نبنځئی او سخت سی او بیازگ غورځوې امام شافعی رحمه الله علیه پر خپل دغه قول باندې جی هر مسکر خمر دی یعنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر مستي راوستونكي شئي شراب دې دلائل وائي۔

﴿ الحجة الاولیٰ ﴾

احدها ماروى ابو داود فى سننه عن الشعبى عن ابن عمر رضى الله عنهما قال نزل تحريم الخمر يوم نزل وهى من خمسة من العنب والتمر والحنطة والشعير والذرة والخمر ماخمر العقل اول دليل داده چي امام ابو دائود رحمه الله عليه په خپل سنن ابوداود كښى له شعبى رحمه الله عليه روايت كوې او هغه ئى له ابن عمررضى الله عنه روايت كوې هغه ويلي دى چي په كوم ورځ چي تحريم دخمر نازل سو په هغه وخت كښى شراب له پنځو شيا نوجوړيدو له انگورو اوله خرما اوله غنمو اوله اوربشو اوله جوارو اوشراب هغه شى ته وائى چي عقل پټه وى حاصل ددليل ئى داده چي حضرت عمررضى الله عنه يا ابن عمررضى الله عنه تصريح پدى باندې كړى ده چي په وخت دحرمت دخمر كښى خمر له دغو پنځو شيا نوجوړيدو۔ اودى عالم پر لغت هم وُو داسى نه سى ويل كيداى چي دده دى علم پر لغت دخمر باندى نه وى نولدى دامعلومه سوه چي لكه څنگه سى وهغه مسكرته چي له انگورو جوړسوي وى خمروائى دغه رنگه وهغه مسكرته هم خمروائى چي له خرما اوله غنمو و غيره څخه جوړ سوى وى او دغه رنگه دغه مذكور حضرت

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضـی الله عنه په اخیر دحدیث شریف کښې وائی چی خمر هغه شی ته وائی چی عقل مغلوب کوي

نودغه لفظ بیا عام ده تخصیص ترعنب پوری نه لري-

﴿ الحجة الثانية ﴾

روی ابـود او دعـن النعمان بن بشیررضی الله عنه قال قال رسـو الـلـه ﷺ ان مـن الـعنب خمرا وان من التمر خمرا وان من العسل خمرا وان من البر خمرا وان من الشعیر خمرا-

دویـم دلیـل داده چـی امـام ابـو داود رحـمـه الـلـه علیـه لـه نعمان ابن بشیـررضـی الـلـه عنه څخه روایـت کوي هـغـه ویـلـی دی چه رسول الـلـه ﷺ وویل چی خمر له انګورو وی او خمر له خرماوی او خمر له عسلو وی او خمر له غنمو وی او خمر له اوربشو وی-

والا ستـد لال بـه مـن وجهیـن احـدهما ان هذا صریح فی ان هـذه الاشیـاء داخـلـة تـحـت اسـم الـخـمر فتکون داخله تحت الآیة الدالة علی تحریم الخمر-

والثـانـی انـه لیـس مـقـصود الشارع تعلیم اللغات فوجب ان یـکـون مراده من ذلك بیان ان الحکم الثابت فی الخمر ثابت فیهـا او الـحکم المشهور الذ ي اختـص بـه الـخمر وهو حرمة الشرب فوجب ان یکون ثابتاً فی هذه الاشربة-

(c) ketabton.com: The Digital Library

امام شافعی رحمه الله علیه په دغه مذکور حدیث باندی له دو وجهو دلیل نیولی ده اول له وجهه داده چی په دغه حدیث شریف کښی دا صراحةً ذکر دی چی دغه پنځه شیان ترنامه دخمر لاندې دی نو کوم وخت چی ترنامه دخمر لاندی سو نو ترهغه ایات لاندې سو کوم چی دلالت کوې پر تحریم دخمر باندې چی هغه إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ ده

دویمه وجه داده چی مقصود د شارع ﷺ په دغه حدیث کښی تعلیم دلغاتونده نو چه تعلیم دلغاتو مقصود نه سو نودا لازمه ده چی مراد شارع له دغه حدیث داده چی کوم حکم چی په خمر کښی ثابت ده هغه حکم په دغو نورو کښی هم ثابت ده یعنی لکه څنګه سی په خمر کښی دا حکم ثابت ؤ چی دخمر څښل حرام دی دغه رنګه په هغه نورو کښی هم دا حکم ثابت ده یعنی دهغو څښل هم حرام دې قال الخطابی رحمه الله علیه وتخصیص الخمر بهذه الاشیاء لیس لاجل ان الخمر لایکون الامن هذه الخمسة باعیانها وانما جری ذکرها خصوصاً لکونها معهودة فی ذلك الزمان فکل ماکان فی معناها من ذرة اوسلت او عصارة شجرة فحکمها حکم هذه الخمسه کما ان التخصیص الاشیاء الستة بالذکر فی خبر الربوا لایمنع من ثبوت حکم

(c) ketabton.com: The Digital Library

الربو فی غیرها۔
خطابی رحمه الله علیه وائی چی تخصیص دخمر پدغوشیانو پوری لدی وجهی نه ده چی خمر خاص له دغوشیانو جوړ یږي له بل شی نه جوړیږی بلکه تخصیص ئی له دی وجهی ده چه په هغه زمانه کښی له هغو شیانو جوړید ویعنی له غنمو اوله اور بشو اوله انګورو۔ او له خرما اوله عسلو نوهر هغه شی چی په معناً د دوی کښی وی چی هغه عبارة ده له جوارو اوله هغه او ربشو چی پوستکی ئی نه وی او له څپو سه ددرختو هغولره حکم ددغو پنځو شیانو ده۔
لکه تخصیص دهغه شپږو شیانو په ذکر کولو سره په حدیث دربو کښی چی منع نه راولی له ثبوت دحکم دربو په غیر ددغو شپږو شیانو کښی یعنی لکه څنګه چی په حدیث دسود کښی چی **الحنطه بالحنطة والشعیر باالشعیر۔**
الی قوله مثلاً بمثلٍ دغه سود مختص تردغو مذکورو شیانو پوری نه ده بلکه هر هغه شی چی ددوی په معنیٰ کښی وی په هغه کښی سود راځی دغه رنګه پدغه حدیث دخمر کښی چه کوم پنځه شیان ذکر دي دامختص ترخمر پوری‌ندی بلکه هر هغه شی چی په معنی ددغو پنځو کښی وی هغه ته خمر وائی لکه بنګی او تریاق څکه دوی هم مذهِب او مُخمِر عقل لره د ي نوتر لفظ دخمر لاندی دی۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

الحجة الثالثة

روى ابو داود ايضاً عن نافع عن ابن عمر قال قال رسول الله ﷺ كل مسكر خمر وكل مسكر حرام

دريم دليل داده چي داهم ابو داود رحمه الله عليه روايت كړي ده له نافع رضی الله عنه هغه روايت كړي ده له ابن عمر رضی الله عنه هغه وائي چي رسول الله ﷺ وويل چي هر مسكر شئي خمر ده او هر مسكر حرام ده۔

قال الخطابی رحمه الله عليه قوله عليه السلام (كل مسكر خمر)

دل علي وجهين احدهما ان الخمر اسم لكل ماوجد منه السكر من الاشربه كلها والمقصود منه ان الآيه لمادلت على تحريم الخمر وكان مسمى الخمر مجهو لاللقوم حسن من الشارع ان يقال مراد الله تعالىٰ من هذه اللفظة هذا ام على سبيل ان هذا هو مسماه فى اللغة العربيه او على سبيل ان يضع اسماً شرعياً على سبيل الاحداث كما فى الصلوت والصوم وغيرها خطابی رحمه الله عليه وائي چي رسول الله ﷺ دغه قول كل مسكر خمر په دو وجهو پر خپل مدعى باندي دلالت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوې اولـه وجه داده چې خمر دهرهغه څیښونـکې شئی ـوم ده چه له هـغه سکر اومستی پیښیږی او مقصود له دی قول څخه داده چې دغه ایات إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ الی قوله فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُوْنَ ط چې کوم وخـت دلالـت پـر حـرمـت دخمرو کو نوخمر قوم ته نه وُو معلوم چې خـمـرد کومی اشربی نوم ده نوشارع داور وښوده چې د اَللّٰه (جلّ جلاله) مـراد له لفظه دخمر څخه دغـه مسکر شی ده په دی طریقه چې ددغه مسـکـرشی نوم په لغت عربیه کښی خـمـرده اویا پدی طریقه چې اَللّٰه (جلّ جلالـه) ودغـــه مسـکـرشی تـه وُس نوی پـه شرع کښی دغـــه لفظ دخمروضع کو لکه اَللّٰه (جلّ جلاله) چې ودغه فعل مخصوص ته په شرع کښی لـفـظ دصـلوٰة مثلاً وضع کړی ده والـوجـه الآخر ان یکون معـنـاه کـاالخمر فی الحرمة وذلك لان قوله هذا خمر فحقیقه هـذا الـلـفظ یفید کو نه فی نفسه خمراً فان قام دلیل علی ان ذلك مـمتـنـع وجب حمله مجازا علی المشابهة فی الحکم الذی هو خاصیة ذلك الشئی۔

خـطـابـی رحـمـه الله علیه وائی چې بله وجه داده چې ددغه قول (کل مسـکر خمر) معناد اکیدلی سی چې دغه مسکر لکه خمر دا سی دی پـه حرمت کښی څـکه که څوك داسـی ووائـی چې داخمر دی یعنی شراب دی مثلاً نودغه لفظ خو داتقاضا کوې چې فی نفسه دی داغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي خمروی او که پردی باندی دلیل قائم سی چی دغه شی کله خمروو حقیقة نوبیادا لازمه ده چی مجازابه اطلاق دخمرور باندی کوی پر دغه شی باندې یعنی دا به وائی چی حکم ئی حکم دخمر ده ځکه چی پر خمر باندی چی حکم دحرمت په کوم علت سوی وُو هغه علت په دغه شی کښې هم موجود ده چی هغه علت سکر ده۔

﴿ الحجة الرابعة ﴾

روی ابو داود رحمه الله علیه عن عائشه رضی الله عنها انها قالت سئل رسول اللهﷺ عن البتع فقال کل شراب مسکر فهو حرام۔

قال الخطابی رحمه الله علیه البتع شراب یتخذ من العسل وفیه ابطال کل تاویل یذکره اصحاب تحلیل الانبذة وافساد لقول من قال أن القلیل من المسکر مباح لانه علیه السلام سئل عن نوع واحد من الانبذة فاجاب بتحریم الجنس فیدخل فیه القلیل والکثیر منها ولو کان هناك تفصیل فی شئي من انواعه ومقادیره لذکره ولم یهمله۔

څلورم دلیل داده امام ابو دائود رحمه الله علیه له ام المؤمنین بی بی عائشه رضی الله عنها څخه روایت کوې دا وائی چی له رسول اللهﷺ څخه سوال له بتع وسو رسول اللهﷺ ورته وویل چی هر هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شراب چې نشه او مستي را وسترنکي وي هغه حرام دي خطابي رحمه الله عليه وائي چې بتع هغه شرابو ته وائي چه له عسلو جوړ سوي وي او دا وائي چې پدغه حديث شريف کښې ابطال دهرهغه تاويل دی چې اصحاب تحليل الانبذه ئې ذکر کوي اوفساد دهغه قول ده چې وائي قليل له مسکر څخه مباح ده ځکه له رسول الله ﷺ څخه سوال له يوی نوع دشرابو وسو او ده جواب په تحريم دجنس سره ورکو نو په جنس کښې قليل او کثير دواړه داخل دي نوکه چيری بالفرض وتقدير تفصيل پکښې وائي مثلاً چې فلاني قسم حلال دي او فلاني قسم حرام دي يا مثلاً که دونه مقدار وُو نوبيا حلال دی اوکه دو نه وُو بيا حرام دی نوبيا به دغه سی مهمل نه ويل چې **کل شراب اسکر فهو حرام** يعني هغه نوع او مقدار ئې بيا ذکر کول۔

﴿ الحجة الخامسة ﴾

روی ابو دائود رحمه الله عليه عن جابر بن عبدالله رضی الله عنه قال قال رسولُ الله ﷺ

ما اسکر کثيره فقليله حرام

پنځم دليل داده امام ابو داؤد رحمه الله عليه له جابر ابن عبدالله رضی الله عنهما څخه روايت کوي هغه وائي چې رسول الله ﷺ وويل هغه شي چې ډيرئې مستي را وستونکی وي دهغه لږ هم حرام ده يعني قليل

(c) ketabton.com: The Digital Library

او کثیر دمسکراتو علی السویه دی

﴿ الحجة السادسة ﴾

روی ایضاً عن القاسم عن عائشه قالت سمعت رسول الله ﷺ یقول کل مسکر حرام وما اسکرمنه الفرق فملأ الکف منه حرام قال الخطابی رحمه الله علیه الفرق مکیال یسع ستة عشر رطلاً وفیه ابین البیان ان الحرمة شاملة لجمیع اجزاء الشراب۔

شپږم دلیل داده چی مذکور راوی له قاسم رضی الله عنه هغه له بی بی عائشه رضی الله عنها څخه روایت کوي داوائی چی ماله رسول الله ﷺ څخه او ریدلی دي هغه ویل هر مسکر حرام ده او هغه شي چی دهغه فرق مستیدونکی اونشه را وستونکی وی له هغه شی څخه یوموټ هم حرامده خطابی رحمه الله علیه وائی چی فرق هغه پیمانی ته وائی چی په هغه کښی شپاړس رطل ځا یږی او پدی حدیث کښی واضح تربیان داده چی حرمت ټولو اجزاء دشرابو ته ورشامل ده۔

﴿ الحجة السابعة ﴾

روی ابو داود رحمه الله علیه عن شهر بن حوشب عن ام سلمه

قالت نهی رسول الله ﷺ عن کل مسکرو مفتر

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوم دلیل داده امام ابو داود رحمه الله علیه عن شهر بن حوشب رضی الله عنه څخه روایت کوي او هغه ئی له ام سلمه رضی الله عنها څخه کوي هغه وائی چی رسول الله ﷺ منع وفرمایله له هر مسکرشی او له هر مفتر شی څخه قال الخطابی رحمه الله علیه **المفتر کل شراب یورث الفتور والخدر فی الاعضاء وهذا لاشك انه متناول لجمیع الانواع الاشربه فهذ الاحادیث کلها دالة علی ان کل مسکر خمرو هو حرام۔**

خطابی رحمه الله علیه چی وائی مفترو هر هغه شرابو ته وائی چی مورثه ئی فتور او خدر وی په اعضاء کښې یعنی چی په اندامو کښې سستی او کهالی پیدا اکوي هغه ته مفتر وائی او داحدیث بیشکه وټولو اقسامو دشرابو ته شا ملیږی امام رازی رحمه الله علیه وائی چی دغه احادیث ټول دلالت کوی پردی باندي چی هر مسکر خمردی او خمر حرام دي۔

نوله دی دامعلومه سوه چی هر هغه شی چی مستی او نشه پیدا کوی په بدن کښې لکه شراب وغیره مثلاً هغه تر لفظ دمسکر لاندی دی هر هغه شئی چی په بدن کښې سستی او کهالی پیدا کوي لکه نسوار وغیره هغه ترلفظ دمفتر لاندی دي۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ النوع الثانی من الدلائل علی ان کل مسکر خمر ﴾

دویمه نوع له دلائلو پر دی باندی ده چی هر مسکر خمر دی **التمسك**
بـالا شتـقـاقـات قال اهل اللغة اصل هذالحرف التغطية سمی .
الخمار خمارّ لانه يغطی رأس المرء ة وخمرت رأس الانـاء ای
غطته والخامر هوالذی يكتم شهادته قال ابن الانباری رحمه
اللـه عـليـه سميت خمر لانها تخامر العقل ای تخالطه دلیل په
اشتـقـاقـاتو سره ده اهل اللغة والاوائی چی اصل ددغه حرف تغطية ده
یـعـنـی پـوټیـدل دی وټکری ته ټکری وائی یعنی خمارورته وائی لدی
وجهی چی د ښځی سـرورپټـه وی او دغـه رنګه دخمرت رأس الاناء
معنی داده چی مادلو ښی سر ورپټ کو او دغه رنګه خامر وهغه چاته
وائـی چـی خپـلـه شـاهدی پوټه وی او ابن انباری رحمه الله علیه وائی
چـی وخـمرته خمر وائی لدی وجهی چی عقل پوټه وی او سره ګډوډ
کوی په **الاشتـقـاقات دالة علی ان الخمر مايكون ساترا للعقل**
كـمـا سـميـت مسـكـراً لانهـا تسـكـر الـعقل ای تحجزه وكأنها
سـميـت بـالـمصد رمن خمره خمراً اذا ستره للمبالغه ويرجع
حـاصـلـه الـی ان الـخـمـر هـو السـكر لان السكر يغطی العقل
ويـمـنـع من وصول نو ره الی الاعضاء فهذه الاشتقاقات من
اقوی الدلائل علی ان مسمی الـخمر هو المسكر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه اشتقاقات پر دی باندی دلالت کوې چی خمر وهغه شی ته وائی چی پوټیدونکی عقل لره وی لکه څنګه سی مسکر نامدار سوځکه خو عقل منع کوی او بند وی یه یعنی دا خمر په مصدر سره نامدا ره سو مبالغة یعنی حق خودا وُوچی ددغه خمر نوم مخمر وائی خولکن مبالغةً یه خمر ورته وویل لکه په زید عدل کښی مثلاً چی حق داده چی زید عادل ووائی خو لکن دزیادة عدل په وجه باندی زید عدل ووائی مبالغةً حاصل دکلام دادِه چی خمر ودغه سکرته یعنی ودغه نشی ته وائی ځکه خوداسکر یعنی دانشه عقل سلبه وی نو دغه اشتقاقات له اقوٰی دلائلو څخه دی پر دی باندی چی خمر دمسکرشی لپاره نوم ده یعنی هغه مسکرئی مسمٰی ده نوهر مسکر خمر ده او هر خمر حرام ده

﴿ النوع الثالث من الدلائل على ان الخمر هو المسكر ﴾

ان الامة مجمعة على ان الايات الواردة فى الخمر ثلاثة اثنان منهاورد بلفظ الخمر احدهما هذه الاية والثانية اية المائده والثالثة وردة فى السكر وهو قوله لَا تَقْرَبُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكَارٰى ط وهذا يدل على ان المراد من الخمر هو السكر.

دریمه نوع له دلائلو چی هغه دلالت کوې پردی باندی چی خمرو مسکرته وائی هغه داده چی امت اجماع پردی باندی کړی ده چی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ایاتونه چی په خمر کښی وار دسوی دی هغه دری دی دوه په لفظ دخمر واردسوی دی چی یو دغه ایات ده وَيَسْـئَلُوْنَكَ عَنِ الْـخَـمْـرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيْهِمَا اِثْمٌ كَبِيْرٌوَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَاِثْمُهُمَا اَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا۔

او بل دغه ایات ده چی اِنَّمَا الْـخَمْرُوَالْمَيْسِرُوَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطٰنِ ط الایه

او دریم دغه ایات ده چی لَاتَـقْـرَبُـوالصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكٰارٰى بلکه څلورا یا تو نه دی څلورم داده۔

وَمِنْ ثَمَرَاتِ نَّخِيْلِ وَالْاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَكَراً وَّرِزْقاً حسناً نودا دلالت کوي پردی باندی چی مراد له خمر څخه سکر ده ځکه خو بعض ایاتو نه په لفظ دخمر سره راغلی دی او بعضی په لفظ دسکر سره راغلی دی مقصد اوهدف دایاتو یو شی ده نودا معلومه سوه چی سکراو خمر یو شی دی۔

﴿ النوع الرابع من الدلائل ان سبب تحريم الخمر هو ﴾

ان عمرو معاذ قالا يا رسولله ان الخمر مسلبة للعقل مذهبة للمال فبيّن لنافيه فهما انما طلبا الفتوى من الله ورسوله بسبب كون الخمر مذهبة للعقل فوجب ان يكون كل ماكان مساوياً للخمر فی هذا المعنى اما ان يكون خمرً او اما ان

(c) ketabton.com: The Digital Library

يكون مساوياً للخمر في هذا الحكم.

څلورمه نوع له دلائلو داده چې سبب د تحريم دخمر داده چې عمر ومعاذ رضي الله عنهما و ويل چې يا رسول الله چې خمر خو مذهب مال لره دی او مسلب عقل لره دی نو ته مونږ ته بيان پکښې وکړه يعني دوی دوو خو له اللّٰه (جلّ جلاله) او د اَللّٰه (جلّ جلاله) له رسول څخه فتوی طلب کړه لدی وجهی طلب کړه چې دغه خمر مذهب او مسلب عقل لره وو نو اَللّٰه (جلّ جلاله) دافتوی ور کړه چې دغه مردار دی دشيطان عمل ده نولدی دا معلومه سوه چې دالازمه ده چې هر هغه شی چې له خمر سره مساوی وی پدغه معنی کښې يعنی چې مسلب عقل لره وی نو هغه شی به يا په خپله خمر وی او يابه له خمر سره په حکم کښې مساوی وی چې اَللّٰه (جلّ جلاله) پدغه ايات کښې هغه حکم ذکر کو اِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُاه حاصل ئی دا سوچې هر هغه شی چې مذهب عقل لره وی هغه به ياعين خمروی او يابه مساوی له خمره سره وی نو ترياق وافيون وغيره کڅه هم په عين خمريت کښې علماء اختلاف لری چې عين خمر نه دی لکن په مساويت کښې له خمر سره هيڅوك اختلاف نسی کولی ځکه خودوی هم داسی مذهب او مسلب عقل لره دی لکه خمر چې وُو نو دوی به له خمر سره په حکم کښې مشترك وی. يعنی په حرمت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښنی نه په نجسیة کښنی۔

﴿ النوع الخامس من الدلائل ﴾

ان الله علل تحريم الخمر بقوله تعالىٰ اِنَّمَا يُرِيْدُ الشَّيْطَانُ اَنْ يُّوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءُ فِى الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدُّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَعَنِ الصَّلٰوة (سورة المائده ايه نمبر ٩١)

اَللّٰه (جلّ جلاله) علت دحرمت دخمر پدی خپل قول باندی ویلی ده چی شیطان اراده لری ددی چی ستاسو په میانځ کښنی دښمنی او بغض واچوی په ذریعه دشرابو او دقیمارا ومنع کړی تاسولره له یاده دااَللّٰه (جلّ جلاله) اوله لمانځه څخه۔

ولا شك ان هذاالافعال معللة بالسكرو هذا لتعليل يقينى فعلى هذا تكون هذه الاية نصاً فى ان حرمة الخمر معللة بكونها مسكرة فاما ان يجب القطع بان كل مسكر خمر وان لم يكن كذلك فلا بد من ثبوت هذا الحكم فى كل مسكر وكل من انصف وترك العناد علم ان هذه الوجوه ظاهرة جليلة فى اثبات هذا المطلوب۔

پدې کښنی شك نسته دغه افعال چه بغض او دشمنی ده او بندیدل دی دخدای(جلّ جلاله) له یا ده او له لمانځه څخه دا معلل په سکر سره دی یعنی ددغوا افعالو علت نشه ده کدغه نشه نه وی نو دغه افعال له

(c) ketabton.com: The Digital Library

انسانه نه صادر ریږی او دغه تعلیل هم یقینی ده یعنی اَللّٰه (جلّ جلاله) شراب.هم پدغه وجه حرام کړی دی چی بغض او دښمنی او بندیدل دخدای(جلّ جلاله) له یا ده اوله لمانځه ځخه ده اوداچه راځی په سبب دشرابو راځی نوبنا پردی باندی دغه ایات چی **اِنَّمَا الْخَمْرُ والمیسر وَالْاَنْصَابُ** الایه دا صراحةً دلالت کوی پردی باندی چی شراب لدی وجی حرام دی چی مسکردی یعنی دا سکرئی علت دحرمت ده نولدی بیانه دالازمه سوه چی یا به قطع او یقین پرډی باندی کوی چی هر مسکر خمر دی او که دا قطع نه وسی بیاد الازمه ده چی ثبوت ددغه حکم به کوی په هر مسکر کښی حاصل دکلام داده چی اَللّٰه (جلّ جلاله) شراب پدی وجه حرام کړیدی چی انسان دخدای له یا ده اوله لمانځه ځخه بیاسی او انسان دخدای(جلّ جلاله) له یا ده اوله لمانځه ترهغه وخته نه وزی چی نشه نه وی یعنی په نشه سره انسان دخدای(جلّ جلاله) له یاده او له لمانځه وځی او نشه په شرابو کښی موجود ده نوځکه دغه نشه علت دحرمت دشرابو سوه نو په هر هغه شئی کښی چی نشه موجوده وی هغه به یاعین شراب وی او یابه په حکم دشرابو کښی وی یعنی لکه څنگه سی اَللّٰه (جلّ جلاله) دشرابو په حقله وائی چی شراب مردار دی دشیطان عمل ده پرهیز ځینی وکړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه رنگه به ددغه مسکر شي په حقله هم وای چې داد شیطان عمل ده پرهیز ځینې وکړی۔

په امام صاحب رحمه الله علیه پسې بعض شوافع رحمه الله علیه وائی چې امام صاحب رحمه الله علیه پردی خبره باندې چې هر مسکر خمر نه ده بلکه هغه یومذکور شي خمر ده چې **عصیر العنب الشدید الذی قذف بالذبد** ده په دی ایات دلیل نیولی ده **وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا** ط

ترجمه: له میوُو دخرما او انگورو څخه جوړه وی نشه اورزق حسن یعنی اَللّٰه (جلّ جلاله) پرمونږ باندی احسان کړې ده په نشه جوړه ولو اورزق حسن سره نودالازمه ده چې دانشه به مباح وی ځکه احسان په مباح سره وی په حرام سره احسان نسی کید لای خولکن داخبره غلطه ده چې امام صاحب پر خپله مدعی په دغه ایات دلیل نیولی ده بلکه پردی باندی شریك بن عبدالله دلیل نیولی ده هغه له خمر ماسوی نور ټول شیان مباح بولی (مبسوط ۵، ج-۱۲) فتح القدیر ۳۱، ج-۹-

امام ابو حنفیة رحمه الله علیه وائی چې هر مسکر حرام ده خوهر مسکر خمر نه ده خمر عبارة له دی بولی **عصیر العنب الشدید الذی قذف بالذبد** یعنی خاص له انگورو څخه او بهٔ باسی او هغه په جوش وغیره سره سخت سی اوبیا ځگ غور ځوی هغه ته خمر وائی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لدی ماسوی نور مسکرات حرام دی خولکن حرمت ئی تر خمر کم
ده ثمره داختلاف په مینځ داماما نو کښنی په دی کښنی ظاهره کیږی
امام صاحب رحمه الله علیه چی خمر خاص **وعصیر العنب** ته وائی
یعنی پر دی مذکورشی اطلاق دخمر حقیقةً کول کیږی او پر هغه
نورئی مجازاً کول کیږی ځکه دا په اجماع سره ثابت ده اجماع پر
دی راغلی ده چی ودغه عصیر العنب ته خمر وائی نودغه مذکورشی
حرام قطعی ده ځکه په دلیل قطعی سره ثابت ده او هغه نور حرام ظنی
دی ځکه په دلیل ظنی سره ثابت دی چی اخبار احاد دی نو په عصیر
العنب کښنی علت دحرمت سکر نه ده بلکه عین ئی حرام او مردار ده
او هغه نورو مسکراتو کښنی علت دحرمت سکر ده امام صاحب
رحمه الله علیه وائی په عصیر العنب کښنی په قلیل خوراك او کثیر
خوراك حد جاری کیږی یعنی ولوکه دونه وخوری چی مسکر نه وی
اوبیع په باطله ده مستحیل یه کافرده او ما سوی له عصیر العنب څخه
هغه نور مسکرات بیا داسی نه دی یعنی مستحیل ئی کافر نه ده او بیع
یه په نفس جواز سره جائز ده او حد ترهغه وخته پورې ئی په
خوړونکی باندی نه جاری کیږی تر څوچی مسکر نه وی یعنی په
قلیل خوراك باندی یه حد نه جاری کیږی او امام شافعی رحمه الله
علیه یه فرق نه کوی هغه وائی هر مسکر خمرده او هر خمر حرام ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

یعنی علت دحرمت سکر ده لکه مخته چی ذکر سو او مستحیل دڅو لو. کـافـر ده اوبیع یه باطله ده حاصل ئی داسوچی امامان صاحبان رحمه الـلـه عـلیهـما له عصیر العنب څخه مـاسـوای دهـغو نورو مسکراتو په حرمت کښې سره متفق دی په خمریت کښې سره مختلف دی کڅه هم دامام صاحب رحمه الله علیه په قول کښې غیر مفتی به اومر جوع عـنـه قـولونه سته په ائنده کښې بـه ئـی إنشـاء الله ذکر کړو بیرته خپل مقصد ته رائحو چی حرمت دخمرده۔

﴿ المقام الثانی فی بیان ان هذه الاٰیة ﴾

﴿ دالة علی تحریم الخمر و بیانه من وجوه ﴾

﴿ الاول ﴾

ان الایة دالة عـلـی ان الـخـمر مشتملة علی الاثم والاثم حرام

لـقوله تعالیٰ قُلْ اِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّیَ الْفَوَاحِشَ مَاظَهَرَ مِنْهَا وَمَابَطَنَ وَالْاِثْمَ وَالْبَغْيِ ط (سورة الاعراف نمبر ۳۳)

فـکـان مـجـمـوع هـاتین الایتین دلیلاً علی تـحریم الـخمر دویم مقام په دی کښې ده چه دغه ایات یَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الْخَمْرِ ط دلالـت پـر حرمت دخمر باندی کوی او بیان ئی له ډیرو وجهوده او له وجهه داده چی دغه ایات دلالت کوی پردی باندی چی خمر مشتمل

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی پر گناه باندی گناه ئی داوه قُلْ فِيْهِمَا اِثْمٌ كَبِيْرٌ وَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَاِثْمُهُمَا اَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا ط

او گناه حرام ده په دی قول دی اَللّٰه (جلّ جلاله) سره یعنی ته ورتهووایه ای محمدﷺ چی زمارب حرام کړی دی۔

دبی حیایی خبری کومی چی پکښی ښکاره دی او کومی چی پکښی پټی دی او گناه لره او ناحقه زیاتی کولو لره په دغه لفظ داثم کښی هر قسم گنا ه راغلـه خواه دعقیدی گناه یا دعمل گناه وی او بیاد ذاتی عمل گناه وی او که دخلقو دحقو نو گناه وی نو دغه مجموع دواړه ایا تو نه دلالت کوی پر تحریم دمسکراتو باندې۔

﴿ الثانی ﴾

ان الاثم قدیراد به العقاب وقدیرادبه ما یستحق به من العقاب من الذنوب وایّهما کان فلایصح ان یوصف به الاالمحرم۔

دویمه وجه داده چی په لفظ دااثم سره کله عقاب یعنی عذاب مرادوی او کله هغه شی مرادوی چی په هغه سره انسان مستحق دعذاب گرزی چی هغه عبا رة ده له گناه څخه چی هریو مراد سی له محرّم شئی ماسوای دبل شی توصیف نه په صحیح کیږی یعنی په ایات کښی دخمر توصیف په اثم سره سوی ده او اثم چی په هر معنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

واخلی دمحرم توصیف په کبیرې نو دا معلومه سوه چی خمر حرام دی۔

الثالث

انه تعالیٰ قال وَاِثْمُهُمَا اَکْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا صرح برجحان الاثم والعقاب وذلك يوجب التحريم۔

دریمه وجه داده اَللّٰه (جلّ جلاله) ویلی دی چی گناه ددوی تر نفع غټه ده په ترجیح داثم اوعقاب ئی تصریح وکړه او داتحریم واجبه وی.

الاثم الكبير

فيه امور احدهما ان عقل الانسان اشرف صفا تها والخمر عدوالعقل وكل ماكان عدوالا شرف فهو اخس فيلزم ان يكون شرب الخمر اخس الامور وتقريره انما سمى عقلاً لانه يجرى مجرى عقال النا قة فان الانسان اذا دعاه طبعه الى فعل قبيح كان عقله مانعاً له من الاقدام عليه فاذاشرب الخمر بقى الطبع الداعى الىٰ فعل القبائح خالياً عن العقل المانع منها والتقريب بعد ذلك معلوم۔

په ایات شریف کښی اثم کبیر ذکر ده پدی کښی اموز دی اول امر داده چی ده انسان عقل اشرف دصفاتو ده او خمر دښمن دعقل ده نوهر هغه شی چی دشمن داشرف وی هغه به اخس وی نو دالزمه سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې دخمر ځښل اخس داموررو ده تقریرئی داده چې عقل ته عقل وائی ځکه داجاری پر ځای دګونډی داوښ ده ځکه انسان چې کوم وخت خپل طبعیت ئی ویو بدفعل ته ور وغواړی نو عقل ئی مانع سی لدغه بدفعل کولو څخه هغه ئی نه ور پر یږدی ودغه بدکار ته لکه داوښ لپاره چې ګونډه ده ګونډه وهغی رسی ته وائی چې داوښ دمخ پشه ورغبرګه کړی او په ویترۍ او کوم وخت چې انسان شراب ځښی نود ده هغه طبعیت چې بلونکی وی وبد فعل ته هغه خالی سی له عقله څخه هغه عقل چې منع کونکی وُو له اقدام کولو څخه پر دغه بدفعل نویدغه وجه اثم کبیر ده یعنی غټه ګناه ده ذکر ابن ابی الدنیا أنه مرّ علی سکران وهو یبول فی یده ویمسح به وجهه کهیّٔة المتوضئی ویقول الحمد الله الذی جعل الاسلام نورً اوالمٓاء طهوراً وعن العباس بن مرداس أنه قیل له فی الجاهلیة لِمَ لاتشرب الخمر فانها تزید فی جرئَتك فقال ما انا بأخذ جهلی بیدی فادخله جوفی ولا ارض ان اصبح سید قوم وامسی سفیهم۔

دهغه مخته وجهی په تائید کښی دغه کلام ذکر کیږی داسی ذکر سویدی چې ابن ابی الدنیا پریو نشه ئی باندی تیریدی هغه په لاس کښی بولی کولی په مخ ئی مښلی لکه اودس کونکی اوویل ئی حمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی هغه ذات لره چی اسلام ئی نور گرز ولی ده او اوبه ئی پاکونکی گرزولی دې او له عباس بن مرداس څخه نقل سویده چی یووخت په جاهلیت کښی ودته یوچا وویل چی ته شراب ولی نه چشی داخوستا په جرئت کښی زیاتوب راولی ده ورته وویل چی زه په خپل لاس جهل په خپل نس کښی نه اچوم او نه زه په دی راضی کیږم چی سهار سردار دقوم یم او ما ښام هغه بیعقل دقوم یم۔

﴿ وثانیها ﴾

مـاذکـره الـلـه تـعـالیٰ من ایقاع العداوة والبغضاء والصد عن ذکر الله وعن الصَّلٰوة۔

او دویـم امر هغه ده چی هغه عبارة ده له وقوع دد ښمنی په خپل میانځ کښی او مـنـع کیـدل له یا دخدای(جلّ جلاله) څخه او مـنـع کیدل له لمانځه څخه دغه هر یو اثم کبیر ده یعنی غټه گناه ده۔

﴿ وثالثها ﴾

ان هـذه الـمعصیة من خواصها ان الانسان کلما کان اشتغاله بها اکثرو مواظبة علیها اتم کان المیل الیها اکثروقوة النفس علیها بخلاف سائر المعاصی مثل الزانی اذا فعل مرة واحدةً فترت رغبته فی ذالك العمل وکلما کان فعله لذلك العمل اکثر

(c) ketabton.com: The Digital Library

كـان فتـوره اكثـر ونـفـرته اتم بخلاف الشرب فانه كلما كان
اقـدامـه عـليـه اكثـر كـان نشـاطـه اكثـرو رغبته فيه اتم فاذا
واظـب الانسـان عـليه صار الانسان غرقاً فى اللذات البدنية
معرضاً عن تذكرة الاخرة والمعاد حتى يصير من الذين نسو
اللّٰه فأنسا هم انفسهم وبالجملة فالخمر يزيل العقل واذا زال
الـعـقـل حـصـلـت الـقـبـائـح باسرها ولذلك قال عليه الصلوة
والسلام الخمر ام الخبائث تفسير كبير (نمبر ۱۰٤۰، ج-۲)

دريـم امـر داده چـى مـعـصيت او گناه دخمر له خواصو څخه ده يـعنى
چـى دانســان شـغـل هـر كـلــه وربــاندى ډيروى او هميشـه توب ئى
وربـانـدى تـام وى دغـو نـه ئـى ميـل ودوى تـه ډيروى او نور گنا هو نه
دغسـى نه دى لكه زانى چى يوار دزنا فعل وكړى نو دده رغبت پدغه
فعل كېنى سست تيږى يعنى چى څونه ئـى دزنا فعل اكثروى دغونه
ئـى سستـى او نـفرة ځينى اتم او اكمل وى اوشراب داسى نه دى ځكه
چـى پر هغو باندى چه څو نـه اقدام اكثروى دغو نه ئى رغبت پكښى
اتـم وى نـو هـر كله چى انسان هميشه توب وربانـدى وكړى نو انسان
غـرق گـرزى په لذات بدنيه كښى او اعـراض كـونكى گرزى له ياده
داخرة څخه حتى چى انسان گرزى له هغو كسانو چى اللّٰه ئى هيروى
او په دوى هير كړى وى خپل نفسو نه اوحال داده اَللّٰه (جلّ جلاله) وائى

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولا تکونو کالذین نسو الله فأنساهم انفسهم۔

یعنی تاسو مه کیږی لکه هغه کسانُ چې اَللّٰه (جلّ جلاله) ئی هیر کړی وی او اَللّٰه (جلّ جلاله) هیر کړی وی په دوی بـانـدی خپل نفسونه حاصل د کلام داده چی خمر عقل زائله وی نو کوم وخت چی عقل زائل سی نوټول قبائح گنا هونه او معصیتونه پخپله حاصیلیږی نوځکه رسول الله ﷺ وائی **الخمرام الخبائث** یعنی خمر دټولو بدو شیانو مورده۔

﴿قال الراغب فی کتابه مفردات القران﴾

سمی الخمر لکونه خامرا للعقل ای ساترا له وهو عند بعض الناس إسم لکل مسکر وعند بعضهم للمتخذ من العنب خاصةً وعند بعضهم المتخذ من العنب والتمر وعند بعضهم بغیر المطبوخ رجح إنه اسم لکل شیءٍ ستر العقل وکذا قال غیر واحد من اهل اللغة منهم الدینوری والجوهری۔

امام راغب په خپل کتاب مفردات القران کښی وائی چی شرابوته خمر وای لدی وجهی چی دوی خامر او پټه ونکی دی عقل لره داخمر په نزد دبعض الناس نوم لپاره دهر مسکرده اوپه نزد دبعض الناس نوم خاص لپاره دهغه شی ده چی له انگورو او له خرما جوړ سوی وی اوپه نزد دبعض الناس نوم لپاره دهغه شی ده چی پوخ سوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه وی ترجیح وهغه ته ورکول سوی ده چی نوم لپاره دهغه شی ده چی پټیدونکی عقل لره وی اودغه رنګه غیر واحد له اهل لغة څخه پدغه خبره قول کړی ده چی بعض له هغو څخه دینوری او جوهری دی

قال صاحب الهداية من الحنفية الخمر ما اعتصر من ماء العنب اذا اشتدوهو المعروف عنداهل اللغة واهل العلم قال وقيل هواسم لكل مسكر لقوله عليه السّلام كل مسكر خمرولانه مشتق من مخامرة العقل وذلك موجود فى كل مسكر قال ولنا اطباق اهل اللغة على تخصيص الخمر بالعنب ولهذا اشتهر استعمالها فيه ولان تحريم الخمر قطعي وتحريم ماعد المتخذ من العنب ظني قال وانما يسمى الخمر خمراً لتخمره لالمخامرة العقل قال ولاينا فى ذلك كون الاسم خاصاً فيه كما فى النجم فانه مشتق من الظهور ثم هو خاص بالثرياء

آه صاحب دهدائی له احنافو څخه وائی چه خمر دانګورو اوبوته وائی چه له انګورویه ونبنځی ځی او سختی سی او په ځګ سره غور ځیدل کوی دا په نزد داهل اللغة او اهل علم باندی معلوم شئی ده یعنی ودغه مذکور شئی ته وائی اودی وائی چه یوچاویلی دی چه خمر دهر مسکر شئی نوم ده له جهته ددی قول درسول اللهﷺ کل مسکر خمر اوبل خمر مشتق ده له مخامرة دعقل یعنی چه عقل

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوټه وی نوئی خمر بولی اوداخمریت په هر مسکر کښې پروت ده۔
اودَی وائی چه مونږ لره اطباق داهل اللغة ده پر تخصیص دخمر
ترانگورو پوری یعنی چه اهل اللغة دانگورو والا ته خمر وائی
نومونږهم دانگورو وابوته خمرو ایونو لدی وجه استعمال دخمرهم
دانگورو په اوبو کښې مشهورده اوبل تحریم دخمرو قطعی ده
اوتحریم دهغو شیانوچه هغه له انگورو ماسوی له بل شئی څخه جوړ
سوی وی ظنی ده اودَی وائی چه خمر ته خمر وائی لدی وجه چه
خمیره کیږی نۀ لدی وجهه چه عقل پوټه وی او دی وائی چه دالدی
سره منافی نده چه یو شئی دی مخامر وی عقل لره خولکن خمر دی
نه ورته وائی یعنی تاسی خوواياشت چه خمر لدی وجه ورته وائی چه
عقل پوټه وی نو هرهغه شئی چه عقل پوټه وی هغه خمر ده دَی وائی
داخو بعیده خبره نده چه عقل دی پوټه وی او خمر دی نۀ ورته وائی
لکه نجوم چه مشتق له نجم څخه ده اونجم ظهور ته وائی نوبایدو
هرستوری ته نجم ووائی څکه خوهریو ظاهر ده خولکن وس خاص
ترثریاء پوری ده یعنی تر پیر وینی پوری۔

﴿ قال فی الفتح ﴾

والجواب عن الحجة الاولی ثبوت النقل عن بعض اهل اللغة

بأن غیر المتخذ من العنب یسمیٰ خمرا الایری انه قال فی

(c) ketabton.com: The Digital Library

قـامـوس الـلغة الخمر ما أسكر من عصير العنب او عام وقال

الـعـمـوم اصـح لانها حرمت وما باالمدينة خمر عنب وما كان

شـرابهـم الا البسـرو التـمـر انتهـى وهـذا صريح فى ان الخمر

عـنـد بعض اهل اللغة يعم ماء العنب وغيره وان العموم اصح

عـنـد صاحب القاموس فتح القدير (نمبر ٢٣، ج-٩) صاحب الفتح

وائـی چـه داول دلیـل جـواب داده چـه لـه بـعض اهل لغتو ځخه دانقل

ثابت ده چه هغه شئ چه له انگورو ماسوی له بل شئ جوړ سوی وی

هـغه ته خمر وائی لکه صاحب قاموس چه په خپل کتاب قاموس اللغة

کښی وائـی خـمـر هغه شئ ته وای چه مسکروی هغه له انگورو جوړ

سـوی وی او کـه عـام وی او ویـلـی دی چـه عموم اصح ده ځکه کوم

وخـت چـه خـمـر حرام سو په هغه وخت کښی پـه مدینه منوره کښی

دانـگـورو شراب نۀ ؤو په هغه وخت کښی دو چـی خرما اود دلندی

خرما شراب ؤ نوابن همام رحمه الله عليه وای چه دغه عبارة صراحةً

دا دلالـت کـوی چـه خـمـر پـه نزد دبعض اهل اللغة عام دی دانگورو

وابـوتـه هـم وائی او ونوروته هم وائی وقـال الـخطابی زعم قوم ان

الـعـرب لاتـعـرف الـخـمـر الامـن الـعـنـب فيـقـال لهـم ان

الـصـحـابةرضـى الـله عنهم الذين سمو غير المتخذمن العنب

خـمرا عرب فـصحـاء فلو لم يكن هذاالاسم صحيحاً لما اطلقوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خطابی رحمه الله علیه وائی چه یو قوم داگمان کړی ده چه عرب خمر صرف وهغه شئی ته وائی چه له انګورو جوړ سوی وی نوودغه قوم ته دا ویل کیږی چه صحابه کرامو رضی الله عنهم فصیح عرب دی دهغه باوجود وهغه شئی ته چه له انګورو ماسوی له بل شئی جوړ سوی وی خمر ورته وائی نوکه دغه اسم و هغوشیانو ته صحیح نسی نو صحابه کرامورضی الله عنهم پدغه نامه ولی ورته ویل **وقال ابن عبدالبر قال الکو فیون الخمر من العنب لقوله تعالیٰ اعصر خمراً فقالوا فدل علی ان الخمر هو مایعصر لاما ینبذ قال ولا دلیل فیه علی الحصر قال اهل المدینة وسائر الحجازئین واهل الحدیث کل مسکر خمر و حکمه حکم ما اتخذ من العنب فیکفر مستحلها وتصیر نجسته ولا قیمة لها فی حق المسلم ولا یجوز بیعها ولا الانتفاع بها** ابن البر رحمه الله علیه وائی چه کوفیان صرف دانګورو وابوته خمر وائی لدی وجه چه اَللّٰه (جلّ جلاله) وائی **اعصر خمراً** نودغه اعصر لفظ دلالت پردی باندی کوی چه خمرو هغه شئی ته وائی چه نښتځل کیږی وهغه ته نه وائی چه خمیره کیږی نښتځل صرف له انګورو کیږی له بل شئی نه کیږی نوځکه صرف دانګورو وابو ته خمر وائی ابن البر رحمه الله علیه وائی پدغه ایات کښی پر دغه حصر باندی هیڅ دلیل نشته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه اهل المدینة او باقی اهل الحجاز او اهل الحدیث یعنی محدثین داوائی چه کل مسکر خمراً یعنی هر نشئی شئی خمر ده او حکم ئی حکم دهغه شئی ده چه له انگورو جوړ سوی وی او مستحیل ئی کافرده په حق دمسلمان کښی په قیامت نشته او نفع وړ باندی اخستل ناروا ده۔

﴿ قال القرطبی رحمه الله علیه ﴾

الاحادث الواردة عن انس وغیره علی صحتها وکثرتها تبطل مذهب الکوفین القائلین بان الخمر لایکون الامن العنب وما کانت من غیره فلا یسمیٰ خمراً ولا یتنا ولها اسم الخمر وهو قول مخالف للغة العرب والسنته الصحیحة والصحابة الفصحاء قرطبی رحمه الله علیه وائی هغه ډیر احادیث صحیحه چه وارد سوی دی له انس رضی الله عنه وغیره ځکه هغه باطیله وی دکوفیا نومذهب چه دوی قائلین دی پدی باندی چه خمر نوی مگر له انگورو وی او هغه شئی چه له بل شئی وی هغه ته خمر نه وائی اوهغه ته دخمر نوم نه ورشاملیږی دغه قول مخالف له لغتو دعر بوده او مخالف له سنة صحیحه ځکه ده او مخالف له فصیحو صحابه کرامورضی الله عنهم ځکه ده لانهم لمانزل تحریم الخمر فهموا من الامر باجتناب الخمر تحریم کل مسکرولم یفرقوا بین

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـايتـخـذ مـن العنب وبين مايتخذ من غيره بل سووا بينهما وحرمو اكل نوع منها ولم يتوقفوا ولم يشكل عليهم شئى من ذلك بـادروا الـى اتـلاف مـا كـان مـن عصير العنب وهم اهل الـلسان وبلغتهم نزل القرآن الكريم فلوكان عندهم فيه تردد لتـوقـفوا عـن الاراقة حتـى يستـكشفـو الامـر ويتـفـصلـوا وتحققوا التحريم يـعنى دكو فيا نو قول له فصيح صحابه كرامورضى الـلـه عـنهـم څخه مخالف ده ځکه کوم وخت چه تحريم دخمر نازل سـوچـه اَللّٰـه (جلّ جلاله) وويـل لـه خـمراجتناب وکړی نـو صـحابـه کـرامـورضـی الله عنهم لدغه امره تحريم دهر مسکرو فهما وه فرق يه نه وکو په ميانځ دهغه کبنی چه له انگورو جوړيږی او دهغه کبنی چه لـه بل شئی جوړيږی بلکه ټول ئـی علی السوی حساب کړو اونهٔ ئی تـوقف وکـو اونه دغه امر پر دوی مشکل سو بلکه چسفاندی يه وکړه واتلاف دهغه شيانو ته چه له انگورو ماسوی له بل شئی جوړ سوی وَه اوسـره لـدی چه صحابه کرام رضی الله عنهم اهل اللسان وه اود دوی پـر لـغتو باندی قرآن کريم نازل وه نوکه چيری دصحابه کرامو يو څه تردد اوشك پکښی وای نـودوی بـه لـه چـپـه کيـدلود شرابو منع کړی وای تـرهـغـه وختـه چـه ودويتـه امـر مـعلوم ميدای اودايه واضحه توگه وربنکاره کيدای چه فلانی قسم حرام دی او فلانی قسم ندی حرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ وقد ذهب الى التعميم ﴾

الامـام عـلـى كـرم اَلـلّـه وجهه وسيدنا عمر بن خطاب وسعد ابـن ابـى وقـاص وعبدالله بن عمر وابو موسى اشعرى وابو هـريرة وابن عباس والسيدة عائشة رضوان الله تعالىٰ عنهم اجـمعين اوحـال داده چـه وتـعـميـم تـه امـام عـلـى كرم الله وجهه او حضرت عمر بن خطاب او حضرت سعد بن ابى وقاص او عبدالله بن عـمر او ابو موسى اشعرى او حضرت ابو هريرة او عبدالله ابن عباس او اُمنـا حـضـرت عـائشة رضـوان الله عنهم اجمعين دغوټولو صحابو كړ اموتگ كړى ده يو يه هم مختص ترعنب پورى نه بولى او بل حضرت عـمـر رضـى الـله عنه چه به كوم وخت په تقرير كښى تـحريم دخمر بيانوى ددىٰ تعميم انكاريوه صحابى هم نه كاوه۔

﴿ وذهب الى التعميم من التابعين رحمه الله عليهم ﴾

الامـام ابـن الـمسيـب (رحـمــه الـلـه عليـه) وعروة والحسن البـصـرى (رحـمـه الله عليه) والسعيد ابن جبير (رحمه الله عليه) وآخرون وهو قول مالك (رحمه الله عليه) والاوزاعى (رحـمه الله عليه) والثورى (رحمه الله عليه) وابن المبارك (رحـمـه الـلـه عـليـه) والشـافـعـى (رحـمه الله عليه) واحمد (رحـمـه الـلـه عـليه) واسحاق (رحمه الله عليه) وعـامة اهل

(c) ketabton.com: The Digital Library

الحدیث الفقه علی المذاهب الاربعه (۱۸، ج-۵) اودغه رنگه دغه
مذکور امامانو له تابیعینو او عام اهل حدیثوهم وتعمیم ته تگ کړی
ده حدثني نافع عن ابن عمررضی الله عنه قال نزل تحریم
الخمر وان بالمدینة یومئذٍ لخمسته اشربةٍ مافیها شراب
العنب ای الاّ قلیلاً ومااته حدیث بیان کړ حضرت نافع له ابن
عمررضی الله عنه ځخه دَی وائی چه حرمت دخمر نازل سو پدغه
وخت کښی په مدینة منوره کښی دپنځو شیانو شراب ؤدانګورو
شراب نوو پکښی مگر ډیر کم وه حدثنا عبدالعزیز بن صهیب
قال أنسٌ بن مالك ماکان لنا خمر غیر فضیخکم هذٰ الذی
یسمّونه الفضیخ فانی لقائم اسقی ابا طلحة وفلاناً وفلاناً
اذاجاء رجل فقال هل بلغکم الخبر فقالو او ما ذاك قال
حرِّمت الخمر قالو احرق هذه القلال یا انسٌ قال فما سألو
اعنها ولا راجعو اها بعد خبر الرجل وموږته حدیث بیان کړو
عبدالعزیز بن صهیب هغه وائی چه انس بن مالك ویل چه زمونږ خمر
له فضیخ ماسوی بل شئی نه ؤو فضیخ وهغه شرابو ته وائی چه له خرما
جوړ سوی وی نوزه ولاړ وم وابا طلحة وفلان وفلان ته می
خمرور کول هغو څیښل په دغه وخت کښی یوسړی راغی وویل
تاسی پداغه نوی خبر باندی خبریاست صحابه کرامو ورته وویل په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـم خبر باندی هغه سرې ورتـه وویـل چه خمر حرام سویدی صحابه کـرامـو رضی الله عنهم وویل ای انس دغه منگی چپه کړه انس رضی الله عنه وائی چه دوی لدغه خبره ورسته نه بیا پوشتنه کړی ده دخمرو اونه ئی بیا رجوع ورته کړی ده حـد ثنا عیسیٰ وابن ادریس عن ابی حیـان عـن الشـعبی عـن ابـن عـمررضی الله عنهم قال سمعت عمر علی منبر النبیﷺ یقول اما بعد ایّها الناس انه نـزل تـحریم الخمر وهی من خمسة من العنب والتمر والعسل والحنطة والشعیر والخمر ماخمر العقل بخاری (٦٦٤، ج-٢) عیسیٰ وابـن ادریـس روایـت وکـوله ابن حیان هغه روایت کړی ده لـه شعْبی رحـمـه الله علیه هغه روایت کړی ده لـه ابـن عـمررضی الله عنه هغه وائـی چه ما له حضرت عمررضی الله عنه څخه اوریدلی دی درسول الـله ﷺ پر منبر بـانـدی چـه ویـل یـه اما بعد ای خلگو حرمت دخمر نازل سویده او خمر له پنځو شیانو وی له انگورو او له خرما او له عسٰلو او لـه غـنـمـو او لـه اور بشو او خمر هغه شی ته وائی چه عقل پوټه وی یعنی خلل وررسوی اعلم ان الخمر اسم لکل شراب مسکر سواء کـان مـن الـعـنـب اوالتمر اوغیر هما من الاشیاء الخمسة التی سبـق ذکـرهـا انـفـابـل قـالـوا لیس منحصرا فی هذه الخمسة ایـضـاً هـذا هـوا الـذی عـلیـه الائـمة الثـلاثة وغیـرهـم مـن

(c) ketabton.com: The Digital Library

الجماهير السلف والخلف قالوا كل مسكر خمرو كل مسكر حرام وما اسكر كيثره فقليله حرام حاشيه ترمذی (۱۰، ج-۲) باب ماجاء في الحبوب پوهه سه ای مخاطبه چه خمرد هر مسکر شئی نوم ده هغه له انگورو وی او که له خرماوی او که له بل شئی وی له هغو پنځو شیانو بلکه منحصر پدغو پنځو کښی هم نده داهغه قول ده چه پر هغه باندی ائمة ثلاثة او سلف وخلف جمهور دی دوی وائي چه هر مسکر خمر ده او هر مسکر حرام ده اوهغه شئی چه کثیرئی مسکروی دهغه قلیل هم حرام ده انتهی که انسان دانصاف په ستر گو ودی حدیثو مبارکو ته وگوری نو نور منشیات خو پر یږده خود نسوار حرمت صراحةً ځینی معلومیږی ځکه سکر په معنی دنشی ده په معنی دمستی نده لکه الله (جلّ جلاله) چه وائی وَتَرَالنَّاسَ سُكٰرٰى وَمَاهُمْ بِسُكٰرٰى وَلٰكِنَّ عذاب اللهِ شَدِيْد" (سورة الحج) یعنی دقیامت په ورځ به خلگ ووینی نشه او په حقیقت کښی به نشه نوی ولکن د الله عذاب سخت ده او رسول اللهﷺ وائی کل مسکر خمر اواکابرین صحابه وائی لکه حضرت عمررضی الله عنه وغیره الخمر ماخامر العقل یعنی خمروهغه شئی ته وائی چه عقل مغلوبه کوی او رسول اللهﷺ وائی ما اسکر کثیره فقلیله حرام یعنی هغه شئی چه ډیرئی عقل مغلوبه کوی دهغه شئی لږهم حرام ده نو لږ نسوار دغیر عادی

(c) ketabton.com: The Digital Library

انسان عقل مغلوبه کوی او ډیر نسوار دعادی انسان عقل هم مغلوبه کوی اوډیر نسوار غیر عادی انسان مرگ ته رسوی بلکه عادی انسان هم ختمه وی او په نشه کښی اول وهلت معتبر ده وعادت ته اعتبار نسته حاصل دکلام داسو چه هغه منشیات لکه شراب وتریاق وچرس وبنگی مثلاً هغه خودی حرام بلکه نسوار په داسی انداز کښی دی چه په حرمت کښی خودی ځوك شك نه کوی یعنی کڅه هم خمر ندی دخمر په انواعو کښی که نسی داخل خولکن حرام له شك خلاص دی۔

﴿اتفقت المذاهب الثلاثة وامام محمد رحمه الله علیه﴾

من الاحناف المفتی به هورأ یه عندالحنیفیة علی تحریم جمیع الاشربة المسکرة قلیلها وکثیرها نیّها ومطبوخها سواء کانت خمرا وهی عصیر العنب المتخمرأم غیرها من الاشربة الاخری المتخذة من الذبیب أو التمر او العسل اوالتین اوالحبوب کاالقمح والشعیر والذرة ونحوها ویحدکما سنوضح فی بحث الحدود شارب القلیل او الکثیر منها غیر الحنفیة ولایحد الا باالسکر من الاشربة غیر الخمراو بشرب القلیل او الکثیر من الخمر عندالحنفیة لقوله علیه السلام کل مسکر خمرو کل خمر حرام رواه مسلم والدار قطنی خلاصه الفقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاسلامی (نمبر ٤ ٥٥٠، ج-۷) البدائع (۱۱۷، ج-٥) نتائج الافکار (١٦، ج-۱۸) ومابعدها الدرالمختار (۳۲٤، ج-٥) اللباب (نمبر ٢١٥، ج-٢) بداية المجتهد (٤٥٧، ج-١) شرح الكبير و الدسوقی (نمبر ٣٥٢، ج-٤) القوانين الفقيه نمبر ١٧٤، مغنی المحتاج (نمبر ١٨٧، ج-٤) المهذب (نمر ٢٨٦، ج-٢) المغنی (نمبر ٣٠٤، ج-٤) ومابعدهاكشاف القناع (نمبر ١١٦، ج-٤) **وما بعدها مذاهب ثلاثة او امام محمد رحمه الله عليه له احنافو چه مفتی به قول په نزد داحنافو هم دغه ده متفق دی پر حرمت د ټولو اشربه مسکره ؤيعنی چه هر نشه راوستونکی شی حرام ده هغه نشه راوستونکی شئی لږ وے او که ډيروی اور مسح کړی وی اوکه ئی نوی مسح کړی هغه خمروی چه له انګورو جوړ سوی وی او که نور اشر به وی چه له وڅکو جوړ سوی وی یاله خرما جوړ سوی وی یاله عسلو جوړ سوی وی اویاله انذرو اویاله دانو لکه غنم او اور بشی اوجواری وغیره او په نزد دغیر احنافو باندی پر قلیل اوکثیر باندی انسان په حد کیژی یعنی حد پر قليل او کثير باندی جاری کیږی او په نزد احنافو باندی چه دو نه وخوری چه وسکرته ور سیږی نوحد پر جاری کیږی که ترهغه کم ؤبيانۀ پر جاری کیږی او په شرابو کښی پر قليل او کثیر باندی جاری کیږی په نزد احنافو دغه مذکور کتابو نه ټول داوائی چه هر نشئی شئی حرام ده لکه رسول الله ﷺ چه وائی** **وأنا انهاكم عن كل مسكر** **يعنی زه تاسوله هر نشئی شی څخه منع کوم او رسول الله ﷺ**

(c) ketabton.com: The Digital Library

وای کل مسکر خمرو کل خمر حرام اور رسول الله ﷺ وائی ما اسکر کثیره فقلیله حرام او رسول الله ﷺ وائی ان من العنب خمراً ومن العسل خمرا ومن الزبیب خمرا ومن الحنطة خمرا ومن التمر خمر اوانا انهاکم عن کل مسکر رواه احمد واصحاب السنن النسائی ددغو حدیثو ترجمه مخته ذکر سویده الحافظ الکبیر ابی بکر عبدالرزاق بن همّام الصنعانی رحمه الله علیه دخمر او اشربه په متعلق تقریباً پنځه پنځوس صفحی حدیث لیکلی دی خومونږئی دخوف تطویل په وجه نسوذکر کولائی دهغو حاصل دادی چه رسول الله ﷺ وائی لکه مونږ چه مخته ذکر کړ وچه هر مسکر خمر دی او هر خمر حرام دی اوزه تاسوله هر نشی شئی څخه منع کوم دهر نشئی شئی قلیل او کثیر حرام ده اوزر به زما امتیان شراب په نوی نومانو پیدا کړی خو هغه ټول خمر دی حرام دی پر دغه طرز ټولی صفحی ډکی دی مصنف عبدالرزاق نمبر (۲۱۰، ج-۹) والله اعلم وعلمه اتم واکمل۔

﴿ المقصد الثانی فی حرمت اکل المسکراة والمفتراة ﴾

دویم مقصد په حرمت دخوراك دمسکراتو او مفتراتو کښنی ده دامقصد هم دتیر مقصد په شان متفق علیه ده ځکه په حرمت دمسکراتو او مفتراتو ټول ائمة اربعه او اهل حدیث او کوفین او

(c) ketabton.com: The Digital Library

حـجـازئين او خلف وسلف جمهور ټول متـفـق دی خـولكن په درجه دحرمت كښي اختلاف ده نودا مقصدهم دغسئ متفق عليه ده ځكه چـه پـه حـرمـت دمسـكـراتـو او مـفتراتو متفق ؤنو پر حرمت دخوراك دمسـكـراتوا ومفتراتو به په طريقه اولى سره متفق وی ځكه داسی شئی نستـــه چـــه حـرام دی وی او خـوراك دی جـائـز وی ولوكی داحرمت دنـجـائسـت پـه وجـه نـوی بـلـكه دمسكرة يا مضرة په وجه وی ځكه دالازمه نده چه كه يوشئی حلال ؤنو خوراك بی هم حلال وی بلكه يو شئی دحلال وی مگر خوراك دی حرام وی حرمت دی ده يوبل شئی پـه وجـه وی لـكه ضرر اوسكر وغيره مثلاً اودالازمه ده چه كه يوشئی حـرام ؤ خـوراك بـی هـم حـرام وی ماسوی له حالت اضطراری اوهغه ځانته مسئله ده نولدی وجه مونږ وايو چه دا مقصد هم متفق عليه ده پر حرمت دخوراك يه ټول علماء متفق دی كڅحه هم دتير مقصد دذكر كـو لـو پـه وجـه ددی مقصد دبيانو لو ضرورة نوؤ خولكن پدی مقصد كښی يوڅه داسـی دلائـل اوعبـارـة ؤ چـــه هـغـه ددی جديد عصر تر منشياتو پوری تعلق لری نولدی وجه مونږ دغه مقصد ځان ته يومقصد وبلئی۔

﴿ لقد زعم بعض الفساق ﴾

ان البيـرـة حـلال شـر بهـا لانهما من مأ الشعير وكذلك نقيع

(c) ketabton.com: The Digital Library

البلح (العرقی) وخمیر الخبز الشعیر (البوظة) ونبات (القات) و(الحشیش) و(الفتکه) زعموان هذه المشروبات وغیرها من المخدراة حلال شر به بحجة ان هذه المشروبات لم تکن فی عصر الرسول صلی الله علیه وسلم ولم یرد نص بتحریمها بعض فاسقانو داگمان کړی ده چه دبیر څښل حلال دی ځکه دا داور بشوله او بو څخه جو ړیږی اودغه رنګه عرقی چه یو قسم دشرابو ده یعنی هغه شراب دی چه کچه خرما په هغه خپل طرز خمیره کړی لم کم وخت سی چه شراب سی بیالږ او به ورګډی کړی ودغه ته عرقی وائی اودغه رنګه البوظة داهم یو قسم شراب دی چه له اور بشویه جوړه وی اودغه رنګه القات دایو وابنه ده چه پا ڼی یه ژو ولی کیږی په کثیر کښی کسل اوستی شته په قلیل کښی نسته چه په پاکستان کښی پان ورته وای یعنی دا یو قسم پان ده او یو قسم پان دتنبول له پاڼو جو ړه وی په هغه کښی نشه نسته په شرط ددې چه نورنشئی شیان نکړی په ګډ اودغه رنګه حشیش یعنی چرس او فتك چه یو قسم نشه ده دوی داګمان کړی ده چه دغه مشروبات اودغه رنګه نور مخدرات ددغو څیښل او خوراك حلال ده ځکه دغه مشروبات نهٔ درسول الله صلی الله علیه وسلم په زمانه کښی ؤ او نه ئی په تحریم باندی نص واردسویده وقد اجتمعت کلمة العلماء علی تحریم هذه

(c) ketabton.com: The Digital Library

المشروبات وغيرها من المخدراة المحدثة مثل الحشيش والا
فيون وغيرهما وقد صدرة الفتوى من فضيلة الاستاذ الاكبر
مفتي الديار المصريه نشرت في مجلة الازهر في عدد شعبان
سنه ١٣٦٠ نلخصها هنا العموم الفائده حتى ينتفع بها
الجميع ويقنع بها من في قلبه شك اوريب في حرمتها فنقول
انه لايشك شاك ولايرتاب مرتاب في ان تعاطى هذا المواد
حرام لانها تودئ الى مضار جسمية ومفاسدة كثيرة فهي
تفسد العقل وتفتك بالبدن الى غير ذلك من المضار
والمفاسد الخطيرة فلا يمكن ان تأذن الشريعة بتعا طيها مع
تحريمها لما هوا قل منها مفسدة واخف ضرراً ولذلك قال
بعض علماء الحنفية (ان من قال بحل الحشيش زنديق
مبتدع) شامی (٤٥٨، ج-٦) وهذا منه دلالة على ظهور حرمتها
ووضوحها وانه لما كان الكثير من المواد يخامر العقل
ويغطيه ويحدث من الطرب واللذت عند متنا ولها كانت دا
خلة فيما حرمه اَللّٰه (جلّ جلاله) تعالىٰ في كتابه العزيز
وعلى لسان رسول الله ﷺ (من الخمر) (والسكر) او په
تحقيق سره دعلماء كلمة جمع سويده پر تحريم ددغو مشروباتو
اودغه رنگه پر نورو عصريه ؤ مخدراتو لكه چرس او افيون اوغيرهما

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دغه رنگه له اوستاذ اکبر مفتي ديار المصر څخه فتوی صادره سويده په مياشت دشعبان سنه ۱۳٦۰ کښې مونږ دعام فائدی لپاره دهغه خلاصه بيانه ؤ ترداسی حده چه ټول خلق فائده ورباندی واخلی او دهغه چاء چه په زړه کښې ئې شك اوريب وی په حرمت ددغو شيانو کښې هغه شك اوريب ئی له زړه ورباندی وخيږی نومونږ وايو چه شاك او مرتاب دی شك اوريب نۀ کوې پدی کښې چه تعاطی ددغو موادو يعنی شمول اوتناول اخذ و گرفت خوراك او څښاك ددغو مواد و حرام ده ځکه دا مفضی دبدن وضرر اوډ يرو مفاسدوته ده ځکه دغه اشياء عقل فاسده وی او بدن ته ستې ورپيشه وی دغه رنگه نور ضررونه اوغټ غټ فسادونه صورة ته ورپيښنه وی نودا امکان نۀ لری چه شريعة مطهرهٔ دی دهغه شئی حرام دتناول او شمول اجازه و کړی چه هغه دی تر دغو موادو په فساد کښې کم وی او په ضرر کښې سپك وی نود دغو اجازه خو په طريقه اولی سره نۀ کوی نولدی وجه بعض علماء احناف وائی کوم څوك چه دحشيش په حلت باندی قول کوی هغه زنديق او مبتدع ده شامی (نمبر ٤٥٨، ج-٦) دغه قول پر ظاهر او واضح حرمت ددوی باندی دلالت کوی او بل داسی ډير مواد چه هغه عقل خميره کوی اوعقل پوټه وی او په وخت دشمول اوتناول کښې خوشحالي اوخوند پيدا کوی هغه په هغه شيانو کښې چه اَللّٰه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(جلّ جلاله) په کلام عزیز کښې حرام کړی دی داخل دی او په هغو کښې داخل دی چه اَللّٰه (جلّ جلاله) درسول اللهﷺ په ژبه حرام کړی دی چه هغه عبارة له خمراو سکر څخه ده۔

﴿ قال الشیخ الاسلام ابن تیمیّه فی کتابه (السیاسة الشرعیة) ﴾

ماخلاصته ان الحشیش حرام یحد متناولها کما یحد شارب الخمر وهی أخبث من الخمر من جهة انها تفسد العقل والمزاج حتی یصیر فی الرجال تخنث ودیاثت وغیر ذلك من الفساد وانها تصدعن ذکر الله وعن الصلوة وهی داخلة فیما حرم الله ورسوله من الخمر والسکر لفظاً او معناً شیخ الاسلام ابن تیمیّه په خپل کتاب سیاسة الشرعیة کښې ویلیّ دی خلاصه ئی داده چه حشیش چرس حرام دی څکو نکی ئی داسی په حد کیږی لکه شراب څیښنو نکی چه په حد کیږی او دا حشیش تر شرابو هم بد دی لدی وجه چه دغه عقل او مزاج فاسده وی حتی په سړی کښې نرښځی توب او دیوث توب پیدا کوی او لدی ماسوی نور فسادونه هم پیدا کوی او انسان دخدای (جلّ جلاله) له یاده بنده وی او له لمانځه ئی بنده وی نودا داخل دی په هغه شئی کښې چه اَللّٰه (جلّ جلاله) او دااَللّٰه (جلّ جلاله) رسول حرام کړی دی چه هغه عبارة ده له خمر اوله سکر څخه یعنی داشیان یا داخل په لفظ دخمر کښې دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

یا یه حکم دخمر ده قال ابو موسیٰ اشعری رضی الله عنه یا رسول

افتنافی شرابین کنا نضعهما بااليمن البتع وهو العسل ينبذ

حتی یشتد والمزر وهو من الذرة والشعیره ینبذ حتی یشتد

قال وکان رسول اللهﷺ قد اعطی جوامع الکلم بخواتمه

فقال (کل مسکر حرام) رواه البخاری والمسلم ابو موسی اشعری رضی

الله عنه وویل یا رسول اللهﷺ ومونږ ته فتوی راکړه په دو شرابو

کښی چه هغه مونږ په یمن کښی جوړه وو یو قسم **بتع** دی هغه

شراب دی چه عسل نبیذ کړی تر داسی وخته چه سخت سی او بل

قسم مزر دی هغه بیا جواری او اوربشی نبیذ کړی یعنی په هغه خپله

طریقه ئی سره خشتی کړی تر داسی وخته چه سخت سي او ویلی

دی چه رسول اللهﷺ دداسی کلمو خاوندؤ چه یوْ کلمه به ئی وویله

تر پایه به دغه کلمه وخپلو افرادو ته ور شاملیده نورسول اللهﷺ په

جواب کښی ورته وویل **کل مسکر حرام** یعنی هر نشئی شئی حرام

ده که داغه شرابین وی او که نور نشئی شیان وی رواه البخاری ومسلم

وعن النعمان بن بشیررضی الله عنه قال قال رسول

اللهﷺ ان من الحنطة خمرا ومن الشعیر خمرا ومن الذبیب

خمرا ومن التمر خمرا ومن العسل خمرا وأنا انهی عن کل

مسکر رواه ابو داؤد وغیره نعمان بن بشیررضی الله عنه وای چه رسول

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ﷺ وویل چه له غنمو خمر وی او له اور بشو خمروی او له وڅکو خمروی او له خرما خمروی او له عسلو خمروی اوزه له هر مسکره نهی او منع کوم یعنی تخصیص ترشئی پوری نه لری **وعن ابن عمر رضی الله عنهما ان النبی ﷺ قال کل مسکر حرام وفی روایة کل مسکر خمرو کل خمر حرام رواهما مسلم** دحضرت عمر رضی الله عنه زوی وائی چه نبی علیه السلام وویل چه هر نشئی شئی حرام ده او په بل روایت کښی وائی چه هر نشی شئی شراب ده او هر شراب حرام ده نونتیجه ئی داسوه چه هر نشئی شئی حرام ده **وعن عائشة رضی الله عنها قالت قال رسول الله ﷺ کل مسکر حرام وما أسکر الفرق منه فملأ الکف منه حرام قال الترمذی هذا حدیث حسن والفرق مکیال یسع ستة عشر رطلا ومعناه ما اسکر کثیره فقلیله حرام** حضرت عائشه رضی الله عنها وائی چه رسول الله ﷺ وویل چه هر مسکر حرام ده او هر هغه شئی چه فرق ئی مسکر وی له هغه شئی څخه یوموټ هم حرام ده فرق هغه پیمانی ته وائی چه په هغه کښی شپاړس رطل ځائیږی شپارس رطل اوه کلو یو څه بالا کیږی حاصل ئی دادی هر هغه شی چه ډیرئی مسکر وی دهغه لږ هم حرام ده یعنی ولوکه ئی دغه لږ مسکر نهٔ وی هم دغه لږ حرام ده **وروی اهل السنن عن**

(c) ketabton.com: The Digital Library

النبی ﷺ من وجوه أنه قال (ما أسكر كثيره فقليله حرام) صححه الحفاظ اهل السنن له رسول الله ﷺ دغه حديث شريف په نورو وجهو هم روايت کړی ده دی وائی چه رسول الله ﷺ وويل دهر هغه شئي چه ډيرئی مسکر وی دهغه شئي لږهم حرام ده حافظانو مبارکانو ودغه حديث شريف ته صحيح ويلی ده **وعن جابر رضی الله عنه ان رجلاً سأل النبی ﷺ عن شراب يشربونه بأرضهم من الذرة يقال له المذر قال أسكر هو قال نعم فقال كل مسكر حرام** حضرت جابر رضی الله عنه وای چه يوسړی له رسول الله ﷺ څخه ديو قسم شرابو پو بنته وکړه چه هغه دوی په خپل وطن کښنی څيښنل او هغه ئی له جوارو څخه جوړ ول دهغو نوم مزرؤ رسول الله په جواب کښنی ورته وويل دغه شراب مسکر دی؟ دا سړی ورته وويل هو مسکردی رسول الله ﷺ ورته وويل هر مسکر حرام ده او دا رسول الله ﷺ پسئی وويل **ان على الله عهد المن يشرب المسكر ان يسقيه من طينة الخبال قالوا يا رسول الله ماطينة الخبال قال عرق اهل النار او عصارة اهل النار** رواه مسلم او رسول الله ﷺ وويل کم څوك چه مسکرات څيښی اَللّٰه (جل جلاله) دا عهد کړی ده چه وه هغه ته به له هغه فاسدی خټی او بيدل ورکوی صحابه کرامو وويل يا رسول اَللّٰه ﷺ هغه کمه خټه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسـول الله ﷺ ورته وويل هغه د دوز خيانو ويني او يا خوله يعني چه په دغـو جوړه وی او يـا ښځخول ددوز خيـانـو يـعـنـی ددوز خيـانو وینی اوخـونـاب چه په کوم ځائی کښی جمع کیږی اَلـلّـه (جلّ جلاله) له هـغـو او بيـدل ورکـوی اَلـلّه (جلّ جلاله) دی ټول مسـلـمـانان ځینی وساتی **وعن ابن عباسرضی الله عنه عن النبی ﷺ كل مخمر وكـل مسكر حرام** رواه ابو داؤد **(والـمـخمر) ما يغطى** الـعقل ابن عبـاس رضـی الـلـه عنه له نبی ﷺ ځخه روایت کوی چه هر مخمر او مسـکـر حـرام ده مـخـمـر هـغـه شـی تـه وائـی چـه عقل مغلوبه کوی **والاحـاديـث فـی هـذالبـاب كثيـرـة جـمع رسـول اللـه ﷺ بما اوتيتـه مـن جـوامـع الكلم كل ماغطى العقل وأسكرولم يفرق بيـن نـوع ونـوع ولا عبـرـة لـكو نه مأ كولاً او مشروباً وكل ذلك حـرام وحـدوثها بعد عصر النبی ﷺ والائمة لم يمنع من دخـولهـا فـی عـمـوم كلام رسول الله عن المسكر فقد حدثت أشـربة مسـكرة بعد النبی ﷺ وكلها داخلة فی الكلم الجوامع من الكتاب والسنة** پـدی باب أحاديث ډير دی خـو رسول الله ﷺ هـر هـغه شئی چه عقل پوټه وی او نشه راولی جمع کړی دی په خپل کلام کښی پـدی سبـب چـه رسـول الـلـه ﷺ جوامع الکلم ؤ يعنی هر کـلمه ئی جامع وه لکه **(كل مسكر حرام مثلاً)** اود مسکراتو دانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

اعـو میانځ کښې فرق نده کړی چه فـلانـی قسم حرام او فلانی قسم

حـلال أو مأکول او مشروب لره هم اعتبار نسته نودغه مسکرات ټول

حـرام دی دمـحمد مصطفیٰ ﷺ تر زمـانـه ورسته پیدا سویدی او ائمة

کرام رضوان الله عنهم اجمعین هم دامنع نده کړی چه دغه مسکرات

درسول الله ﷺ پدغه عام قول کښې ندی داخل چه کل مسکر حرام

نـودغه منشیات چه درسول الله ﷺ ترزمانه ورسته پیدا سویدی داټول

دقـرآن و حدیث پدغه جامع کلماتو کښې داخل دی چه انما الخمر

او مسکردی بیان ئی مخته په کرا توتیر سویده وقد تکلم ابن تیمیّه

رحـمـه الـلـه عـلیـه عـن الـحشیثة غیـر مرة فی فتا واه فقال

مـاخـلا صة هـذا الـحشیثة الـمـلـعونة هی وآکلو ها ومستحلها

الـمـوجبة لسـخـط الـلـه تـعالیٰ وسخط رسوله وسخط عبادة

الـمـؤمنین المعرضة صاحِها لعقوبة الله تشتمل علی ضرر فی

دیـن الـمرء وعقله وخلقه وطبعه وتفسد الامزجة حتی جعلت

خـلـقـا کثیـراً مـجانین وتورث من مهانة آکلها ود ناوة نفسه

وغیـر ذلك مـالا تـورث الـخـمـر ففیها من المفاسد مالیس فی

الـخمر فهی بالتحریم اولی وقداجمع المسلمون علی ان السکر

مـنهـا حـرام ومن الستحل ذلك وزعم آنه حلال فانه یستتاب

فـان تـاب والا قتـل مـرتدا لایصلی علیه ولا یدفن فی مقابر

(c) ketabton.com: The Digital Library

المسلمین وان القلیل منها حرام ایضاً بالنصوص الدالة علی تحریم الخمر (وتحریم کل مسکر) امام ابن تیمیه ډیر ځله په خپله فتاوی کښنی دحثیشو بیان کړی ده ذهغه خلاصه داده چه دغه حثیش او ددوی خوړونکی او مستحل ټول ملعون دی او دغه حثیش موجب دخدای (جلّ جلاله) دغضب او د رسول اللهﷺ دغضب او دمؤ منانو دغضب دی اودغه حثیش د سړی دین ته ضرر رسوی اوعقل ته ئی ضرر رسوی او طبعیت ته ئی ضرر رسوې او دانسان صحت فاسده وی حتی ډیر خلق ئی لیونیان کړې او دغه منشیات داسی شئی په میراث ورکوی چه هغه شئی شراب ئی هم نه ورکوې مثلا خوراك خوار اوحقیر او خوړونکی خسیس او ذلیل وې او په دغه منشیاتو کښنی چه کوم مفاسد دی هغه په شرابو کښنی هم نسته نولدې وجه دامنشیات په تحریم سره اولی اولائق دی او مسلمانانو اجماع کړی ده پردی باندی چه ددغو حثیشو نشه حرام ده او که چاء حلال وبلل چه دغه حلال دی هغه ذی تو به وکاږی پر دغه خپل گمان که ئی تو به وکښنه خو فبیها والنعمة او که ئی نه و کښنه هغه مرتدده قتل دی سی دجنازی لمونځ دی نه ورکوی او مسلمانانو په مقبره کښنی دی نۀ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دفن کوی اولدغه نشی څخه لرِهم دغسی حرام ده لکه ډیر په واسطه دهغو نصوصُ چه هغه دلالت پر تحریم دخمر کوی او پر تحریم دهر مسکر۔

﴿وقد تبعه تلمیذه الامام المحقق ابن القیم رحمه الله علیه﴾

فقال فی کتابه (زادالمعاد) ماخلاصته ان الخمر یدخل فیها کل مسکر مائعاً کان او جامدا عصیراً او مطبوخاً فیدخل فیها لقمة الفسق والفجور ویعنی بها الحشیشة لان هذا کله خمر بنص رسول الله صلی الله علیه وسلم الصریح الذی لامطعن فی سنده ولا اجمال فی متنه اذ صح عنه قوله کل مسکر خمرو صح عن اصحابه رضی الله عنهم الذین هم اعلم الائمة بخطابه ومراده بأن الخمر ماخمر العقل علی آنه لولم یتناول لفظه صلی الله علیه وسلم کل مسکر لکان القیاس الصحیح الصریح الذی استوی فیه الاصل والفرع من کل وجه حاکما بالتسویة۔ بین انواع المسکر فالتفرقه بین نوع ونوع تفریق بین متماثلین۔ من جمیع الوجوه او دامام ابن تیمیه شاگرد امام

(c) ketabton.com: The Digital Library

محقق ابن القیم رحمه الله علیه په خپل کتاب زادالمعاد کښې ویلی دی خلاصه ئې داده چه په خمر کښې هر مسکر داخل ده نرم وی او که وچ وی عصیر وی اوکه پوخ کړی سوی وی نوهغه دفسق او دفجور گوله هم پکښې داخله ده پدی سره زمونږ چرس مراد دی ځکه داټول شراب دی په حدیث درسول الله ﷺ سره هغه داسی صریح حدیث ده چه نه ئې په سند کښې ترطعن او تهمت لاندی کس سته او نه ئې په متن کښې اجمال سته ځکه صحیح داقول له رسول الله ﷺ ځخه نقل سویده **(کل مسکرخمر)** اوصحیح داقول له صحابه کرام رضی الله عنهم ځخه نقل سویده **(الخمر ماخمر العقل)** اوصحابه کرام رضی الله عنهم هغه کسان دی چه تر ټول امت په خطاب او مراد درسول الله ﷺ شه پوهیدل او که بالفرض والتقدیر درسول الله ﷺ دغه **کل مسکر** شامل نسی دغه حشیشو وغیره لره نوبیابه هغه قیاس صحیح وصریح چه په هغه کښې اصل و فرع من کل وجه برابروی هغه به حاکم سی پر تسویه او برابر تیا داقسامو دمسکر نو په میانځ داقسامو دمسکر کښې تفرقه کول

(c) ketabton.com: The Digital Library

داتفرقه ده په میانځ دمتماثلین کښې من کل وجوه اوداباطیله ده ځکه

قیاس وائی ودیته- چه په اصل کښې یو حکم وسی دیو علت په وجه

نوبیا چه هغه علت په فرع کښې موجود سی هغه داصل حکم

وربانذی کیږی حاصل ئی داده چه که چیری ددغو منشیاتو حرمت

چه په حدیث شریف سره نسی ثابت په قیاس سره له شك خلاص

ثابت ده **وقال صاحب (سبل السلام شرح بلوغ المرام) أنه**

يحرم ماأسكر من ای شئی وان لم يكن مشروباً کا الحشيشة

دسبل السلام شرح بلوغ المرام صاحب ویلی دی هغه شئی چه

مسکروی هغه که له هر شئی څخه وی حرام ده کڅه هم مشروب نه

وی لکه حثیش **ونقل عن الحافظ ابن حجر ان من قال ان**

الحشيشة لاتسكروانماهي مخدر مكابر فانها تحدث ماتحد ثه

الخمر من الطرب والنشوة له حافظ ابن حجر څخه نقل سویده

هغه څوك چه وای حثیش مسکرندی یعنی نشه او مستی نه لری بلکه

مخدر دی یعنی سستی او کهالی صرف لری دغه دعوه بلا دلیله ده

ځکه لدغو چرسو هغه څه پشی ږی کم څه چه له شرابو پیشی ږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه هغه عبارة له خونداوله خوشحالي ځخه ده۔

و نقل عن ابن بيطار من الاطباء

ان الحشيشة التي توجد في مصر مسكرة جداً اذا تناول الانسان منها قدر درهم او درهمين وقبائح خصالها موجودة في الافيون وفيه زيادة مضار له ابن بيطار طبيب ځخه نقل راغلي ده وائي هغه حثيش چه په مصر کښني پيدا کيږی هغه ډير مسکردی هغه وخت چه انسان يودرهم يادوه درهم ځيني وخوری اوقبيح بدخصلتو نه ئي ډيردی بعض علماؤ يوسل شل ۱۲۰ ـ ديني او دونيا وی ضررونه شميرلي دی او هغه بدخصلتو نه ئي په افيونو کښني موجود دی او افيون تر دوی زيات ضرر مندی وما قاله الشيخ الاسلام ابن تيمية وتلميذه ابن القيم رحمه الله عليه وغير هما من العلماء هوالحق الذی يسوق اليه الدليل وتطمئن به النفئس وأذقد تبين أن النصوص من الكتاب و السنة تناول الحشيش فهی تناول الافيون ايضاً الذی بين العلماء انه اكثر ضرراً ويترتب عليه من المفاسد مايزيد على مفاسد

(c) ketabton.com: The Digital Library

الحشيش وتناول ايضاً سائر المخدرات التى حدثت ولم تكن معروفة من قبل اذهي كا الخمر من العنب مثلاً فى انها تخامر العقل وتغطيه وفيها ما فى هذه الخمر من مفاسد و مضار وتزيد عليها بمفا سدأخرى كما فى الحشيش بل افظع واعظم كما هو مشاهد ومعلوم ضرره ولا يمكن ان تبيح الشريعة الاسلامية شياءً من المخدرات ومن قال بحل شئى منها فهو من الذين يفترون على الله الكذب او يقولون على الله مالا يعلمون هغه چه شيخ الاسلام ابن تيميه او دهغه شاگرد ابن القيم او نورو علماء له دوى ماسوى چه کم څه ويلي دى هغه حق ده داسى حق چه ددليل مطابق ده او دنفس اطمينان ورباندى کيږى او پدى وخت کښى په تحقيق سره داشکاره سوه چه هغه نصوص له قرآن او حديث څخه چه حثيشو ته ورشا ميلږى هغه نصوص دغه رنگه افيونو ته هم ورشا ميلږى هغه افيون چه علما ئوئى بيان کړى ده چه تر حثيشو ډير ضرر مندى او کم مفاسد.چه په افيونو مرتب دى هغه تر مفاسدو دحثيشوزيات دى اودغه رنگه دغه نصوص ټولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخدراتو ته ورشا میلږی هغه مخدرات چه ؤس پیدا سویدی او مخته
چاء نهٔ پیزندل ځکه دغه مخدرات لکه د انګورو شراب داسی دی په
خمیره توب او پوټیدل دعقل کښی او هغه مفاسد اؤ مضار چه په
شرابو کښی دی هغه مفاسد پدغه مخدراتو کښی موجود دی او پدی
مخدراتو کښی داسی مفاسد دی چه هغه دحشیشو تر مفاسدوهم
زیات دی بلکه پدی مخدراتو کښی ډیر بد اوډیر غټ مفاسد دی لکه
څنګه چه هغه بالمشاهده دی او دهغو ضرر معلوم ده او دا امکان نهٔ
لری چه شریعة اسلامیه دی یوشئی له مخدراتو مباح کړی اوهغه
څوك چه یوشئی له دغو مخدراتو حلال بولی هغه له هغو کسانو ده
چه پر اَللّٰه (جلّ جلاله) باندې دروغ تړی او یا پر اَللّٰه (جلّ جلاله) باندی
قول کوی په هغه شئی چه دوی علم نهٔ په لری **وقد سبق أن قلنا**
ان بعض علماء الحنفية قال ان من قال (بحل الحشيشة
زنديق مبتدع) واذا كان من يقول بحل الحشيشة زنديقاً
مبتدع فاالقائل بحل شئى من هذا المخدرات الحادثة التى
هى اكثر ضرراً واكبر فساداً زنديق مبتدع ايضاً بل اولى
بأن يكون كذلك دامخته مونږ ذکر کړو چه بعض عالمانو داحنافو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویلی دی هغه څوك چه دحشیشو په حلت باندی قول کوی هغه زندیق اوبدعت کونکی ده نو هغه څوك چه ددغو نویو مخدراتو په حلت باندی قول کوی چه دهغو ضرر تر حشیشو زیات ده اوفسادئی ترحشیشو غټ ده هغه هم زندیق مبتدع ده بلکه اولی وبهتره داده چه دغه کس دی زندیق مبتدع سی **وکیف تبیح الشریعة الاسلامیه شیاءً من هذه المخدرات التی یلحق ضررها البلیغ بالأمه افراداً وجماعات مادیاً وصحیاً وأدبیاً حیث ان مبنی الشریعة الاسلامیة علی جلب المصالح الخاصة اوالراجحة وعلی رده المفاسد والمضار کذلك** او څنګه به شریعت اسلامی یوشئی لدغو مخدراتو مباح کړی هغه مخدرات چه دهغه ضرر بلیغ دأمت په هر فرد او جماعت پوری پیوسته کیږی من حیث الماده او صحت و آداب ته نۀ ګوری چه دشریعت اسلامی بنیاد پر جلب دمصالحو خاصه ؤیارا حجه باندی ده او په رد دمفاسد واومضار باندی هم دغه رنګه ده یعنی په کم شئی کښی چه مصلحت خاصه او یارا جحه وی هغه ته شریعة اسلامی جواز ورکوی او په کم شئی کښی چه فساد او ضرروی هغه منع کوی **وکیف یحرم الله سبحانه تعالیٰ العلیم الحکیم الخمر من العنب مثلاً کثیرها وقلیلها لمافیها من المفسدة ولان قلیلها داعٍ الی کثیرها**

(c) ketabton.com: The Digital Library

وذريعة اليه ويبيح من المخدرات مافيه هذه المفسدة ويزيد عليها بما هوا عظم منها واكثر ضرراً للبدن والعقل والدين والخلق والمزاج هذالحكم لايقوله الارجل جاهل بالدين اسلامي اوزنديق مبتدع كما سبق القول به فتعاطى هذه المخدراة على اى وجه من وجوه التعاطى من أكل اوشرب اوشم اواحتقان حرام باجماع الأمة اوځنګه اَللّٰه (جلّ جلاله) سبحانه دانګورو شراب مثلاً حرام کړی دی لږ اوډیر ځکه په دوی کښې فساد ده او لږئی داعی دډیروده او ذریعه وسبب د ډیرودی او مخدرات دی مباح کړی هغه مخدرات چه په هغو کښې دغه فساد وی او ضرر دی وبدن وعقل ودین وطبعیت ته تر شرابوهم زیات وی دغه حکم یعنی چه شراب دی حرام وی او مخدرات دحلال وی نهٔ کوی مګر هغه څوك ئی کوی چه په دین اسلامی ناخبره وی اویازندیق مبتدع وی لکه څنګه سی داخبره مخته تیره سوه نوشمول ددغو مخدراتو په هره وجه دوجهو دشمول یعنی خوراك اوځښاك بوئی دل اوڅخه ول حرام ده په اجماع دامة باندې۔

﴿ ان اعداء الاسلام یر وجون الحشیش ﴾

وغيره من المخدرات بقصد اضعاف شباب الأمة الاسلاميه وضياع مالها ورجولتها وفتل شهامتها وافساد عقول رجالها

(c) ketabton.com: The Digital Library

حتی تستمر فی التأخر عن مصاف الامم المتقدمه ویتغلب علیها الاجانب ویقهر الاعداء ویستعمرون بلادهم کما تفعل اسرائیل من ترویج الحشیش والافیون بین بلاد العربیة بقصد هلاکها ولو ان الناسُ فهموا هذاالحکم الشرعی ووعوه وعملوابه واعرضوا عن تعاطی هذه المخدرات وتلك المسکراة لحفظنا علی الأمة شبابها وقوتها وعزها وکرامتها وحریتها واستقلالها الفقه علی المذاهب الاربعه نمبر ۳۹، ج-٥ داسلام دشمنان حشیش او نور مخدراة پدی قصد رواجوی چه دأمت ځوانان ضعیف کړی او مال ئی ورضائع کړی اومر دانیت ئی ورختم کړی او هیبت وقوة ئی ورمات کړی او عقلونه ئی ورفاسد کړی حتی په آخیر کښی دامت متقدمه له نقش او قدم څخه ئی خطا کړی او بیگانه ورباندی غالبه کړی او دشمن ورباندی قوی کړی اوښارونه ځینی قبضه کړی لکه څنگه چه اسرائیلیا نو حشیش او افیون په عربو ممالکو کښی روا جول په قصد دهلاکت دعربو نوکه چیری خلگ پدی شرعی حکم باندی پوه سی او ویساتي او عمل ورباندی وکړی اولدغو مخدراتو او مسکراتو څخه اعراض وکړی نودأمت ځوانان أوقوة وعزت وکرامت وحریت وأستقلال به وساتی **أکل الافیون وجلد الخشخاش حرام لانه یفسد العقل والمزاج وینشئ**

(c) ketabton.com: The Digital Library

الغفلة فتاوی شامي نورالهدی ص٤١٦ دافیـونو او دخشخاش د پټو کی خوراك حرام ده ځکه عقل او طبعیت فاسده وی او غفلت پیدا کوی۔

والخلاصته ان جمیع المخدراة الحادثة

من قرون بعد القرون الستة الأولی حرام کالخمر لمخامر تها العقل وتغطیتها ایاه وفیها مفاسد الخمر ومضاره وتزید علیها فهی اکثر ضرراً واکبر فساداً من الخمر لانها تضر الأمة ضررا بلیغاً وافراداً وجماعات مادیاً وصحیاً وأدبیاً ولا شك بأن الشریعة الاسلامیة تحرم المفاسد والمضار وتجیز مافیه مصالح حقیقة خالصة أوراجحةً واما مایز عمونه من مصالح ومنافع فهی وهمیة خادعة حاصل ئی داده چه ټول هغه مخدرات چه له شپاړ پیړیو ورسته پیداسویدی حرام دی لکه شراب ځکه دغه مخدرات هم عقل خمیره کوی اویوټه وی او پدغه مخدراتو کښی هغه مفاسداومضار دی کم چه په شرابو کښی دی بلکه ضرر یه ترشرابو ډیرده او فسادیه دترشرابو غټ ده ځکه دغه مخدرات وأمة مسلمة ته ضرر بلیغ رسوی وهر فرداوجماعت ده من حیث الماده وصحت وأدب اوپدی کښی هیڅ شك نسته چه شریعة اسلامیه مفاسد او مضار حرامه وی او اجازه ورکوی وهغه شئی ته چه په هغه کښی حقیقةً مصلحت وی خالصاً اویاراجحاً او هغه څوك چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

داګمان کوی چه پدغه مخدرات کښې مصلحت او نفع ده هغه محض وهم او دوکه ده الفقه الاسلامی ص۵۵۱۶، ج-۷ مخته په کراتو اومراتو باندی داخبر ذکر سوه چه هر نشه دار شئی حرام ده اوخوراك يه هم حرام ده داقول دامام محمد رحمه الله علیه تعالیٰ ده اوداقول ټولو فقهاًً رحمه الله علیه مفتی به ګرزولی ده۔

﴿ وحرمها محمد مطلقاً وبه يفتی ﴾

شامی ص۲۹۲، ج-۵ ، **والكل حرام عند محمد وبه يفتی ردالمختاد** ص۴۵۶، ج-۶، اوداخبره هم مخته ذکر سوه چه حرمت داشيأً موقوف پر سيلان باندی نده لکه څنګه چه علامه حصکفی رحمه الله علیه ليکلی دی شامی ص۴۵۷، ج-۶، کتاب الاشربة **ويحرم أكل البنج والحشيشة والأفيون لانه مفسد للعقل ويسد عن ذكر الله وعن الصلوة** درالمختار علی هامش ردالمحتار ص۳۹۴، ج-۵، دبنګو او دچرسواودأ فيونو خوراك حرام ده ځکه دغه شيان مفسد عقل لره دی اوانسان دخدای (جلّ جلاله) له ياده اوله لمانځه څخه بنده وی **قال العلامة الحرار اليمنی رحمه الله عليه ولايجوز أكل البنج ولحشيش والافيون وذلك كله حرام الجوهرة النيرة** ص۲۷۰، ج-۴، ومثله فی خلاصة الفتاوی ص۲۰۵، ج-۴، کتاب الاشربة **قال العلامة شمس الدين**

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد بن عبدالله التمر تاشي رحمه الله عليه ويحرم أكل البنج والحشيشة والافيون لكن دون الحرمة الخمر تنوير الابصار على صدر ردالمحتار ص٤٥٧، ج-٦، كتاب الاشربة ومثله في فتاوى قاضيخان على حامش الهنديه ص٢٣١، ج-٣، ومثله في الفناوى الكاملية ص٢٧٠ كتاب الاشربة فتاوى حقانيه ص٤٣٥، ج-٦، بعض اهل علم ليكلي دي كه چاء دبهنگو اوحشيثو وغيره پر حلت باندي فتوى وكړه علامة ابن تيمية هغه دحلال ويلو والاته كافر ويلي ده ترداسي حده چه نجم الدين زاهدى داسي سړى مباح القتل بنودلى ده درمختار على هامش ردالمحتار ص٢٩٥، ج-٥، الحلال والحرام ومثله في الفتاوى محموديه للمفتي محمود الحسن رحمه الله عليه وأما الاشربة المتخذة من الشعر أو الذرة او التفاح اوالعسل اذا اشتد وهو مطبوخ او غير مطبوخ فانه يجوز شربه مادون السكر عندابى حنفية وابى يوسف رحمه الله عليه وعند محمد حرام شربه قال الفقيه وبه نأخذ كذا في الخلاصة علمگرى ص٤١٤، ج-٥، هغه اشربة چه له اوربشو يا له جوارو ياله عسلو اوياله سيبانو جوړ سوى وى هغه وخت چه سخت سي پخ كړ سوى او كه نوى پخ كړى سوى دهغو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځیبناك جائز ده تر هغه وخته چه حد دسکر ته نۀ وي رسیدلی په نزد دامام ابو حنفیة رحمه الله علیه او امام ابی یوسئف رحمه الله علیه او په نزد دامام محمد رحمه الله علیه باندی حرام ده فقیه رحمه الله علیه وائی چه دغه اخیری قول مفتی به ده **السکر من البنج ولبن الرمکة حرام بالا جماع کذافی** جواهر الاخلاطی علمگری ص ٤١٥، ج-٥، دبنګواود مادیانې دشیدو نشه کول په اجماع سره حرام ده **ومع نهی ولی الامر عنه حرم قطعاً** درمختار ص ٤٦٠، ج-٦، او له کوم شئی ځخه چه اولو الامر منع وکړی هغه قطعی حرام ده ځکه خو اتباع یه لازم ده وعن ابی امامة رضی الله عنه

﴿قال قال رسول الله ﷺ﴾

لاتذهب اللیالی والایام حتی تشرب طائفة من امتی الخمر ویسمونها بغیر اسمها رواه ابن ماجه له ابی امامة رضی الله عنه ځخه روایت ده دی وائی چه رسول الله ﷺ وویل شپی او ورځی به نسئی تیری تر هغه وخته پوری چه زماله امته به یوه پارټی شراب ځیبنی اونامداره کړی بی وی په بل نامه سره یعنی ترقیامت مخته به

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما بعض امتیان داسی نشی کوی چه هغه به عین شراب وی خولکن صرف نوم بی وربدل کړی وي **یشرب الناس من أمتی الخمرویسمونها بغیر اسمها** رواه انسئائی رحمه الله علیه هغه نوی نومان چه په وس وخت کښی پر ایښی دی هغه لکه **افیون البیرة البوظة القات التنکة العرقی وغیره** له مسکرا توڅخه ځکه داثابته سوه چه هر مسکر ته خمر ویل کیږے یعنی که عین خمر نسئی په معنی دخمر کښی خو بالاتفاق دی والله اعلم بالصواب

﴿ المقصد الثالث فی اتجار المخدراة والمسکراة ﴾

دریم مقصد په تجارة دمخدراتو اومسکراتو کښی ده

دا مقصد مختلف فیه ده په مابین دعلماء رحمه الله علیه کښی امام ابو حنفیة رحمه الله علیه تعالیٰ علیه وائی (خمر) عبارة ده له **عصیر العنب الذی قذف بالزبد** ځخه لکه څنګه چه مخته ذکر سو ونورو مسکراتو ته (خمر) حقیقة نهٔ ویل کیږی نود نورو مسکراتو حرمت د(خمر) تر حرمت کم ده حاصل ئی داده چه دنورو مسکراتو په قلیل خوراك باندی حد نهٔ جاری کیږی تر څو چه سکر ته نوی رسیدلی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

په شرابو کښې په قلیل او کثیر باندې حد جاري کیږي ځکه په شرابو کې علت دحرمت خمریت ده او په نورو مسکراتو کې علت دحرمت مسکریت ده چه سکرته نۀ وي رسیدلی حد نۀ پر جاري کیږي یعني حـرمـت دخـمر قطعي ذه او مستحیل یه کافرده او بیع یه ناجائزه ده او دنورو مسکراتو حرمت ظني ده۔

او مستـحیـل یـه کـافـرنـده او بیـع یـه جائزه ده دلیل پدې قول درسول اللـه ﷺ وائـی (أدرؤو الحدود بالشبهات) حدود په شبهات سره ونړه وي یـعني په کم شئي کښې چـه شبهه وي قطع او یقین په کښې نوي په هغه حد نسي جاري کیدای نو ددغو مسکراتو خرمت ظني ده قطع او یقنن نسته پکښې نوبیع یه داسي جائز ده لکه دسرقین سرقین کڅه هـم نـجـس دي خـوبیع یه جائز ده ځکه سرقین مال متقوم اومنتفع بها شـرعـاً دي او امام شافعي رحمه الله علیه وای چه خمر تخصیص تریو خـاص مسـکره پورې نۀ لري بلکه هر مسکر ته خمر ویل کیږي لکه څنگه چه زمونږ په اول اودویم مقصد کې پردې بحث وکونو چه خمر ورته وویل سؤو دخمر مستحیل خو کافر ده او حدیه پر قلیل خوراك او

(c) ketabton.com: The Digital Library

کثیر باندی جاری کیږی او نفعورباندی حرام ده او بیع یه ناجائزه ده دنورو مسکراتو هم دغه حکم ده ځکه هغه هم عین خمر دی اوداهل دمدنی منوری او داکثر حجازئین او محد ثینوهم داغسی رایه ده او دغه رنگه امام مالك رحمه الله علیه او امام احمد بن حنبل رحمه الله علیه هم داغسی وای او له احنافو رحمه الله علیه ځخه

﴿ امام ابو یوسئف او امام محمد رحمه الله علیه ﴾

یه هم دوا ړه بیع دداسی مسکراتو ناجائزه بولی امام ابو حنیفة دبیع دجواز دا دلیل وائی۔

﴿ انه یقول هذا شراب مختلف فی اباحة شربه ﴾

بین العلماء رحمهم الله فیجوز بیعه کا المثلث وهذا لأنه لیس من ضرورة حرمة تناول حرمة البیع فان الدهن النجس لایحل تناوله ویجوزبیعه وکذلك بیع السرقین جائز وان کان تناوله حراماً والسرقین محرم العین ومع ذلك کان بیعه جائزاً فکذلك المنصف وما اشبه وبطلان بیع الخمر عرفناه بالنص الوارد فیه وما عرف بالنص لایلحق به

(c) ketabton.com: The Digital Library

الامايكون في معناه من كل وجه وهذه الاشربة لست في معني الخمر من كل وجه بدليل حكم الحد وحكم النجاسة فجاز بيعها باعتبار الاصل مبسوط ۱۹، ج-۱۲ ، امام ابو حنيفة رحمه الله عليه وائي چه له عصير العنب ماسوى په داغه نورو اشربهٔ ؤ كبنى دعلماء اختلاف ده په ځيښلو كښى ددوى بعض واى چه ځيښل ئي جائز دي ترهغه وخته چه سكر ته نوى رسيدلى او بعض وائي چه دقليل او كثير ځيښل حرام دي لكه دعصير العنب نولدى وجه ئي بيع جائز ده لكه دمثلث چه بيع يه جائز ده مثلث هغه شرابوته واى چه دانګورو له او بوئي جوړ كړى اوبيا يه په اور باندې جوش كړي دوى حصى په اور باندې په جوش سره ختم كړى او يوه حصه پاته سى هغه پاته حصى ته مثلث واى او دا خبره ثابته ده ځكه دا لازمه نده چه تناول او شمول وشئى ته كه حرام ؤنوبيع يه بى هم حرام وى لكه مردار غوړى چه تناول ورته حرام ده مگر بيع يه جائزه ده اودغه رنگه خوشاى بيع يه جائزه ده او تناول ورته حرام ده او خوشاى محرم العين دى او سره لدى بيع يه جائزه ده او دغه رنګه منصف منصف

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه شرابو ته وائی چه دانگورو له ابو جوړ سوی وی بیا یه په اورسره
جوش کړی ترثلثین کم ختم سی نصف ته ورسیږی او که نوی
رسیدلی او هغه چه مشابه وی لده سره لکه جمهوری ونقیع الزبیب
والفضیح والسکر او دخمر دبیع بطلان خو مونږ پیز ندلی ده په نص
سره هغه نص چه په خمر کښی نازل* سویده او هغه شئی چه په نص
سره وپیزندل سی په هغه پوری بل شی نه پیوسته کیږی مگر هغه شئی
پوری پیوسته کیږی چه هغه من کل وجوه دده په معنا سره وی اودغه
اشربه په معنی دخمر من کل وجه ندی په دلیل دحکم دحد او حکم
دنجاست یعنی پر دغو اشربه ؤحدنهٔ جاری کیږی او پر خمر حد
جاری کیږی او دغه اشربه نجس ندی او خمر نجئس دی نولدی وجه
ددغو اشربه ؤبیع جائز ده امام شافعی رحمه الله علیه او ملگری دبیع
دعدم جواز دا دلیل وای **عن انس رضی الله عنه قال لعن
رسول الله صلی الله علیه وسلم فی الخمر عشرة عاصرها ومعتصرها
وشاربها وحاملها ومحمولة الیه وساقیها وبائعها وأكل ثمنها
والمشتری لها والمشتری له** رواه الترمذی وابن ماجه ومشکوة شریف ۲٤۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـه انـس رضـی تـعـالیٰ عنه څخه روایت ده دی وائی رسول اللهﷺ په شرابو کښې پـر لسو شیانو لعنت ویلی ده پرجو ړه ونکی باندی دځان لپـاره وی او کـه دبل لپاره او پر هغه چا چه دجو ړه ولـو طلب یه کوی دځان لپاره یاد بل لپاره او پر څیښونـکی باندی اوپر باره ونکی باندی اوپـر هـغـه چـا چـه ودتـه وربـاری ږی اوپـر او بیـدونـکـی بـاندی اوپر خـر څیدونــکـی بــانـدی کڅه هــم وکیــل یــادلال وی اوپـر هـغــه پیسوخو ړونـکـی بـانـدی هـغـه پیسی چه پدغه بیع سره موجودی سی کڅه هـم داخو ړنـکی بائع نوی او پر اخیستونکی باندی دڅیښلو لپاره وی کـه دی تـجارة لپاره وی اوپر هغه چاچه دده لپاره اخیستل کیږی

ولا یـحـل لـلـمسـلـم بیـع الـخمر ولا اکل ثمنها لان الله تعالیٰ

سـمــاهــا رجسـاً فیـقـضی ذلك نجـاسة العین وفسـادالمـالیة

والتـقـوم کـمــا فــی الـمیتة والـدم ولـحـم الخنـزیـر وقد آمـر

بـالاجتـنـاب عـنهـا فاقتضی ذلك ان لایجوز للمسلم الاقتراب

منها علی جهة التمول بحال وفی الحدیث اووائی چه مسلمان ته

نـهٔ دخـمر بیع حلاله ده او نهٔ ئی دپیسو خوراك څکه اَللّٰه (جلّ جلاله)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـردار ورتـه ویـلـی ده نـودا تقاضی دنجس العین کوی او دفسادالمالیة
والتـقـوم یـعـنـی نهٔ مال ده او نهٔ متقوم ده لکه مرداره او مسفوحه وینه او
خـنـزیـر چـه نـجـس الـعین دی او فساد المالیة والتقوم دی اوالّله (جلّ
جلاله) آمریه اجتناب کړی ده لدوی ځخه په **انما الخمر والمیسر**
الایة کښی نـودا تـقاضی کوی چه و مسلمانان ته هر قسم نزدیکت په
هـر حـالٌ کښی پـر جهة تـمـول اود میلان نـاجـائـز او نـارواده **وفـی**
الـحـدیـث ان ابـا عـامر کان یهدی لرسول الله ﷺ راویة من
خـمـر کل عام فاهدی له فی العام التی حرمت فیه فقال علیه
السـلا م ان اللّـه قـدحـرم الخمر فلا حـاجة لی فی خمرك قال
خـذهـا وبـعهـا وانـتـفـع بثمنها فی حـاجتك فقال علیه الصلوة
والسـلا م یـا ابـا عـامر ان الذی حرم شربها حرم بیعها واکل
ثـمنها ابـا عـامـر بـه هـر کـال ورسول الله ﷺ ته یوه راویة شراب هبه
کول۔

نـو پـه هـغـه کـال چـه شـراب حرام سوی وه هم ده ورسول الله ﷺ ته
شـراب هبیه کړو رسـول الـلـه ﷺ ورته وویل شراب حرام سویدی زه
سـتـاوشـرابـو تـه احتیـاج نـه لـرم ابـا عـامررضی الله عنه ورته وویل در
وائخله خرڅی کړه پـه پیسو یه خپل حـاجت پوره کړه رسول الله ﷺ
ورتـه وویـل ای ابـا عـامره رضی الله عنه دکوم شئی چه څیښناك حرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

سی دهغه بیعه هم حرام ده او روپیه هم حرامی دی۔

وسئل ابن عمر رضی الله عنه عن بیع الخمر واکل ثمنها فقال قاتل الله الهیود حرمت علیهم الشحوم فجملوها وباعوها واکلو ثمنها وان الذی حرم الشرب حرم بیعها واکل ثمنها وممن لعنه رسول صلی الله علیه وسلم فی الخمر بائعها ومشتریها

مبسوط ۲٤، ج-۲٤ له ابن عمررضی الله عنه الله عنه ځخه سوال وسئو له بیع دشرابو اوله خوراك دپیسو دشرابو ده رضی الله عنه ورته وویل اَللّٰه (جلّ جلاله) لعنت کړیده پر یهودُ باندی واز گی پردوی باندی حرامی کړی دوی به ولّی کړی بیابی خرڅی کړی روپیئی بی وخوړی او دکم شئی چه څیښناك حرام وی دهغه بیع هم حرام ده او دپیسو خوراك ئی هم حرام ده او له هغه چاء چه رسول الله صلی الله علیه وسلم لعنت پر ویلی ده په شرابو کښی خرڅیدونکی اواخیستونکی هم ده ان

الاتجار بالمخدرات بیعاً وشراً وتهریباً وتسویقاً امر حرام کخرمة تناول المخدرات لان الوسائل فی الشریعة تأخذ حکم المقاصد ویجب سدالذرائع الی المحرمات بمختلف الامکانات والطاقات لان التاجر یسهّل رواج المخدراة وتعاطیها فیکون الثمن حراماً والمال سحتاً والعمل ضلالاً والا تجاربها اعانةً علی المعصیت والبیع باطیل قال الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعالىٰ وتعاونو على البر والتقوى ولا تعاونو على الاثم والعدوان المائده ٥-٢، الفقه الاسلامي ۵۵۱٦، ج-٧، داقول مطلق ده تعلق په تريوه مذهبه پوری هم نده ورکړی حاصل ئی داده چه دمخدراتو تجارة يعنی خرڅول اخيستل په ګوريزی باندی وړل اوبل پر وړلو باندی باعث کول داسی حرام کار ده لکه دمخدراتو خوړل و ځيښل او ځکه ول ځکه په شريعت محمدیﷺ کښی اسبابو او وسائلو لره حکم دمقاصدُ وی او هغه شئی چه سبب او ذريعه وحراموته وی دهغه سبب بنده ول په مختلف طاقتو سره واجب ده ځکه تاجر رواج او شمول دمخدراتو اسانه کوی پر خلګو باندی نودغه پيسی حرامی دی او مال ئی حرام و مباح الاخذ ده او عمل ئی ګمراهی ده او تجارة ئی اعانة على المعصيت ده اوبيع ئی باطلَ ده اَللّٰه (جلّ جلاله) وائی پر نيکی اوير تقوی باندی معاونت سره کوی پر ګناه او پر دشمنی باندی معاونت مه سره کوی يعنی دغه تجارت خريداو فروخت معونت على المعصيت ده اوسبب و ذريعه وخوراك وځيښناك ته ده خوراك او ځيښناك ئی حرام ده نودغه تجارة چه سبب دخوراك او ځيښناك ده داهم حرام ده امام ابو يوسئف رحمه الله عليه و محمد رحمه الله عليه عليهما وائی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ان عين المسكراة محرمة التناول فلايجوز بيعه

كـا الـخـمـر وهـذا لان البيـع بـاعتبـار صفت المالية والتقوم باعتبـار كـو نه منتفعاً به شرعاً ولا منفعة فی هذا لمشروب سوی الشرب واذاكان محرم الشرب شرعاً كان فاسدا لماليته والتقـوم شـرعـاً فـلايجوز بيعه كالخمر ولان صاحب الشرع صلى الله عليه وسلم سـوی فـی الـخـمـر بيـن البيع والشرب حين لعن بايعها ومشتـريهـا كمـا لـعـن شـاربها وهذا لان البيع يكون تسليطاً لـلمشتـری عـلـی الشـرب عـادة فاذا كان الشرب حراماً حرم البيـع ايـضـاً وهـذالـمعنی موجود فی هذه الاشربة مبسوط ۱۸، ج-۱۲، دوی دواړه وای چـه عيـن دمسـكراتو ته شمول حرام ده نو بيعه يـه هـم حـرامـه ده لـكـه دشـرابـو او داخبره ثابته ده ځكه بيع په اعتبار دصـفـت مـاليت سره وی او تقوم ئی په اعتبار ددی سره وی چه منتفع بـه شرعاً وي اوپـدغه مشروباتو كښې له څيښلو مـا سوی بل منفعت نسته او څيښل ئی په شرع كښې حـرام ده نـو ماليت او تقوم ئی هم په شرع كښې فـاسـدده نـومـاليـت او تقوم چه په شرع كښې فـاسد سو نـوبيـع يـه هـم ناجائزه ده لكه دشرابو ځكه خوبيع په اعتبار دماليت او انتـفـاع بـه شرعاً سره وی او صاحب الشرع ﷺ په شرابو كښې تفرقه نده كړی پـه ميـانـځ دبيع او دڅيښلو كښې پـه هـغه وخت كښې چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لعنت ئی پروایو پرخرخیدونکی اواخستونکی په داسی لعنت ویلی ده لکه پر څیښونکی باندی او داخبره ثابته ده ځکه په بیع سره مشتری مسلط کیږی پر څیښلو باندی نو څیښل چه حرام وی بیعه بی هم حرام وی اودغه معنی پدغو اشربه وٴ کښی موجوده ده یعنی خوراك او څیښناك دتولو حرام ده نوبیع یه هم حرامه ده دایوه قاعده کلیه ده لپاره دفقهاء رحمه الله علیه چه دهرشی خوراك یا څیښناك حرام وی یا بل داسی دلهو اولعب شئی وی چه معصیت قائم پده پوری وی دهغه بیعه حرام ده لکه څنگه چه مونږ په پنځمه قاعده کښی ذکر کړو ځکه په دابیع سره مشتری مسلط کیږی پر خوراك او څیښناك دهغه شئی نوچه خوراك او څیښناك یه حرام وی بیع یه بی هم حرام وی لدی وجهه سی داعین معونت علی المعصیت ده **ویجوز بیع البربط والطبل والمزمار والدف والنرد وآشباه ذلك فی قول ابی حنفیة رحمه الله تعالیٰ علیه وعندهما لایجوز بیعها قبل الکسر الی قوله۔**

﴿والفتوی علی قولهما﴾

امام ابو حنیفة رحمه الله علیه وائی چه دبربط بیع جائز ده بربط داسی شی ده لکه دو تاره فرق ئی داده چه کاسه ئی تر دوتاری غټه ده او دسته ئی تر دو تاری کوچنئی ده اودغه رنگه دډاله بیع جائز ده اودغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنگه دنل بیع جائز ده او د دریا بیع جائز ده او د کلب و کرم بوڈ بیع جائز ده اود اشباه ددوی بیع جائز ده او امام ابو یوسف رحمه الله علیه وامام محمد رحمه الله علیه وائی چه تر ماتیدو مخته ئی بیع نده جائز یعنی یوار دی مات کړی چه له آلیت دسروڈ ځخه ووزی بیادی خرڅ کړی ددی عبارة په اخیر کښی داقول ده چه فتوی پر قول دصاحبین ده **قال ابو حنیفة رحمه الله علیه یجوز بیع الاشربة المحرّمة کلها الا الخمر وعلی مستهلکها الضمان وقال ابو سف و محمد رحمهما الله لایجوز بیعها ولا یجب الضمان علی مستهلکها کذافی** المحیط علمگری ص۱۱٦، ج-۳، امام ابو حنیفة رحمه الله علیه وای د ټولو حرامو اشربه بیع جائز ده ماسوی له شرابو او هغه ځوك چه دغه اشربه په قصد هلاك کړی پر هغه ضمان یعنی تاوان سته او صاحبین وائی نهٔ ئی بیع جائز ده او نهٔ پر مستهلك باندی ضمان سته **وجاز بیع عصیر العنب ممن یعلم آنه یتخذ خمراً لان المعصیت لاتقوم بعینه بل بعد تغیره وقیل یکره لاعانة علی المعصیت ونقل المصنف عن السراج والمشکلات ان قوله ممن ای من کافرٍ اما بیعه من المسلم فیکره ومثله فی الجوهرة والباقانی وغیرهما زاد القهستانی معزیا للخانیة آنه یکره بالاتفاق** درمختار ص۳۹۱، ج-٦، دعصیر العنب بیع خرید

(c) ketabton.com: The Digital Library

فـروخـت پر هغه چاء باندی جائز ده چه هغه لدغه عصیر العنب څخه شراب جوړه وی ځـکـه معصیت خوقائم په ذات دعصیر العنب پوری نـده بـلـکـه ورستـه له تغیره پوری قائم ده او چاء ویلی دی چه دغه بیع مـکروه ده ځکه دا اعانة علی المعصیت ده ولو که معصیت پوری قائم نـهٔ وے او مـصـنف نقل له سراج والمشکلات څخه کړی ده چه دغه مـمـن څـخـه کافر مراد ده یعنی دغه عصیر العنب پر هغه کافر باندی خرخول چـه تـه په خبرئی چه دغه کافر شراب ځینی جوړه وی جائز ده اوپـر هـغه مسلمان باندی خرخول نـاجـائـز ده چه ته په خبرئی چه شـراب ځینی جوړه وی دغـه رنـګـه نـورو کتابو هم پدغه اخیری طرز لیکلی دی۔

﴿ اقول وهو خلاف اطلاق المتون ﴾

وتـعـلـیـل الشـروح بمامروفیه انه لایظهر الاعلی قول من قال ان الـکـفـار غیـر مـخاطبین بفروع الشریعة والاصح خطابهم وعـلـیـه فیـکـون اعـانة عـلـی الـمعصیت فلا فرق بین المسلم والـکا فرفی بیع العصیر منهما فتدبر ردالمحتار ۳۹۱، ج۔٦، علامه ابـن عابدین رحـمه الله علیه وای چه دغه قول یعنی چه پر کافر باندی خرخول جـائـز ده اوپـر مسـلـمـان بـانـدی ناجائز ده داد متنو داطلاق مـخـالف ده ځـکـه متـنـونـو مطلق ناجائز۔ بللی ده اودشروحود تعلیل

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلاف ده چه اعانة علی المعصیت ده یعنی داقول هلته صحیح کیږی چه کفار مخاطب په فروعو دشریعت سره نسی اواصح داده چه کفار مخاطبین په فروعو دشریعت سره دی نود کافر او دمسلمان پدی بیع کښی هیڅ فرق نسته په دواړو کښی اعانة علی المعصیت ده یعنی لکه څنګه چه دعصیر العنب خرڅیدل پر مسلمان باندی منع دی په هغه مسلمان چه ته په خبرئی چه شراب ځینی جوړه وی دغه رنګه پر کافر باندی هم منع دی پر هغه کافر چه شراب ځینی جوړه وی بخلاف بیع الامر دممن یلوط به وبیع سلاح من اهل الفتنة لان المعصية تقوم بعينه حواله مذكوره ويكره تحريماً بيع السلاح من اهل الفتنة لانه اعانة على المعصيت آه ردالمحتار ۲٦٨، ج-۳، لغړ زنی غلام پر هغه چاباندی خرڅول چه هغه لواطة ورسره کوی ناجائز ده ځکه معصیت قائم په ذات دده پوری ده او دغه رنګه سلاح پر اهل دفتنی خرڅول ناروا ده ځکه معصیت په ذات پوری قائم ده او په بل ځائی کښی وای چه سلاح خرڅول په اهل دفتنو باندی مکروه تحریمی ده ځکه دا اعانة علی المعصیت ده قال العلامة ابن نجيم رحمه الله عليه ان ماقامت المعصية بعينه يكره بيعه تحريماً آه بحر الرائق ۱٤۳، ج-٥، علامة ابن نحیم رحمه الله علیه وای چه هر هغه شئی چه معصیت پوری قائم وی په ذات

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه شی پوری دهغه شئی بیع مکروه تحریمی ده وایضاً قال
االعلامة رحمه الله علیه نظیره بیع المزامیر یکره هنا ان
ماقامت المعصیت بعینه یکره بیعه والا فلا البحر الرائق بتغیریسر او
دغه رنگه علامة رحمه الله علیه وای چه مثال ئی نل و ډول وغیره دی
یعنی بیع ددغوشیانو مکروه تحریمی ده یعنی که پر هر شئی پوری
معصیت قائم وه دهغه بیع ناجائز ده او که معصیت پوری نۀ وه قائم
دهغه بیع جائز ده ومثله فی تفقیح الحامدیه ص۱۵۳، ج-۲، کتاب الاجاره فتاوی
حقانیه ص۴٦، ج-٦، ان البیع الکرم ممن یتخذ الخمر من عینه جائز
لابأس به وکذ الارض ممن یغرس فیها کرما یتخذ من عینه
الخمر وهذا قول ابی حنیفة وهو القیاس وکره ذلك ابو
یوسف و محمد رحمهما الله استحساناً لان البیع العصیر
والعنب ممن یتخذ خمرا اعانة علی المعصیت وتمکین منها
وذلك حرام واذا امتنع البائع یتعذر علی المشتری اتخاذ
الخمر فکان فی البیع منه تهیج الفتنة وفی الامتناع تسئکینها
ومن اهراق خمرمسلم فلا ضمان علیه لان الخمر لیس بمال
متقوم فی حق المسلم واتلاف ما لیس بمال متقوم لایجب
الضمان کاتلاف المیتة وهذا لان الضمان انما یجب
جبرالمادخل علی المتلف علیه من نقصان المالیة مبسوط ص۳۲،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ج-۱۲، دانگورو تاکان پر هغه چا خرڅول چه هغه شراب ځینی جوړه وی جائز ده پروانه لری اودغه رنګه زمکه پر هغه چاخرڅول چه هغه دانگورو تاکان پر ایږدی اوبیاله تاکانو شراب جوړه وی جائز ده داقول دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه ده اوقیاس هم داده او امام ابو یوسف رحمه الله علیه وامام محمد رحمه الله علیه ئی مکروه بولی استحساناً ځکه دانگورو او به یا انگور پر هغه چا خرڅول چه هغه شراب ځینی جوړه وی دا اعانة علی المعصیت ده او قدرة پر معصیت ده او داحرام ده ځکه خو اَللّٰه (جلّ جلاله) وای **ولا تعاونو علی الاثم والعدوان** چه خر څیدونکی دغه شیان نکړی پر خرڅ نو پر اخیستونکی باندی شراب جوړه ول سخت اوګران شو نود دغو شیانو په بیع کښی پرداسی سړی باندی فتنه انگیزی او پورته کیده دفتنی دی او په منع کښی ئی دفتنی ختمی ده دی او چاکه دمسلمان شراب توی کړل په هغه تاوان نسته ځکه شراب مال متقوم ندی په حق دمسلمان کښی کوم شئی چه مال متقوم نوی دهغه په تلفیدو سره تاوان هم نه لازمیږی لکه دمړزگی په تلفیدو کښی چه تاوان نسته ځکه دغه تاوان خو په عوض دهغه نقصان کښی لازمیږی کوم نقصان چه دمال ومالیته رسیدلی وی دمبسوط پر مذکور متن باندی یوڅه بحث کول پکار دی ترهغه مخته به یواریوبل متن نقل کړو بیا بحث پرو کړو وانشاء

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ـ

﴿ ان الارباح التي يستفيد منها التجار والمتعاملون في المخدراة كلها سحت وحرام ﴾

لمايأتي ١ ـ قوله تعالىٰ ولاتأ كلوا اموالكم بينكم بالباطيل البقرة ١٨٨ وأكل المال بالباطيل يتناول جرائم السرقة والخيانة والظلم والغصب والقمار والعقود المحرمة من بيع وشراء ونحوهما من التجارات وكل الخدمات المبذولة في سبيل ارتكاب المعاصي والمنكرات وكل ما حرمه الشرع وان رضي به المالك ٢ الحديث النبوي ﷺ وهو ماروواه ابن أبي شيبة عن ابن عباس أن رسول الله ﷺ قال ان الله اذا حرم شيأ حرم ثمنه فكل ماحرم الله الانتفاع به حرم الانتفاع بعوضه أو ثمنه بدليل مارواه احمد ومسلم والنسائي عن ابن عباس والحميدي عن أبي هريرة في بيع الخمر ان الذي حرم شربها حرم بيعها وروى مسلم وغيره عن ابي سعيد الخدري ان النبي ﷺ قال ان الله حرم الخمر فمن ادركته هذه الآية اي اية (انما الخمر والميسر) المائده ٩٠ وعنده منها شئي فلايشرب ولايبيع قال فااستقبل الناس بما كان عندهم منها طرق المدينة فسفكوها وروى ابو داود عن ابي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هريرة مرفوعاً ان الله حرم الخمر وثمنها وحرم الميتة وثمنها وحرم الخنزير وثمنه الفقه الاسلامي ۵۵۱۸، ج-۷، هغه گټې ونفعې چه تجاران ومعامله گرچه کوی په مخدراتو کښې ټولې حرامې دی يولدی وجه چه اَللّٰه (جلّ جلاله) وائی تاسو په خپل ميانځ کښې مالونه په باطل اوناحقه سره مخوری دباطل مال خوراك غلا وخيانت وظلم وغصب وقمار او حرام عقدونه مثلاً خرڅيدل او اخيستل او نور دغسې عقدونه لکه اخيستل او خرڅيدل کوم چه په تجارتو کښې کيږی او ټول هغه خدمتونه چه دگناه او دمنکراتو په لارکښې کيږی او په هر هغه شئی کښې چه شريعت حرام کړی وی که ئی څه هم مالك په راضی وی دغو ټولو ته ورشا مليږی نوځکه ددغو مخدراتو گټه او تجارت حرام ده اوبل لدی وجه چه دنبی عليه الصلوة والسلام حديث مبارك ده هغه حديث ابن ابی شيبة له ابن عباس رضی الله تعالیٰ عنه څخه روايت کړی ده هغه وائی رسول اِللهﷺ وويل چه اَللّٰه (جلّ جلاله) چه کم وخت يو شئی حرام کړی دهغه پيسی هم حرام وی يعنی په هر هغه شئی باندی چه اَللّٰه (جلّ جلاله) نفع اخستل حرام کړی دهغه شئی په عوض يا په پيسو باندی بيا نفع اخيستل هم حرام ده دمثال په توگه که يوسړی خرپريو ظالم او مردار خواره قصاب باندی خرڅ کړی او پدی هم خبروی چه دغه ئی دحلاليدو لپاره اخلی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

قصاب هم ورته وای چه دحلالید و لپاره ئی اخلم نودغه قصاب که په عوض کښې هر شئی ور کړی پیسی وی او که بل شئی وی پر هغه باندی دخره مالك نفع نسئی اخیستی ځکه خوپرخره باندی دخوراك نفع اخستل اَللّٰه (جلّ جلاله) حرام کړی ده په دلیل دهغه حدیث مبارك چه احمد ومسلم والنسائی له ابن عباس رضی الله تعالیٰ عنه څخه روایت کړی ده او حمیدی له ابی هریرة رضی الله عنه څخه روایت کړی ده په بیع دشرابو کښې هغه شئی چه دهغه څیښل حرام سویده دهغه بیع هم حرام ده او مسلم وغیره له ابی سعید خدری رحمه الله علیه څخه روایت کړی ده چه نبی علیه الصلوة والسلام وویل اَللّٰه (جلّ جلاله) شراب حرام کړی دی نو که چا ته دغه ایات ورسیدو یعنی ایات دانما الخمر والمیسر اولده سره یوشی ؤله شرابو نوندی څیښی اوندی خرخوی ابی سعید خدری رضی الله عنه وائی چه خلګو راتګ وکو په شرابو سره کوم چه لدوی سره وه پرلارو دمدنی منوری اوتول ئی چپه کړو اوابو داود روایت کړیده له ابی هریرة رضی الله عنه څخه هغه ورسول اللهﷺ ته رسولی ده وای اَللّٰه (جلّ جلاله) شراب حرام کړو او عوض دشرابوئی هم حرام کو او اَللّٰه (جلّ جلاله) مرزګه حرام کړی ده عوض دمرزګی ئی هم حرام کړی ده او اَللّٰه (جلّ جلاله) خنزیر حرام کړی ده او عوض دخنزیرئی هم حرام کړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده نودغه ایات اواحادیث مبارکانو وتولو مسلمانانو ته داسبق ورکوی چه گټه او تجارة دټولو مخدراتو حرام اوناروا ده ولو که نسواروی ځکه داټول یا مسکرات دی او یا مفترات دی دحرمت ذکر او اثبات ئی مخته ذکر سو۔

﴿ اعلم ان المکروه اذا اطلق فی کلامهم یرادبها التحریم ﴾

قال ابو یوسف قلت لابی حنیفة اذا قلت فی شئی أکرهه فمارألك فیه قال التحریم ردالمحتار ۱۵۰، ج-۱ ، پوه سه ای مخاطبه پردی باندی مکروه چه مطلق ذکر سی په کلام دفقهاء کښی مراد ځینی تحریم ده امام ابو یوسف رحمه الله تعالیٰ علیه وای چه ما وامام ابو حنیفة رحمه الله علیه ته وویل۔ کوم وخت چه ته داو وائی په یو شئی کښی چه زه دغه مکروه بولم لدی ستاخه مرادوی امام ابو حنیفة رحمه الله تعالیٰ علیه را ته وویل چه زما تحریم ځینی مقصد وی حاصل ئی داسو چه امام ابو یوسف رحمه الله علیه او امام محمد رحمه الله علیه ددغو مذکوروشیانو بیع حرام بولی کوم چه په مبسوط کښی ذکر سو۔

﴿ واذا کان فی مسئلة قیاس واستحسان فالعمل علی الاستحسان ﴾

الافی مسائل معدودة مشهورة وایضاً قال الرملی رحمه الله علیه لو کان احدهما استحسان والاخر قیاس الاصل تقدیم

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاستحسان الافيما استثنى كما قدمناه فيرجع اليه عندالتعارض ردالمحتار ٤٩، ج-١ ، که په يو مسئله کښې قياس او استحسان دواړه ؤ عمل په استحسان باندې کول کيږی ماسوی له هغويو څو معدودو مشهورو مسئلو څخه اودغه رنګه امام رملی رحمه الله عليه ويلی دی وای که چيری يو استحسان ؤ اوبل قياس ؤ اصل تقديم داستحسان ده پر قياس باندی ماسوی له هغويو څو مسئلو څخه لکه څنګه چه مونږ مخته ذکر کړو په وخت دتعارض دقياس او استحسان کښې وهغه ته رجوع کوی۔

﴿وان خالف أبا حنيفة رحمه الله تعالىٰ عليه صاحباه فى ذلك﴾

فان كان اختلافهم اختلاف عصر و زمان كا القضاء بظاهر العدالة يأخذ بقول صاحبيه لتغيرأحوال الناس وفى المزارعة والمعاملة ونحوهما يختارقولهما لاجتماع المتأخرين على ذلك قاضيخان ۳، ج-١ که امام ابو حنيفة رحمه الله تعالىٰ عليه په يو مسئلة مختلف فيها کښې له صاحبين سره مخالف ؤ نو دغه ددوی اختلاف که اختلاف دعصرو زمان ؤ نو نيول په قول ده صاحبين باندی کيږی او په کښتو ومعاملو کښې ددوی قول مختاره ده څکه پر دی اجماع دمتاخرينو راغلی ده حاصل ئی داسو چه دمبسوط په متن کښې امام ابو حنيفة رحمه الله عليه قياس کوی او صاحبين ئی

(c) ketabton.com: The Digital Library

استحسانا حرام بولی په وخت دتعارض دقیاس او استحسان کښی ترجیح استحسان ته ده پرقیاس باندی ماسوی له یو څو معدود ځایو اودغه رنګه په وخت داختلاف دامام ابو حنیفه رحمه الله علیه کښی له صاحبین سره په مزارعاتو ومعاملاتو کښی ترجیح وقول دصاحبین ته ده دغه رنګه په هررسمی مفتی کښی لیکلی دی چه فتوی پر قول دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه ده په عباداتو کښی مطلقا او پر قول دامام محمد رحمه الله علیه ده په بیوعو کښی او پر قول دامام ابو یوسف رحمه الله علیه ده په قضاء وشهاداتو کښی اوپر قول دامام زفر رحمه الله علیه په اولس مسائلو مشهور وکښی نود مخدراتو او مسکراتو بیع مکروه تحریمی ده ځکه صاحبین ئی مکروه تحریمی بولی ویجوز بیعها ای المسکرات ویضمن متلفها عند ابی حنیفة رحمه الله علیه خلافاً لهما فیهما لانه مال متقوم وما شهدت دلالت قطعیة بسقوط تقومها بخلاف آه قال ابن همام تحت هذ القول (لانه مال متقوم وما شهدت آه) اقول فیه نظر اما اولّا فلانهم صرحوا بان معنی تقوم المال اباحة الانتفاع به شرعاً وسیجئ التصریح عن قریب بان هذه الاشربة ممالا ینتفع بها بوجهه من الوجوه فکیف یتصور التقوم فیها واماثانیاً فلان الدلالت القطعیة انما تعتبر فی

(c) ketabton.com: The Digital Library

حق وجوب الاعتقاد دون وجوب العمل ألاترى أن خبر الواحد من السنة يوجب العمل ولايوجب علم اليقين بل يوجب غلبة الظن على المذهب الصحيح المختار عند الجمهور كما تقرر فى علم الاصول وما نحن فيه من العمليات فينبغى ان يكتفى فيه بمجرد غلبة الظن كيف لاوقد اكتفى به فى الحكم بحرمة هذه الاشربة اذ هى ايضاً اجتهادية لاقطعية كما صرح به آنفا فتح القدير ۳۱، ج-۹ امام ابو حنيفة رحمه الله عليه واى چه دمسكراتو بيع جائز ده اوپر تلف كونكى باندى تاوان سته اوصاحبين ئى ناجائز بولى دامام صاحب دليل داده واى چه دغه شيان مال متقوم دى او يو دلالت قطعي نده پيش سوى پر سقوط دتقوم ددوى باندى او علامه ابن همام صاحب فتح القدير دامام صاحب پرقول باندى اعتراض لرى واى يوخو فقهاؤ رحمه الله عليهم پر دى باندى تصريح كړى ده چه مال متقوم هغه ته واى چه په شرع كښى نفع اخستل باندى مباح وى اونز دى به دغه تصريح راسى بان هذه الاشربة ممالا ينتفع بها بوجه من الوجوه يعنى پدغه اشربه ؤباندى په يو وجه له وجوه نفع نهٔ اخستل كيږى نوبيابى څنګه سرى دتقوم تصور ووهى اوبل دلالت قطعى په حق دوجوب داعتقاد كښى معتبر ده نهٔ په حق دوجوب دعمل كښى

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـه نـهٔ وینـی چـه خبـرواحد له احادیثو عمل واجبه وی او علم یقین نهٔ واجبه وی بلکه غلبة الظن واجبه وی پر مذهب صحیح المختار باندی په نز دد جمهورو لکه څنګه چه دغـه خبره په علم اصولو کښی ثابته سویده اوز مو نږ بـحث په اعمالو کښی ده نـو باید په مجرد غلبة الظن بـانـدی اکتـفا وسی او ولی به نهٔ وسی ځکه په حکم کښی په حرمت ددغو اشربهٔ هم په غلبة الظن باندی اکتفا سویده دلالت قطعی نسته په کښی علامه ابن همام رحمه الله علیه کڅه هم حنفی مذهبه ده لکن پـه بعض ځایو کښی تفرد کړی وی ځـکـه بـعـض معاصرینو په طبقه دمجتهدینو کښی حسـابلی ده او بعض له اهل ترجیح حسابلی ده لکه پـدغـه ځائی کښی چـه تفرد کړی ده تـرجیـح پـه وقول دصاحبین ته ور کړی ده حتـی تـرصاحبینو په تجاوز کړی ده یـعـنی تفرد یه له ټولو کړی ده ځکه صاحبین ددغو مسکراتو بیع ناجائزه بولی عدم جواز په مـعـنـی دعـدم حـلـت اخـلـی نهٔ په معنی دعدم صحت یعنیٰ عقد دبیع صـحیـح ده لـکـن حـرامه ده او ابن همام رحمه الله علیه عدم جواز په مـعـنی دعدم صحت اخستی ده یعنی نفس عقد دبیع صحیح نده ځکه ده رحـمـه الـلـه علیه دغه مسکرات له مالیته متقومه څخه ایستلی دی لکه څنګه چـه امـام شـافعی رحمه الله علیه وغیره ایستلی دی داکڅه هم ده دامام صاحب پر قول اعتراض کړی ده خولکن داد ده رائی هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده ځکه جواب ئې نده ور کړی والله اعلم وعلمه اتم۔

﴿تطبيق په مابين داحنافو کښې﴾

دفقهائو رحمة الله تعالىٰ عليه له کتب داصراحة معلوميږی چه بيع دهغو شيانو چه معصيت قائم په هغه شئ پورې وی أو دهغو شيانو چه معصيت قائم په هغه شئ پورې نوی خولکن سبب او ذريعه لپاره دهغه شئی وی چه په هغه شئ پورې معصيت قائم وی اول لکه بيع دمسکراتو ومخدراتو او ډول وسرنا وچکه وغيره ځکه دا معصيت قائم پدوی پورې ده اودويم لکه بيعه دانگورو پرهغه چا باندی چه شراب ځينی جوړه وی هغه مسلمان وی او که کافروی دغه دواړه قسمه بيع داخله په اعانة على المعصيت کښی ده په خاص بيع دمسکراتو کښی دامام شافعی رحمه الله تعالىٰ عليه مذهب داده چه بيع يه نده صحيح ځکه داما‌ل متقوم نده داعين خمر دی لکه څنګه چه مخته ذکر سوو دعلامه ابن همام رحمه الله عليه اود محمد بن محمود صاحب العنايه رحمهم الله هم دغسئی رأيه ده اود نورو احنافو رحمه عليه تعالىٰ عليهم پدی کښی مختلف اقوال دی امام ابو يوسف رحمه الله عليه او امام محمد رحمه الله عليه يو ارقول په کراهيت سره کړی ده لکه پدی قول ددوی کښی **وکره ذلك ابو**

يوسف رحمه الله عليه ومحمد رحمه الله عليه استحساناً

(c) ketabton.com: The Digital Library

لان البيع العصير والعنب ممن يتخذ خمرا اعانة على المعصيت وتمكين منها وذلك حرام الخ مبسوط ۳۲، ج-۱۲، اوبل واریه قول په عدم جواز سره کړی ده لکه پدی قول کښې ان عين المسكرات محرمة التناول فلايجوز بيعه كالخمر تردی ځای پوری لان البيع يكون تسليطاً للمشترى على الشرب عادةً فاذا كان الشرب حراماً حرم البيع ايضاً وهذه المعنى موجود في هذه الاشربة مبسوط ۱۸، ج-۱۲، او بل داقول فقهاء په دمطلق احنا فوله طرفه ذکر کوی یعنی دامام صاحب اود صاحبین پکښې اتفاق ده ان ماقامت المعصيت بعينه يكره بيعه تحريماً آه بحرالرائق ۱۴۳، ج-٥، دغه دری سره بیعی فی الجمله اعانة على المعصيت ده کڅه هم په خپل میانځ کښې یوڅه فرق سره لری اوسره لدی چه یواریه قول په کراهیت مطلق کړی ده اوبل واریه په عدم جواز سره کړی ده اودریم قول یه په مکروه تحریمی سره کړی ده دغه رنګه امام ابو حنيفة رحمه الله علیه یوار قول په جواز باندی کړی ده لکه پدی قول کښې يجوز بيع الاشربة المحرمة كلها الاالخمر آه علمگری ۱۱٦، ج-۳، اوبل واریه په مکروه تحریمی سره کړی ده لکه په هغه قول متفق علیه کښې ان ماقامت المعصية بعينه يكره بيعه تحريماً آه بحرالرائق ۱۴۳، ج-٥، نوؤس دلته دصاحبین اقوال په خپل میانځ کښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره ټکردی او دامام صاحب رحمه الله علیه اقوال په خپل میانځ کښې سره ټکر دی دغه رنګه دصاحبین رحمه الله علیه اقوال دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه له اقوالو سره ټکردی داحقر بنده په نظر باندې یه تطبیق داسې کیږي فقهاء رحمة الله تعالیٰ علیهم په بیوع کښې دوه لفظ استعمالوی (یجوز) او (لایجوز) یجوز په معنی د(یحل) اویجوز په معنی د(یصح) یجوز که په معنی دیحل سره سی بیاله حرمت اوکراهیت سره منافی ده او که په معنی دیصح سره سی صحت منافات له حلت او حرمت اوکراهیت سره نهٔ لری مثلاً صحیح به هم وی او حرام به هم وی صحیح به هم وی او مکروه به هم وی صحیح به وی نهٔ به حرام وی او نه به مکروه وی بلکه حلال به وی مګر هغه صحیح چه هم صحیح وی اوهم حلال وی هغه صحیح ته مقابل حرام ویل کیږی او هغه صحیح چه هم صحیح وی او هم حرام وی وهغه صحیح ته مقابل حلال ویل کیږی (او لایجوز) کله په معنی د(لایصح) سره وی او کله په معنی د(لایحل) سره وی که په معنی د(لایصح) سره وه نوبیا حلت او حرمت وکراهیت ورسره منافی دی ځکه دلایصح خودا معنی ده چه نفس عقدیه نهٔ صحیح کیږی او حلت وحرمت وکراهیت خوافراد دیصح دی او دیصح دا معنی ده چه نفس عقدیه صحیح ده بیا به یا حرام وی یا به حلال وی مثلاً او که په

(c) ketabton.com: The Digital Library

معنی د (لایحل) سره وه بیاحلت ور سره منافی ده او حرمت وکراهیت منافات نهٔ ورسره لری بلکه حرمت ورسره عین ده ځکه عدم تحلیل مرادف دتحریم ده نوؤس که دصاحبین واقوالوته نظر وسی هیڅ تکړ به نسی پکښې پیدا ځکه لدوی دری قوله صادر سوی ؤ اول یه په لایجوز سره ؤ اوبل مکروه تحریمی ؤ اوبل مکروه مطلق هغه لایجوز په معنی دلایحل سره ده لایحل مرادف دیحرم ده دغه رنگه د (لایجوز) دکلام اخیر الفاظ هم دال پردی باندی دی چه هغه لایجوز چه په سر کښې ذکر ده هغه په معنی دلایحل سره ده هغه اخیر الفاظ دادی لان البیع یکون تسلیطاً للمشتری علی الشرب عادة فاذا کان الشرب حراماً حرم البیع ایضاً آه مبسوط ۱۸، ج-۱۲، یعنی په اخیر کښې لفظ دحرم ویلی ده او مکروه تحریمی وحرام په نزد دجمهور علماء سره عین دی دریم کلام یه مکروه مطلق ؤ اودا مختته ذکر سو مکروه چه مطلق ذکر سی مراد ځینی تحریم ده ردالمحتار ۱۵۰، ج-۱، نودتهو لواقوالو مفادئی داسو چه دهر هغه شئی بیع چه په هغه کښې اعانة علی المعصیت وی دهغه بیع حرام ده ولوکی نفس عقد صحیح وی دغه رنگه دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه په یوه قول کښې چه (یجوز) ذکر ده او په بل قول کښې (مکروه تحریمی) ذکر ده (یجوز) په معنی دیصح سره ده له صحت سره حرمت منافی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـده يـعنـى هـم صـحيـح ده او هـم حـرام نودا هغه يصح ده چه مقابل دحـلال وى او مـكـروه تـحريمى هم مقابل دحلال ده نود دوارو قولو مـفـاديه داسو چه په هر هغه شئى كښى چـه اعانة على المعصيت وى بيـع يه حرام ده نو دصاحبين رحمه الله عليه اقوال په خپل ميانځ كښى هـم متحد او متفق سواوله اقوالو دامام صاحب رحمه الله عليه سره هم متحد سو دغه رنگه دامام صاحب رحمه الله عليه اقوال په خپل ميانځ كښى هـم مـتـفق سو او له اقوالو دصاحبين سره هـم متفق سو ځكه دټولو قول داسو چه دداسى شيانو بيعه حرامه ده ولوكى نفس عقد صحيح ده لكه څنگه چه **علاء الـديـن حـصفكى رحمه الله عليه ويلى دى وصـح بيـع غير الخمر ممامر ومفاده صحة بيع الحشيشة والافيـون قـلت وقد سئل ابن نجيم رحمه الله عليه عن بيع الـحشيشـه هـل يـجوز؟ فكتب لايجوز فيحمل على أن مراده بـعـدم الـجواز عدم الحل قاله المصنف** درمختار ٤٥٤، ج-٦، كتاب الاشربة واى مـخته تير سوچه له شرابو ماسوى دنورو شيانو بيعه صحيح ده مـفـادئـى داده چـه دچـر سو او افيونو بيعه صحيح ده او له ابن نجيم رحـمـه الله عليه ځخه دچرسو دبيعى پوشتنه وسوه ده په جواب كښى لايـجـوز ورته وليكل واى زه وايم چه دده مراد په عدم جواز سره عدم حـل ده يـعنى حلاله نده بلكه حرامه ده (سوال) **بيع افيون وبنگ**

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح أست یا نهٔ وبر تقدیر اول حلال أست یا نهٔ

(جواب) این بیع صحیح أست ونافذ أست اما حلال نیست

مجموعة الفتاوی علی خلاصة الفتوی ۲۵، ج-۳ کتاب البیوع سوال دا فیونو او دبنگو بیع صحیح ده او که نهٔ که صحیح وی حلاله ده او که نهٔ

جواب ددغه بیع صحیح او نافذه ده مگر حلاله نده ویجوز بیعها

آه (ای المسکرات) اقول المراد بالجواز مایترتب علیه

الثمرات مطلوبة لاما یقابل الحرمة سعدی چلپی علی هامش فتح القدیر

۳۱، ج-۹، سعدی چلپی رحمه الله علیه پدی قول کبنی ویجوز بیعها وائی چه مراد په جواز سره هغه جواز ده چه ثمرات مطلوبه وربانـدی مرتب کیږی یعنی نفس عقدئی صحیح ده او مالك درقبی اود تصرف سو پدغه بیعه سره هغه جواز نده چه مقابل دحرام ده یعنی حرام وس

هم ده ان المسلم ممنوع عن التصرف فی الحرام اقول فینبغی

ان لایجوز بیعها لکن المراد بالجواز فی قوله ویجوز بیعها

لیس ما یقابل الحرمة بل ترتب الثمرات المطلوبة کما فی

البیع المکروه سعدی چلپی علی هامش فتح القدیر ۳۲، ج-۹، مسلمان په حرامو کبنی له تصرف څخه منع ده سعدی رحمه الله علیه وای نو مناسب داده چه ددغو شیانو بیعه نسئی جائز او مراد په جواز سره په هغه قول کبنی ویجوز بیعها هغه جواز نده چه مقابل دحرام ده بل هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځینی مراد ده چه ثمرات مطلوبه باندی مرتب کیږی لکه په بیع مکروه کښی ودغه بیع حرامی ته په شریعت کښی بیع فاسده او بیع مکروه او بیع منهی عنه وای له جهته دورود نهی له دغه بیع ځخه حکم دداسی بیع داده چه کول ئی حرام ده او فاعل ئی گناهگار ده که ئی بالفرض له دغه حرمة سره دابیع وکړه ثمرات مطلوبه وربانډی مرتب کیږی چه هغه عبارة له نفس عقد او ملك رقبه و ملك تصرف ځخه دی دابیع مقابل دباطیلی ده په بیع باطیله کښی نۀ نفس عقد صحیح کیږی او نۀ ملك رقبه فائده کوی او نۀ ملك تصرف والله اعلم بالصواب۔

﴿فائده دتطبیق داختلاف داده﴾

که دغه تطبیق نۀ وکړسی او یجوز ولایجوز په خپله معنی متبا دره سره سی نوبیا باید ټولو فتاویٰ ؤ پر بیع دهغه شئی چه په هغه کښی اعانة علی المعصیت وی حکم په لایجوز باندی کړی وای ځکه دامخته ذکر سوچه دمفتی دارسم ده چه په بیوعو او معاملا تو کښی دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه اود صاحبین اختلاف سره راسی فتوی به پر قول دصاحبین کوی قاضیخان۳، ج۔۱، اوسره لدی چه بعضی فتاویٰ وی دداسی شئی پر بیع باندی حکم په لایجوز سره کوی او بعضی یه په یجوز سره کوی له تطبیق ورسته دامعلومه سوه چه نۀ

(c) ketabton.com: The Digital Library

اختـلاف په مابين دامام ابو حنيفة رحمه الله عليه او دابو يوسف رحمه الـلـه عـليه ومحمد رحمه الله عليه كښي ستـه او نه اختلاف په ميانځ دفتاوى وكښي ستـه يعني نزاع دټولـو لـفظي ده هغه فتاوىٰ وى چه په لايـجوز سره حكم كوى هغه لايجوز په معنى دلايحل ده عدم تحليل مـرادف دتحريم ده يعني دابيعه حرامه ده ولو كه ئى نفسْ عقد صحيح وى او هـغه فتاوىٰ وى چه حكم په يجوز سره كوى هغه يجوز په معنى ديصح ده هغه يصح چه مقابل دحلال ده دحرام نده يعني دابيعه حلاله نـده بـلـكـه حـرامـه ده ولـو كـه ئـى نفس عقد صحيح وى نو دا تر لمر ظاهره سوه چه دترياقو اوا فيونو او چرسو اود ټولو مسكراتو او مفتراتو بيـع فـاسده او حرامه ده په مذهب داحنافو رحمهم الله دترياقو دبيع په بـطـلان بـانـدى به انشاء الله په بحث دايجارى كښى دلائل ذكر كو

هـذا مـا عـندى والله اعلم وعلمه اتم واكمل **وقـال رسول اللهﷺ ان الله اذا حرم شيأً حرم ثمنه** اخرجه ابن همام فتح التحرير ٤٤، ج-٦، او رسـول الـلـهﷺ وائى اَللّٰه (جلّ جلاله) چه كم وخت يو شئى حرام كړى دهغه شئى عوض هم حرام وى۔

وقـال رسـول الـلـهﷺ ان الـله تعالىٰ اذا حرم على قوم أكل شـئى حرم عليه ثمنه اخرجه مسلم اور رسـول اللهﷺ واى اَللّٰه (جلّ جـلاله) چه كوم وخت پريو قوم باندى ديو شئى خوراك حرام كړى نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه شئی عوض هم حرام وی هغه عوض پیسی وی او که بل شی وی وقال حسان بن ابی سنان مارأیت شیاءً اهون من الورع دع مایریبك الی مالایریبك رواه البخاری ۲۷۵، ج-۱-

حسان بن ابی سنان رحمه الله علیه وای ماتر پرهیزگاری اسانه شئی نده لیدلی دفع کوه هغه شئی چه تا په شك کښې اچوی وهغه شئی ته چه تا په شك کښې نهٔ اچوی رواه البخاری ۲۷۵، ج-۱-

وقدور دعن رسول الله صلی الله علیه وسلم احادیث کثیرة فی تحریم بیع الخمور منها ماروی البخاری ومسلم عن جابررضی الله عنه ان النبی صلی الله علیه وسلم قال ان الله حرم بیع الخمر والمتیة والخنزیر والاصنام له رسول الله صلی الله علیه وسلم ډیر حدیثونه دشرابو دبیع په حرمت کښې نقل سویدی بعض له هغو هغه ده چه امام بخاری ومسلم رحمهما الله له حضرت جابررضی الله عنه نقل کړی ده وای رسول الله صلی الله علیه وسلم وویل اَللّٰه (جلّ جلاله) دشرابو او دمړ ز گی او دخنزیر او دبتانو بیع حرامه کړی ده علت ئی داده چه پر دغو مذکور شیانو اَللّٰه (جلّ جلاله) نفع اخستل حرامه کړی ده نوځکه ئی بیع جرامه ده وورىة عنه أحاديث كثيرة تفيد أن ماحرم الله الانتفاع به حرم بيعه وأكل ثمنه فيتناول التحريم بيع هذا المخدرات لمايترتب على ترويجها من المفاسد والمضاربين افراد الامت فهو كا المتسبب فی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلا كها ودمارها بل أنه يقتل الانفس ويضيع الاموال فهى وانَ كانت تجارة فى ظاهرها كما بظن بعض الناس لكنها تجارة بأرواح الناس وفساد الشباب وضياع الاخلاق وهلاك الامت له رسول الله ﷺ ډير احادث منقول دی مفادئی داده اَللّه (جلّ جلاله) چه هر هغه شئی حرام کړی وی دهغه شئی بيع يه هم حرامه کړی ده اودعوض خوراك ئی هم حرام کړی ده نودا دمخدراتو دبيع وحرمت ته هم ورشا مليږی ځکه دمخدراتو په روا ځولو باندی دأمت په افرادو کښی فسادونه او ضررونه مرتب کيږی نودغه بائع لکه متسبب داسی ده په هلاکت او خرا بتيا ده افرادو دأمت کښی بلکه نفسونه قتل کوی او مالونه ضائع کوی نوداکه څه هم په ظاهر کښی تجارة ده لکه څنکه چه بعض خلگو داگمان کړی ده لکن په حقيقت کښی دخلگو په روحو اود ځوانانو په فسادو او داخلاقو په ضائع کيدو او دأمت په هلاکيدو باندی تجارت ده فلاشك فى حرمت الاتجاربها ولانها تعين على المعصيت والله تعالىٰ قد نهانا عن التعاون على الاثم والعدوان فقال الله تعالىٰ وتعاونوا على البروالتقوى ولاتعاونو على الاثم والعدوان فالتجارت فى هذه الاشياء لاشبهة فى حرمتها لدلالت القرآن الكريم على تحريمها ولهذا قال جمهور العلماء بان هذه المخدرات

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاقیمة لها فی حق المسلم فلا یجوز بیعها ولایضمن غاصبها ولا متلفها لان ذلک دلیل عزتها وتحریمها دلیل اهانتها وقدروی عن النبیﷺ أنه قال ان الذی حرم شربها حرم بیعها وأکل ثمنها الفقه علی المذاهب الاربعه ٤٥، ج-٥-

نوشک په حرمت دتجارة دمخدراتو کښې نسته اوبل دغه بیع وخرید معونت پر گناه ده او حال داده چه اَللّٰه (جلّ جلاله) مونږ له معونت ځخه پر گناه او دشمنی باندی منع کړی یو اَللّٰه (جلّ جلاله) وای معونت پر نیکئی او تقوی باندی سره کوی پر گناه او دشمنی باندی مه سره کوی نویه حرمت دتجارة ددغو شیانو کښې هیڅ شک او شبهة نسته لجهة ددلالت دقرآن کریم پر تحریم ددغو شیانو باندی نوځکه جمهور علماء ویلی دی چه ددغو مخدراتو قیامت په حق دمسلمان کښې نسته نو نئی بیعه جائز ده او نه ضمان پر غاصب او تلف کونکی باندی سته ځکه قیامت او ضمان ئی دلیل دعزت ده او حرمت ئی دلیل دسپکتیا ده او له نبیﷺ ځخه روایت نقل سویده چه دکم شئی چه ځیښنل حرام وی دهغه بیعه هم حرام ده او عوض ئی هم حرام ده

الفقه علی المذاهب الاربعه ٤٥، ج-٥،

﴿او بعض هم عصر علماء﴾

دتریاقو اوچر سووافیونو وغیره بیع جائز بولی قیاس ئی پر سلاح باندی

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوی وای دغه افیون وغیره مثلاً داسی دی لکه سلاح دسلاح بیع
جائز ده ځکه عقاب اوثواب پر استعمال دسلاح باندی مرتب کیږی
مثلاً که دی په جهاد کښی استعمال کړه خدای(جلّ جلاله) ثواب
درکوی او که دی پر مسلمانانونا حقه استعمال کړه اَللّٰه (جلّ جلاله)
عذاب درکوی دغه افیون اوغیره هم داغسی دی مسلمان دی
خرخوی او له استعماله دی ځان ساتی له هغودلائلو ماسوی چه مو نږ
پر حرمت دبیع دمسکراتو باندی ذکر کړل ودغو علمائو ته **اول**
داجواب ورکوؤ دا نهٔ منو چه بیع دسلاح مطلقاً جائز ده اوعقاب ئی
منجصر په استعمال کښی ده ځکه بیع سلاح پر هغه چا باندی چه
هغه برسری عداوت وی له مسلمانانو سره ناجائز او خرامه ده ځکه
داعانة علی المعصیت ده ولو که ئی استعمال بائع نده کړی او ناحقه
استعمال ئی پر مسلمانانو خو عین معصیت ده په شریعت مطهره
کښی لکه ځنګه چه معصیت منع او حرام ده دغه رنګه اعانة علی
المعصیت هم منع او حرام ده دغه بحث مخته په مراتوتیر سویده
علامه ابن عابدین رحمه الله علیه دانګو روخرخول پر هغه کافر
باندی چه شراب ځینی جوړه وی حرام بللی ده اوپر مسلمانانو باندی
خو په اتفاق سره حرام ده هغه مسلمان چه خمر ځینی جوړه وی
نوافیون وغیره به بیا ځنګه جائز سی پر کفارو باندی ځکه انګورو

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسته له تبدیله دماهیة حرام شئي ځینې جوړیږي او افیون وغیره په خپله حرام دي او سره لدي عبدالرحمن جزیري رحمه الله علیه لیکلي دي چه اسرائیل هر وخت داکوشش کوي چه دمخدراتو مواد په عربي مملکتو کښې رواج کړي ددوی دهلاکت لپاره نوبیا خود مخدراتو خرڅول پر کفارو باندی عین دسلاح خرڅول دي پر دشمنانو باندي او سلاح خرڅول پر دشمنانو داسلام باندي په اتفاق دفقهاء باندي حرام او اعانة على المعصیت ده اودویم داجواب ورکوؤ چه ددغه مسکراتو قیاس پر سلاح باندي نهٔ صحیح کیږي ځکه سلاح مال متقوم ده او مباح الاصل ده قطع نظر له استعماله او بعد له استعمال ثواب او عقاب دواړه پر مرتب کیږي او مسکرات مال دي خولکن غیر متقوم دي ځکه مال متقوم هغه ته وای چه په شریعت کښې چه نفع اخستل ور باندي مباح وي او پر مسکرات ومفتراتو باندي نفع اخستل حرامه ده لکه څنگه چه مخته ذکر سواو بعد له استعماله عقاب او ثواب دواړه نهٔ پر مرتب کیږي بلکه یوازي عقاب پر مرتب کیږي نودا قیاس مع الفارق ده او بعض هم عصر علماء رحمه الله علیه ئي پر سرقین قیاسه وي وای خوشائي محرم التناوله دي اوسره لدي بیعه ئي جائزه ده نومسکرات هم محرم التناوله دي باید بیعه ئي جائزه سي مونږ داجواب ورکوؤ چه دغه بیا قیاس مع

(c) ketabton.com: The Digital Library

الـفـارق ده څکه سرقین مال متقوم ده یعنی منتفع به شرعاً ده مثلا اور
په بلول یا په زمکه کښې شـنـدل دز مکې دقوت لپاره داجائز دی او په
بیع کښې اعـانة عـلـى لـمعصیت نسته او مسکرات خومال غیر متقوم
دی لکه څنگه چه ذکـر سـو یـعنـى غیر منتفع به شرعاً دی او په بیع
کښې اعـانة عـلـى الـمـعصیت ده نولدی وجهی یه قیاس پر سرقینو نهٔ
صحیح کیږی او بـل دغـه سرقین که دخوراك لپاره انسان واخلی یا یه
دخـوراك لپاره خرڅ کړی نـوبیـاد دوی بیـع هـم حرامه ده او پیسی یه
حـرامـی دی څـکـه دایوه قاعده وه دمبسوط مختته هم ذکر سوه چه په
بیـع سـره تسلط دمشتری راځی پر مبیعه باندی او دامبیعه که په عرف
او عادت کښې دهـرشی لپاره اخستل کیده وهغه شئی ته کتل کیږی
کـه هـغـه شئی حلال ؤبیعه ددغی مبیعی هم حلاله ده او که هغه شئی
حـرام ؤنـو بیـعه هم حرامه ده مثلاً خاوره پاکه او حلاله ده اوبیع عادتاً
دبناء لپاره کیږی بناء یو حلال او جائز کار ده نو بیعه یه هم حلاله ده او
دغه رنگه سرقین حرام اومرداردی مگر بیع عادتاً داور بلولو اودزمکی
دپـاشـلو لپاره کیږی اودادواړه حـلال دی نـوبیـعـه یـه هم حلاله ده او
مسـکرات مثلاً حرام دی او بیعه عادتاً دخوراك او څیښناك لپاره کیږی
خوراك او څیښناك ئـی حـرام ده نـوبیـعـه یـه هـم حـرامه ده او بالفرض
والتـقدیر که خاوره یاسرقین دخوراك لپاره خرڅ سی خوراك ئی حرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده نوبيعه يه هم حرامه ده اويامسكرات ددوائى لپاره خرخ سى دوائى په كول جائز ده نو بيا پدغه وخت كښى بيع هم جائز ده او دغه رنگه انگور مثلاً حلال دى بيع يه عادتاً دخوراك لپاره كيږى خوراك ئى حلال ده نوبيعه يه هم حلاله ده او كه بالفرض دشراب جوړه ولو لپاره خرخ سى نوبيا يه بيعه حرامه او فاسده ده پدى قاعده سره هغه توهمات دفعه سؤوچه بعض متوهمينُ به دا توهم كاوه چه خاوره اوسرقين وتيل نجس وغيرهم دى تر دى قول لاندى سى **قال رسول الله ﷺ ان اللّٰه اذا حرم شيئاً حرم ثمنه** يعنى رسول الله ﷺ ويلى دى اَللّٰه (جلّ جلاله) چه كم وخت يو شئى حرام كړى دهغه عوض هم حرامه وى اوتر دى قول دى لاندى سى **قال رسول الله ﷺ ان اللّٰه تعالىٰ اذا حرم على قوم أكل شئى حرم عليهم ثمنه** اخرجه مسلم يعنى رسول الله ﷺ ويلى دى اَللّٰه (جلّ جلاله) تعالىٰ چه كم وخت ديوشئي خوراك په يو قوم حرام كړى دهغه عوض هم حرامه وى اوبعض متوهمين داتوهم كوى چه مسكرات دى تردغه قول لاندى سى **قال الله تعالىٰ (خلق لكم مافى الارض جميعاً)** نوداټول توهمات دفع سو وتفصيل ته ضرورت نه لرى والله الموفق والمعين

(c) ketabton.com: The Digital Library

(المقصد الرابع فی الربح الناتج من التجارة المخدراة)

څلورم مقصد په ګټه دتجارت دمسکراتو کښې ده لقد علم ان بیع هذه المخدراة حرام فیکون الثمن الناتج من هذه التجارة حراماً لقوله تعالیٰ (ولاتأکلوا اموالکم بینکم بالباطل) ای لایاخذ ولایتبادل بعضکم مال بعض بالباطل وذلك من وجهین الاول اخذه علی وجه الظلم والسلب والسرقة والنهب والخیانت والتدلیس وماجری مجری ذلك الثانی اخذه من جهت محظورة کاخذه بلعب القمار اوبطریق غیر شرعی کالعقود المحرمة کما فی المعاملة بالرباء و بیع ما حرم الله الانتفاع به کاالخمر المتناولة للمخدرات المذکورة فان هذا کله حرام مثل السرقة سواء بسواء وان کان بطیبة النفس من مالکه دا معلومه سوه چه بیع ددغو مخدراتو حرامه ده نوهغه پیسی چه پدغه تجارت سره ئی انسان وګټی هغه هم حرامی دی لجهة ددی قول د اَللّٰه (جلّ جلاله) ولاتأکلو اموالکم بینکم باطل یعنی تا سی خپل مالونه په خپل میانځ کښی په ناحقه مه سره خوری یعنی مئی اخلی او مئی بعضی له بعضو سره خپل مال په ناحقه بدلوی اودغه اخستل اوبدلیدل په ناحقه سره له دو وجهو کیږی یو اخستل دی په طریقه دظلم او دغصب او دغلا او د لو ټماری

(c) ketabton.com: The Digital Library

او خیـانـت او دودیـعت یعنی فریب وچل ودوکه اونور دغسی شیان او دویـم اخستـل دی پـه یو محظور او ممنوع وجه سره لکه په قیمار سره اخستل او یا په بله غیر شرعی طریقه سره لکه حرام عقدونه لکه دسود په معامله کښې او بیـع دهغو شیانو چه پر هغو باندی اَللّٰه (جلّ جلاله) نـفع اخیستل په شرع کښې حرامه کړی وی لـکه شراب هغه شراب چـه ودغـه مـخدراتو ته هم ور شامیلیږی ځکه دغه ټول حرام دی او لـکـه غـلا پـه غلا باندی یعنی یوسړی لـه بـلـه ځـخه وزنی یا کیلی یا عددی شئی غلا کړی او هـغـه بل بیا لده ځخه هغه رنگه شی هغو نه مقدار غلا کړی که ئی څه هم مالك په راضی وی خولکن دا خوراك او تبـدیـل پـه باطیل سره ده او بل لجهة دهغو حدیثو چه هغه دلالت پر حـرمت دثمنو دهغه شئی کوی چه پر هغه باندی نفع اخستل په شرع کښې حـرامه وی لـکه داقول **درسـول الـلهﷺ ان اللّٰه اذا حرم شیـاءً حـرم ثـمنه** رواه ابـن شیبة عـن ابن عبـاس **و قـدجـاء فـی الکتاب زادالـمعـاد مـانصه قال جمهور الفقهاء أنه اذا بیع العنب لمن یـعـصـره خـمرا حرم أکل ثمنه بخلاف ما اذا بیع لمن یأ کله وکـذلك السـلاح اذا بیـع لـمـن یقاتل به مسلماً حرم أکل ثمنه واذا بیـع لمن یغزبه فی سبیل الله فثنمه من الطیبات وکذلك ثیـاب الـحـریـر اذا بیـعـت لـمن یلبسها ممن یحـرم علیه لبسه**

(c) ketabton.com: The Digital Library

حرم أكل ثمنها بخلاف بيعها ممن يحل له لبسها آه واذ كانت الاعيان التي يحل الانتفاع بها اذا بيعت لمن يستعملها في معصيت الله على رائى الجمهور الفقهاء وهو الحق يحرم ثمنها لدلالت ماذكرنا من الأدلة وغيرها عليه كان ثمن العين التي لايحل الانتفاع بهاكاالمخدرات حراماً من باب أولى رسول الله ﷺ واى الله (جلّ جلاله) چه يو شئى حرام كړى دهغه عوض هم حرامه وى روايت ئى ابن شيبة له ابن عباس رضى الله عنه ځخه كړيده انګورچه په هغه چاء خرڅ كړى چه هغه شراب ځينى جوړه وى دهغو انګورو پيسى حرامى دى او چه په هغه چاء ئى خرڅ كړى چه هغه ئى خورى بيا پروانهٔ لرى او دغه رنګه سلاح چه پر هغه چا خر څ كړى چه هغه مسلمان په وژنى دهغى وسليح عوض حرام ده او چه پر هغه چاء ئى خر څه كړى چه هغه جهاد په كوى نوبيا يه عوض طيب او حلال ده اودغه رنګه وريښمنه جامه چه پرهغه چاء خر څه كړى چه هغه ئى اغوندى او غو ستل يه وى پر حرام نوبيا يه پيسى حرامى دى او چه پر هغه چائى خرڅه كړى چه وهغه ته ئى اغوستل جائز وى بيا عوض هم جائز ده نو چه دهغواعيانو او ذواتو چه پر هغو نفع اخستل جائز او حلال وى هغه پر داسى چاء خر څول چه هغه ئى په معصيت الله كښى استعمالوى عوض ئى ناجائز او حرام ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر مـذهـب دجـمهور ؤ فقهاء اوهغه حق هم ده لجهة دهغو دلائلو چه موبږ ذکر کړو وغیـره نودهغوا عیانو وذواتو چه دوی په خپله حرام وی ده هغو عوض په طریقه اولی سره حرام ده۔

﴿ واذا کان ثمن هذه المخدرات حراماً کان خبیثاً ﴾

وکان انفاقه فی القربات کالصدقات وبناء المسجد وحج بیت الله الحرام غیر مقبول ای لایثاب المنفق علیه نـوهر کله چه پیسـی ددغـو مـخدراتو حرامی سوی نوخبیث دی طیب نهٔ دی نودغه پیسـی په ثوابی شیانو کښی نـفـقه کول لکه خیرات کول او مسجد په جوړه ول اوحـج پـه کـول غیر مقبولی دی یعنی اَللّه (جلّ جلاله) پردغو قـربـاتـو باندی ثواب نهٔ ورکوی فـقـد روی مسلم عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال رسول اللهﷺ ان الله طیب لایقبل الّا طیبـاً وان الـلـه تعالیٰ امرا المؤمنین بما آمر به المرسلین فـقـال الـلـه تـعـالـیٰ یـاایهـا الرسول کلومن الطیبات واعملوا صـالـحـاً الایة وقـال الـلـه تـعـالـیٰ یـاایها الذین آمنو کلو من الـطیبـات مـارزقـنـاکم وشکروا الله ان کنتم ایاه تعبدون ثم ذکـر الـرجـل یـطیـل اسفر أشعثَ أغبر یمدیده الی السماء یا رب یـا رب ومـطـعـمـه حـرام و مشـربـه حرام و ملبسه حرام وغذی بالحرام فانی یستجاب لذلك؟ امـام مسلم رحـمه الله علیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـه ابـی هریرةرضی الله عنه څخه روایت کړی ده وائی رسول اللهﷺ ویلی دی چه اَللّٰه (جلّ جلاله) طیب ده طیب مال قبلوی خبیث نهٔ قبلوی او اَلـلّٰه (جـلّ جلالـه) مـؤمـنـان پـه هـغـه شـئـی امر کوی په کم شئی چه رسولان امر کړی دی اَللّٰه (جلّ جلاله) ویلی دی ای رسولانو خوراك له طیبـا تـو څـخه کوی یعنی له پاکو او حلالو شیانو څخه او صالح عمل کوی او په بل ایات کښنی اَللّٰه (جلّ جلاله) ویلی دی ای کسانو مؤمنانو خـوراك لـه پاك او طیب هغه رزق څخه کوی کم چه مونږ درکړی ده او د اَللّٰه (جلّ جلاله) شـکـر اداء کوی که چیری تا سی خاص داَللّٰه (جلّ جلاله) عبـادت کـوی بیـا رسـول اللهﷺ هغه سړی ذکر کړ چه وژد سـفرئی کړی وی او ببـر سـرئـی وی او په خاور وخړ پـړوی اولاسونه داسـمان طرفته کشوی او دیارب یارب ناری وهی او خوراك ئی حرام وی او څیښناك ئـی حـرام وی او جـامـهٔ ئـی حرام وی اولوی سوی پـه حـرامـو وی نـوزه ددغـه سـوال قبلوم یعنی اَللّٰه (جـلّ جلاله) وای دداسی سړی سـوال نـه قبـلـوم خبیـث او طیب چه پدغه ایا تو کښنی ذکر دی

ویـحـرم علیه الخبائث آه کلو من الطیبات الایة مفسرین کرام وای چـه هـر ضـارشئی په خبیث کښنی داخـل ده اوهـر نـافع په طیب کښنی داخل ده **وقـد جـاء فـی الـحـدیـث الـذی رواه احمد فی مسـنـده عـن ابـن مسـعـودرضی الله عنه أن رسول اللهﷺ**

(c) ketabton.com: The Digital Library

قـال والـذی نـفسـی بیـده لایکسب عبد مالاً من حرام فینفق مـنـه فیبـارك لـه فیه ولا یتصدق فیقبل منه ولا یترکه خلف ظهـره الاکـان زاده فی النار ان الله لایمحو السیئی بالسیئی ولـکـن یمحو السیئی بالحسن ان الخبیث لایمحوالخبیث او په حدیث شریف کښې راغـلی دی هغه حدیث چه احمد په خپل مسند کښې لـه ابـن مسعود رضـی الـلـه عـنـه څـخه نقل کړیده چـه رسـول الـلهﷺ ویلی دی زماد قسم په هغه ذات وی چه زما نفس دده په لاس کښې ده یـو بنده به دحرام مال کسب نۀ وکړی چـه بیا له هغه زکات ورکړی او اَلـلّٰـه (جلّ جلاله) دته برکت پکښې ورواچـوی او نۀ به له حـرامـو صدقه وخیرات وکړی چـه اَلـلّٰـه (جـلّ جلاله) ئې ځینی قبول کړی او نـه به ئی ترشا پریږ دی مـګر تو شۀ به ئی په اور کښې وی الله بدی په بدی باندی نۀ محو کوی بلکه الله بدی په نیکئی باندی نیستی کـوی خبیـث خبیـث نسـئـی نیستـی کـولـی وروی عـن ابـی هـریرةرضی الله عنه عن النبیﷺ وسلم قال من کسب مالاً حـراماً فتـصـدق بـه لـم یـکـن لـه آجر وکان اجره یعنی اثمه وعقوبته علیه ابـی هریرةرضی الله عنه له رسول اللهﷺ څخه نقل کـوی وائی که چاء دحرام مال کسب او کاروبار کا وه اوبیا یه خیرات ځینی وکو دهغه اجر نسته او ګناه وعذاب ئی پرده باندی ده وما فی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مراسل القاسم بن مخيرة قال رسول الله صلى الله عليه وسلم مااصاب مالاً

من مأثم فوصل به رحمه اوتصدق به اونفقه في سبيل الله

جمع ذلك جميعاً ثم قذف به في نار جهنم . وائی رسول الله صلى الله عليه وسلم

ويلي دی کچاء په غير شرعي طريقه سره مال حاصل کو اوبيا يه وصل

رحمي په و کړه او يا يه خيرات ځيني وکواويا يه دخدای په لار کښنی

نفقه ځيني وکړه داټول را جمع کيږی په اور ددوزخ کښنی غور

زيږی وروی عن النبي صلى الله عليه وسلم آنه قال انه اذا خرج الحاج

بالنفقة الخبيثة فوضع رجله في الغدز اى الركاب وقال لبيك

ناداه ملك من السماء لا لبيك ولا سعديك وحجك مردود

عليك له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه روايت سويده وای حاجي چه په حرام

نفقه سره را ووزی دحج لپاره او پښه په رقاب کښنی کښيږدی او

ووائی لبيك يعني په خدمت ولا ړيم تالره يو ملکه له اسمان څخه اواز

وکړی وائی لا لبيك يعني په خدمت نئی ولاړ وخپل رب ته ولا

سعديك اوندی نيك بختی او خوشحالی وی تالره او حج دی مردود

ده پر تا باندی يعني غير مقبول ده فهذه الاحاديث التي يشد

بعضها بعضاً تدل على آنه لايقبل الله صدقة ولا حجة ولا

قربة اخرى من القربات من مال حرام من أجل ذلك نص

علماء الحنيفة على أن الانفاق على الحج من الحرام حرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه احادیث چه بعضی دبعضو تائید کوی دلالت کوی پردی باندی چه اَللّه (جلّ جلاله) له حرام مال ځخه نه صدقه قبلوی او نهٔ حج قبلوی او نه بل ثوابی او خیراتی کار قبلوی نولدی وجه علماء احنافو تصریح کړی ده پر دی باندی چه په حرام مال باندی حج کول حرام ده ونستطع أن نلخص ما ذکر ناه فیما یأتی مونږ طلب دتوفیق ئۀ چه هغه شیان چه مونږ ذکر کړو چه دهغو خلاصه بیان کړو اولاً تحریم تعاطی الحثیش والأفیون والقات وغیرها من المخدرات المسکراة والمفتراة ثانیاً تحریم الاتجار فیها واتخاذها حرفة تدر الربح ثالثاً حرمة تهریبها ومساعدة التجار علی رواجها والتدلیس علیهم رابعاً حرمت زراعتها لاتخاذ المادة المخدرة لتعا طیها او الاتجاربها خامساً ان الربح الناتج من الاتجار فی هذه المواد حرام خبیث وان انفاقه فی الطاعات غیر مقبول الفقه علی المذاهب الاربعه ۴۲، ج-۵، خلاصه ئې داده اول دچرسو او افیونو اود ټولو مخدراتو که مسکروی او که مفتروی خوراك او څیښناك او څکیدن حرام ده دویم ددغو مخدراتو تجارت اودځان دګټې لپاره کسب جوړول حرام ده دریم له تجارا نوسره په ګریزی او کرایه و مزدوری سره ورل ددغو مخدراتو حرام ده څلورم ددغو مخدراتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

فصل کرل هغه دخپل خوراك او څکیدن لپاره وی او که دتجارة لپاره وی حرام ده پنځم هغه ګټه چه ددغو مخدراتو په تجارة کښنی یعنی په خریداو فروخت کښنی حاصله کړی هغه پیسی وی او که بل شئی وی حرام ده دهغو نفقه کول په طاعاتو کښنی غیر مقبول ده حرام پردوه قسم دی یو قسم هغه حرام دی چه دانسان په ملك کښنی نۀ راځی مثلاً لکه مال دسرقی اودغصب او هغه پیسی چه په بیوع باطیله ۇ باندی یه ځانته حاصلی کړی وی دغسی مال دانسان ملك نه ګرزئی پدی باندی انسان غنی نۀ بلل کیږی یعنی پدی باندی پر انسان نۀ حج فرضیږی او نۀ زکوٰة او بل قسم هغه حرام دی چه د انسان ملك ګرزئی لکه ثمن او مثمن دبیوعو فاسده ۇ او دسود وغیره مثلاً پدی باندی انسان غنی بلل کیږی او حج پر پرضیږی اوز کوة پر فرضیږی او دغه رنګه سړی حج په و کړی یاز کوة ځینی ور کړی فرض په سا قطیږی خولکن قبلیږی نۀ ګټه او تجارة ددغو مخدراتو له دغه اخیره قسم ځخه ده ځکه دامو نږذ کر کړو چه ددغو مسکراتو بیعه فاسده ده هغه ثمنی ئې حرامی دی پدغه حرمت سره یعنی چه حج پرفر ضیږی اوز کوة پرفر ضیږی مثلاً او په اداء سره یه هغه فرض هم ځینی ساقطیږی خولکن قبلیږی نۀ۔

ویجتهد فی تحصیل نفقة حلال فانه لایقبل بالنفقة الحرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

كـمـاورد فـی الـحـديـث مـع انه يسقط الفرض عنه معها بحر الـرائق۳۰۹، ج-۲، تحت قوله هو زيارة مخصوص الخ وكذا فی الشامی۱۹۱، ج-۲، علمگری۲۳۰، ج-۱، فتاوی رحیمیه۳۷، ج-۸، فتح القدير ۳۱۹، ج-۲، يعنی دحلال نفقی كوشش دكوی ځكه په حرام نفقه سره نهٔ قبليږی لكه څنگه چه به حديث شريف كښی هم دغسی راغلی دی كه څه هم فرض په ںسا قطيږی او قبليږی نهٔ ځكه داسقاط دفرضو اود عدم قبول په ميانځ كښی منافات نسته لكه څنگه چه ابن همام رحمه الله عليه ويلی دی ولا تنافی بين سقوطه وعدم قبوله فلايثاب لعدم القبول ولا يعاقب فی الاخرة عقاب تارك الحج فتح القدير۳۱۹، ج-۲،

﴿المقصد الخامس فی ذراعت المخدراة﴾

پنځم مقصد په كشت دمخدراتو كښی ده دمسكرات و مفتراتو كشت په اتفاق سره حرام ده دمختينو مقاصد و څخه دكشت حرمت په واضحه توگه سره و هر چا ته معلوميږی وتفصيل ته ضرورة نهٔ لری نو لهذا په يوخو محدود دلائلو اكتفاء كؤ ځكه مشت نمونه خرواراست۔

﴿اتفق الائمة علی تحريم ذراعة الحشيش والخشخاش﴾

لاستخراج المادة المخدرة منهما لتعاطيها او الاتجار فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

وحرمت ذراعتها من وجوه -

﴿ اولاً ماروى ﴾

عن ابن عباس رضى الله عنهما ان رسول الله ﷺ قال (ان من حبس العنب ايام القطاف حتى يبعه ممن يتخذه خمرا فقد تقحم النار) فهذا دليل على حرمت ذراعتها بطريق دلالت النص ژباړه: اما مان پر حرمت دكشت دچرسو او دخشخا شو متفق دى ځكه پدى كشت سره مخدره مواد حاصليږى هغه مواد دخپل ځان دخوراك اودڅكيدن لپاره وى او كه دتجارة لپاره وى او دكشت حرمت له ډيرو وجهو ده او له وجهه هغه ده چه له ابن عباسؓ رضى الله عنه څخه روايت سويده وائى چه رسول الله ﷺ ووېل كچاء انگور د رسداو دپختيا په وخت كښى بند كړو نۀ ئى خرڅول ددى لپاره چه بيابى پر هغه چاء خرڅ كړى چه هغه شراب ځينى جوړه وى نو هغه سړى خپل ځان په شدة او مشقت سره په اور دجهنم كښى واچاوه نو دغه حديث دلالت پر دى باندى. كوى چه كشت دهغو مخدراتو چه هغه يا عين شراب دى او يا په حكم دشرابو كښى دى بناءً على اختلاف المذهبين حرام ده ځكه چه پاكه او حلاله ميوه ايښودل حرامه ده پدى نيت چه بيا يه پر هغه چاء خرڅه كړى چه هغه شراب ځينى جوړه وى او رسول الله ﷺ هغه وعيد ورته بيان كړى ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـودهـغـو حرامو او مضر موادو کرل به بیا څنګه نسـی حرام چه دهغو ضـرر و نـقـصـان وهـرچاته ترلمر شکاره ده او وهغه کرونکی ته به بیا هغه وعید څنګه نسی راجع کم چه ؤس ذکر سو۔

﴿ثانياً﴾

ان زراعة هـذه الـمـخـدرات اعانة على المعصيت وهي تعاطى الـمـخـدرات والاتـجـار فيها والا عانة على المعصيت معصيت

دويـم وجهـه دحـرمـت داده چـه ددغـو مـخـدراتو کشت اعانة على المعصيت ده هغه معصيت او ګناه چه هغه خوراك او څکيدن او تجارة دمـخـدراتو ده او دګناه په کار کښې کـو مك او مدد کول ګناه ده نو دمخدراتو کشت او فصل کرل هم ګناه او حرام ده۔

﴿ثالثاً﴾

ان زراعتهـا لهـذا الـغـرض رضأمن الزارع بتعاطى الـنـاس لها واتـجـارهم فيها والرضاء بالمعصيت معصيت وذلك لان انكار الـمـنـكـر بـالـقـلب الذى هو عبارة عن كراهية القلب وبغضه الـمـنـكر فرض على كل مسلم فى كل حـال بل وردفى صحيح مسـلـم عـن رسـول الـلـه ﷺ ان مـن لـم يـنـكـر المنكر بقلبه (بالمعنى الذى بينا) ليس عنده من الايمان حبة خردل

دريـمـه وجهـه دحـرمت داده چه د مخدراتو کشت ددى غرض لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرل چه خوراك څکیدن او تجارة ده لدی دامعلو میږی چه دغه کرونکی پدغه خوراك او څکیدن او تجارت دخلگو باندی راضی ده اورضاء په گناه باندی گناه ده او ذاخبره ثابته ده ځکه له منکر شئی څخه په زړه باندی انکار په هر حال کښی پر هر مسلمان باندی فرض ده انکار دمنکر لدی عبارة ده چه له منکر څخه به په زړه باندی کرهه او بغض کوی بلکه له رسول اللهﷺ څخه په صحیح مسلم کښی نقل سویده که چاء له منکر شئی څخه په زړه باندی انکار نهٔ کا وه له هغه سره دیوه نخود ددانی په مقدار ایمان نسته **وفيه مخالفة لولى الامر الذى نهى عنها بالقوانين التى وضعت لذلك لوجوب طاعة ولى الامر فيما ليس بمعصية لله ولرسوله باجماع المسلمين** الفقه على المذاهب الاربعه ٤٠، ج-٥ ، او بل دمخدراتو په کرلو کښی دآمیر مخالفت ده هغه آمیر چه مخدرات ئی بند کړی وی په هغه قانون باندی چه دمخدراتو دبندیدو لپاره ئی ایښی وی او اطاعت دآمیر واجب ده په اجماع دمسلمانانو په هغه شئی کښی چه په هغه کښی داَللّٰه (جلّ جلاله) او داَللّٰه (جلّ جلاله) درسول گناه او نافرمانی نهٔ وی الفقه على المذاهب الاربعه لکه رسول اللهﷺ چه وائی **لاطاعت للمخلوق فى معصية الخالق** یعنی په کوم شئی کښی چه انسان داَللّٰه (جلّ جلاله) په معصیت او گناه کښی واقع کیږی په هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شئی کښنی دمخلوق اتباع او اطاعت نسته هغه مخلوق آمیروی او که موراو پلاروی او که پیراو استادوی که هرڅوك وی زراعة الحشیش والخشخاش والقات وتصنیع الافیون والکوکابین والهروین ان کل مایودی الی حرام فهو حرام وکل مایعین علی المعصیت فهو معصیت فتکون زراعة الحثیش وغیرها واستخراج المواد المخدرة العنایة بها حفظاً وتعلیماً وتهریباً ونقلاً من مکان الی آخر امراً حراماً فی شرع الله ودینه للأسباب التالیة دغه بیان په کشت دچرسو او دخشخاشو او دالقات کښنی ده اویه جوړه ولو دافیونو او دکوکابینو او دهریوینو کښنی ده القات هغه وا ښه ته وائی چه له پاڼو یه پان جو ړیږی حاصل ئی داده چه هر هغه شئی کښنی چه اعانة علی المعصیت وی هغه معصیت ده نودچرسو وغیره ؤ کشت او دمخدره موادو جوړه ول او غم خوردنی په کول مثلاً ساتل او وربښودل او زده کول او یا په کریټ اوکاټن کښنی بنده ول ځکه په بعضی نسخو کښنی دتعلیماً پرځائی تعلیباً راغلی ده او په گریزی باندی وړل او له یوه مکان ځخه بل مکان ته نقل کول دادخدای(جلّ جلاله) په شرع او په دین کښنی یو حرام کار ده ددغورا روانو اسبابو په وجهه

۱ ـ ان زراعة مایؤ دی الی الحرام یعد رضاً صریحاً من

(c) ketabton.com: The Digital Library

الــزراع بتــعــاطــى الــنــاس لــه واتــجــارهــم فيــه والــرضــاء بالمنكر أو المعصية يعد منكراً وعصياناً

٢- تبيــن مــمــاذكــر أن كــل مــافيــه اعــانة عــلى المعصيت يعد معصيت كما أن الزراعة لوسائل المخدرات معصيت

٣- روى ابــو داود فى سنة عن ابن عباس رضى الله عنه ان رســول الــلــه ﷺ قال ان من حبس العنب أيام القطاف حتى يبيــعــه مــمــن يتخذه خمراً فقد تقحم النار، وهذا دليل صريح عــلى حــرمة زراعة الــحثيش والقات وكل مايؤدى لاستخراج عصارة الافيون والهروين والكوكابين وغير ذلك الفقه الاسلامى ٥٥١٧، ج-٧، پــدى ځــائــى کښې نــور دلائــل هــم ذكــر دى خــود ټولو حاصل هغه ده کم چه په مخته عبارة کښې ذکر سونو لدى وجهى يه ترجمه هم نه ذکر کوؤ اکتفاء په هغه مختنى ترجمه باندى کؤو،

﴿ داسوال دى څوک نهٔ کوى ﴾

چــه دانــگــورو کشــت دى هــم حــرام ســى ځکه خوله هغو هــم شراب جوړيږى لــدى وجــهــى چــه دامــختــه ذکــر ســو چــه په بيغه سره تسلط

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمشتری راځی په مبیعه باندی نو هغه مبیعه عادةً که دهرشئی لپاره اخستل کیده وخرڅیده وهغه شئی ته کتل کیږی که هغه شئی حرام ؤ دغه بیعه هم حرامه ده او که هغه شئی حلال ؤ دغه بیعه هم حلاله ده نودلته هم دغه قاعده ده انگورعادتاً دخوراك لپاره کرل کیږی خوراك ئی حلال ده نوکرل ئی هم حلال او جائز ده او بالفرض که په نیت او قصد دخموریّت وکرل سی بیا یه کرل حرام ده او مسکرات عادتاً دخوراك او څکیدن لپاره کرل کیږی خوراك او څکیدن ئی حرام ده نوکشت ئی هم حرام ده نوذا معلومه سوه چه دانگورو قیاس پر مخدراتو نسئی کیدلی والله اعلم وعلمه اتم واکمل۔

﴿ المقصد السادس فی اجارة المخدراة ﴾

شپږم مقصد په اجاره دمخدراتو کښې ده په اجاره دمسکراتو ومفتراتو کښې عین هغه بحث ده کم چه په بیع دمسکراتو ومفتراتو کښې مونږ ذکر کړو ځکه اجاره عین بیع ده صرف دافرق یه ده چه بیع

﴿ **عقد علی الاعیان بعوض** اواجاره **عقد علی المنافع بعوض** ﴾

تکمله فتح التقدیر ص۱۴۵، ج-۷، البدائع ص۱۷۴، ج-۴، تبین الحقائق ص۱۰۵، ج-۵،

(c) ketabton.com: The Digital Library

وغیرها نـولـدی وجـه هغه بحث مکمل دوباره نه ذکر کوؤ هغه باید په غـور وکتـل سی لکن یو څو مهـمـی خبـری ذکـر کوؤ یوه اجاره علی الـمـعـصیـت ده او یـوه اجاره پر اعانة علی المعصیت ده په اجاره علی المعصیت کښې نفس عقد نهٔ صحیح کیږی او په اجاره دمعونت علی المعصیت کښې نـفـس عـقد صحیح ده خولکن حرام ده یعنی اجاره فـاسده ده او په اول کښې نـفـس عـقـد ځکه نهٔ صحیح کیږی چـه په اجاره کښې داشـرط ده چه معقود علیه به مباح وی شرعاً او معصیت خو مبـاح نـده بلکه حرام ده **الشـرط الثـالـث ان تكون المنفعة مبـاحة لـغيـر ضـرورة وان تكون مقصودة فلا تصح الاجارة عـلى ضرب شخص او فعل حـرام كالنياحة كمالا تصح اجارة الـدار لتـكـون مـحلاً لـلبـاغيـات او بيـع الخمر او للقمـار او نـحوذلك ممالا يحل** الـفـقـه على المذاهب الاربعه ۱۰۶، ج-۳، دریم شرط داده چـه دغـه مـنـفـعـت به مباح وی بغیر له حالته اضطراری ځخه او مـقصود به وی دسړی پـر وهـلو باندی اجاره نهٔ صحیح کیږی او دغه رنګه پر فعل حرام باندی نهٔ صحیح کیږی لکه نیاحة مثلاً یعنی یو چا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته پیسی ور کړی چه ته راسه زما پرځائی زما پر مړی باندی چیغاری وبغاری وهه او سرو گریبان شکوه دغه مزدوری نۀ صحیح کیږی لکه څنگه چه سرای ورکول په اجاره باندی نۀ صحیح کیږی وهغه ځأته چه دباغیانو ځائی ومرکز ځینی جوړه وی او یادشرابو خرید وفروخت په کښی کوی اویا قیمار په کښی کوی او یا بل داسی کار په کښی کوی چه هغه په شریعت کښی ناروا وي **ویجوز العقد علی المنافع المباحة** ۔

﴿اما المنافع المحرمة کما عرفنا فلا تجوز الاجارة علیها﴾

لانها محرمة فلا یجوز اخذ العوض علیها کالمیتة والدم وذلك باتفاق العلماء الفقه الاسلامی ص۷۵۹، ج-٤، عقد دمزدوری پر مباحو منافعو باندی جائز ده او پر حرامو منافعو باندی مزدوری اخستل نده جائز ځکه هغه خو حرام دی او پر حرامو مزدوری اخستل ناروا ده لکه پر مړزگه او مسفوحة وینه باندی چه عوض اخستل ناروا ده او پر دی خبره باندی ټول علماء متفق دی۔ **قال العلامة المرغینانی رحمه الله علیه ولا یجوز الاستجار علی الغناء**

(c) ketabton.com: The Digital Library

والنوح وكذا سائر الملاهی لانه استيجار علی المعصيت
والمعصيت لاتستحق بالعقد الهدايه۳۰۱، ج-۳ ، علامه مرغينانی
رحمه الله عليه وای چه أجرة اخستل پر سرود او پر چيغارو وبغارو
اوپر ډول ودو تاره وغيره باندی ناروا ده ځکه دا أجرت اخستل دی پر
گناه باندی او گناه په عقد سره نه مستحق کيږی ځکه په عقد
داجاری سره تسليم دمعقود عليه مستحق کيږی شرعاً او دانده جائز
چه عقد داجاری دی پر سړی داسی شئی حق کړی چه په هغه دی
گنهگار کيږی لدی وجه نده جائز چه دمعصيت اضافت شرع ته ونڼ
سی قال العلامة ابو البركات النسفی رحمه الله عليه ولايجوز
علی الغناء والنوح والملاهی كنزالدقائق۳٦٤ كتاب الاجارة ومثله فی
ردالمحتار۵۵، ج-٦، مطلب فی استيجار علی المعاصی الفتاوی حقانيه۲۵۷، ج-٦،
ان تكون المنفعة المعقود عليها مباحة شرعاً آه الفقه الاسلامی
۷٤٤، ج-٤، داقول اتفاقی ده يعنی په اتفاق دعلماء باندی داعقد باطيل
ده او بل اجاره پر اعانة علی المعصيت ده پدی کبنی بيا هغه اختلاف
ده کم چه په بيع کبنی ذکر سوو حاصل ئی داده چه بعد التطبيق له

(c) ketabton.com: The Digital Library

اقـوالـو داحـنـافـو څـخه هم له فساد او له حرمت څخه په يو آن كښې

نسئى خالى كيدائى يـجـوز للشخص عندابى حنيفة رحمه الله

عـليـه ان يـؤجـر نفسه أوسيارته اودابته بأجر لتعمر كنيسة

اولـحـمـل خـمـر ذمـى لالعصرها لان لامعصية فى الفعل عينه

لان عـقـد الاجـارـة عـلـى الـحمل ليس بمعصية ولا سبب لها

وانـمـا تـحـصـل الـمـعصية باختيار الشارب وقد يكون حملها

لـلاراقة أوالتـخـليـل امـا عـصـرهـا بـقـصـد الخمرية كمعاصر

الـخـمـور فـى بـلادنـا أوفى امريكا مثلاً من مسلم فيحرم لان

الـمعصية فى الفعل عينه وأجاز ابو حنيفة أيضاً اجارة بيت

لاتـخـاذه كـنيسة أوبيـع الـخمر فيه فى بلاد غالب أهلها اهل

الـذمة لأن الاجـارة تقع على منفعة البيت ولهذا تجب الأجرة

بـمجرد تسليم ولا معصية فيه وانما المعصية بفعل المستأجر

وهـو مـختار فيه ولا تجوز تلك الاجارة فى بلاد غالب اهلها

اهـل الاسـلام لان أهـل الـذمة لايـمـكّنون من اتخاذ الكنائس

واظهار بيع الخمورو ونـحوذلك فى الاصح-

(c) ketabton.com: The Digital Library

وقال الصاحبان والائمة الثلاثة لاينبغى كل تلك الاجارة
وهى مكروهة لأنها اعانة على المعصيت ولأنه عليه الصلواة
والسلام لعن فى الخمر عشرة وعدّمنها. (حاملها)
واعتبر أبو حنيفة الحديث محمولًا على الحمل المقرون
بقصد المعصية وعلى كل حال فر أى أبى حنيفة قياس
ورأى الصاحبين استحسان وهو المعول عليه فى كثير امن

الفتاوی الفقه الاسلامی ۲۶۸۸، ج-٤، امام ابو حنيفة رحمه الله عليه وائی
چه سړی په خپله يا په موټر باندی يا په حيوان باندی د کفارو دعبادت
خانی په جوړلو کښې او يا له ذمی سره دشرابو په وړه ولو کښې
مزدوری و کړی دا جائز ده نۀ دشرابو په جوړه ولو کښې يعنی دشرابو
په جوړو لو باندی مزدوری اخستل ناجائز ده ځکه په نفس فعل دوړلو
کښې څو گناه نسته ځکه دغه عقد دا جاری پر وړلو باندی څو نۀ
گناه ده او نۀ سبب لپاره د گناه ده ځکه وړل څوئی کله دتو يه ولو لپاره
او کله دسر که کيدلو لپاره هم وی او معصيت څو په اختيار
دڅيښونکی کښې ده لکن مسلمان چه په قصد دشرابو جوړه وی لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه جوړه ونکی چه زمونږ په وطنو کښې جوړه وی او يا يه په امريکا کښې جوړه وی مثلاً هغـه حـرام ده ځکـه پدغـه نفـس فعل کښې معـصيـت او گنـاه ده اودغه رنگه امام ابو حنيفة رحمه الله عليه جائز کړی ده کوټه پـه کـرايـه ورکول وکافرته چه هغه عبادت خانه ځينی جوړه کړی اويـا شراب په کښې خرڅ کړی پـه هغه وطنو کښې چه غـالبـه اهـل ئـی اهـل ذمـه وی ځـکه دغه إجارهٔ وکرايه خو پر منفعت دکوټې واقع کيږی نـولدی وجه يه په نفس تسليم سره أجرة وا جبيږی او گناه خو يه په فعل دمستأجر کښې ده يعنی چه شراب خرڅول دی او يـا کفری عبادت کول دی او هغه پدغه خپل فعل کښې اختيار مند ده اودغـه اجـاره نـده جائز په هغه وطنو کښې چـه غـالبه اهل ئی اهل السـلام وی ځکه اهل ذمه بيا دا قدرت نهٔ لری چه عبادت خانه جوړه کړی او يـا شراب پـه ښکاره بـاندی خـرڅ کړی او يـا بل داغسـی کارو کړی۔

او امام ابو يوسف رحمه الله عليه و محمد رحمه الله عليه سره له امانو ثـلاثـهٔ وائی دغه مذکوری اجاری ټولـی مـکروه دی ځکه دغه اعانة

(c) ketabton.com: The Digital Library

على المعصيت ده او بل رسول الله ﷺ په شرابو كښى پر لسو كسانو لعنت ويلى ده له هغو لسو څخه يو و رونكى ده او امام ابو حنيفة رحمه الله عليه دغه حديث حمل كړى ده پر هغه و رلو باندى چه په قصد دمعصيت وى خو په هر حال رأى دامام ابو حنيفة رحمه الله عليه قياس ده اورأى دصاحبين استحسان ده اودغه دصحابين رأى په ډيرو فتاوى ؤ كښى معول عليه ومرجع اليه ده يعنى مفتى به ده۔

قال الزيلعي على هذا الخلاف لواجره اى الكافر دابته لينقل عليها الخمر اواجره بنفسه ليرعى له الخنازير يطيب له الاجر عندابى حنيفة رحمه الله عليه وعندهما يكره شامى

استنبولى كتاب الحظروالاباحة ص۳٤٥، ج-۵، وفى الخلاصة ص۱٤۹، ج-۳، كتاب الاجاره

زيلعى رحمه الله عليه وائى كه چا كا فرته حيوان په كرايه وركو ددى لپاره چه شراب ورباند يو سى او يا يه خپل ځان ور مزدور كو ددى لپاره چه دهغه خنزيران وروپيائى دغه مزدورى ورته جائز ده په نزد دامام ابو حنيفة رحمه الله عليه او په نزد دصاحبين باندى دغه مزدورى مكروه ده اودامو نږ ذكر كړى دى چه مكره چه مطلق ذكر

(c) ketabton.com: The Digital Library

سی مراد ځینی تحریم ده **وکذالو اجر نفسه لیحمل له الخمر یکره لان التصرف فی الخمر حرام قال رحمه الله علیه هکذا اطلق لکن هذا قولهما واما علی قول ابی حنیفة رحمه الله علیه لایکره** احقر محمد شفیع دیو بندی رحمه الله علیه ددی عبارہ ترجمه دتیز عبارة په شان ده اگرچه نفس عقد جائز هے مگر بوجه اعانت علی المعصیت ایسے معاملات سے احتراز لازم هے بنده اصغر حسین رحمه الله علیه عفی عنه امداد المفتین ص۷۱۷، ج-۲، ومثله فی عزیز الفتاوی ص۶۳۸، ج-۱، لدی مذکور وعباراتو داصراحةً معلومیږی چه دتر یاقو وهل په مزدوری باندی ناجائز ده په نزد دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه سره له صاحبین ځکه دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه له صاحبین سره اختلاف په جوړه ونکی او نیبنځی ځونکی دشرابو کښی نسته یعنی دهغه کس مزدوری چه انگور په قصددشرابو باندی نیبنځی ځی او یا شراب له بل شئی ځخه جوړه وی لکه څنگه چه دصاحبین په نزد ناجائزه ده دغه رنگه دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه په نزدهم ناجائزه ده نو ترياق وهل په نزد دټولو باندی ناجائزه ده ځکه دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهل يه عين جوړه ول دی نودغه وهل عين معصيت سو او دعين معصيت په حرمت او ممانعت کښی ددوی اختلاف نسته او بالفرض والتقدير که دا وويل سی چه دغه فعل دو هلويه معصيت نده بلکه اعانة على المعصيت ده او په اعانة على المعصيت کښی دامام ابو حنيفة رحمه الله عليه له صاحبين سره اختلاف ده امام صاحب رحمه الله عليه يه طرّف دجواز نيولی ده او صاحبينو يه دعدم جواز اوکراهيت نيولی ده نودابه په جواب کښی ورته وويل سی چه دامام ابو حنيفة رحمه الله تعالىٰ عليه وجواز ته دی څوك نهٔ گوری ځکه دامخته مونږ ذکر کړو چه تعارض دقياس او استحسان چه سره راسی استحسان پر مقدم ده ردالمحتار ص ۴۹، ج-۱، په اعانة على المعصيت کښی امام ابو حنيفة رحمه الله عليه قول په قياس سره کوی او صاحبين يه په استحسان سره کوی اوبل دامو نږ ذکر کړو اختلاف دامام ابو حنيفة رحمه الله عليه او دصاحبين رحمه الله عليه چه سره راسی اخذ په قول دصاحبين کول کيږی قاضيخان ص ۳، ج-۱، اوبل دامو نږ ذکر کړو په مقصد دبيع دمسکراتو کښی چه جواز او فساد سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

منافي نهٔ دی جائز دی هم وی او فاسد دی هم وی یعنی امام ابو حنیفة رحمه الله علیه چه وداسی عقد ته جائز وای سره له جوازه دی فاسدوی ځکه الفاسد من العقود ماکان مشروعاً بأصله دون وصفه والباطيل ماليس بمشروعاً اصلا لابأصله ولا بوصفه ردالمختار ٤٦؛ ج-٦، فاسد عقد هغه ته وای چه من حیث الذات مشروع او منعقد وی او من حیث الوصف باطیل وی او باطیل عقد هغه ته وای چه نهٔ نفس ذات دعقد منعقد وی او نهٔ ئی وصف۔

حاصل دی بیان داسو چه دغه ترياق وهل په مزدوری باندی په صورة دمعصيت کبنی یعنی چه دغه وهل یه معصیت سی نودغه عقدئی باطیل او حرام ده په نزد دټولو احنافو باندی او که بالفرض والتقدیر معصیت نسی اعانة علی المعصیت خوبالاتفاق ده نو په صورة داعانة علی المعصیت کبنی هم دغه عقد فاسد اوحرام ده پرقول مفتی به باندی داتقریر دمقصد له سره بیاتر دغه ځائی پر دی تقدیر ده چه دعمل په مقابل کبنی نقدی پیسی ور کړی او چه دعمل په مقابل کبنی یعنی په أجرة کبنی ترياق ور کړی لکه څنګه چه معمول ده په

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان کبنی بیا داحقر بنده په خیال راجح داده چه دغه اجاره

باطیله ده ځکه په أجرة کبنی داشرط ده چه مال به متقوم وی نوتریاق

کځه هم مال دی خو متقوم نهٔ دی۔

﴿وأما شروط الأجرة فهی اولاً تکون الاجرة مالاً متقوماً معلوماً﴾

البدائع المصدر السابق ۱۹۳ الفقه الاسلامی ۷٤۹، ج-٤، یعنی دأجرة شرائط

دادی چه أجرة به مال متقوم وی او معلوم به وی والمال عند

الحنیفیة کما عرفنا سابقاً مایمیل الیه الطبع ویمکن اذخاره

لوقت الحاجة وبعبارة اخری هوکل مایمکن ان یملکه

الانسان وینتفع به علی وجه معتاد والاصح انه هو کل عین

ذات قیمت مادیة بین الناس والمتقوم مایمکن اذ خاره مع

اباحته شرعاً وبعبارة اخری هو ما کان محرزاً فعلاً ویجوز

الانتفاع به فی حالة الاختیار حاشیه ابن عابدین ۳، ج-٤، الفقه الاسلامی

٤٥۸، ج-٤، مال په نزد داحنافو لکه څنگه چه مونږ مخته وییزندی هغه

ته وای چه طبعیت سلیمه میلان ورته کوی او ذخیره کیدل ئی دو قت

دحاجة لپاره ممکن وی او په بل عبارة مال هر هغه شئي ته وائی چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددی امکان لری چه انسان ئی په ملك کښنی راولی او په معتاد وجه سره نفع وربانذی واخلی او ډیر صحیح داخبره ده چه مال هر هغه ذات ده چه خاوند دقیمت مادی وی په میانځ دخلگو کښنی اومتقوم هغه شئی ته وائی چه ذخیره کیدل ئی ممکن وی سره له اباحت شرعی او په بل عبارة متقوم هغه شئی ته وای چه بالفعل محرزوی یعنی ساتل کړی سوی وی او په حالت داختیار کښنی نفع وربانذی اخستل جائز وی او مسکرات ټول غیر منتفع به دی شرعاً لکه څنگه چه صاحب دهدائی ویلی دی **ان هذه الاشربة ممالا ینتفع بهابوجه من الوجوه فکیف یتصورالتقوم فیها الهدایه** فی فتح القدیر ۳۲، ج-۹، دغه اشربه له هغه قسم دی چه په یوه وجهه له وجهو نفعه نهٔ وربانذی اخستل کیږی نوبیا به دتقوم تصور څنگه په دوی کښنی ووهل سی **وقال رسول الله ﷺ کل مسکرو مفتر حرام وقال رسول الله ﷺ اذا حرم شیأ حرم ثمنه وقال رسول الله ﷺ اذا حرم علی قوم أکل شئی حرم علیهم ثمنه** اخرجه مسلم ددی حدیثو ترجمه مخته مکرره ذکر سویده حاصل ئی داده چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسکرات و مفترات حرام دی او دحرامو پیسی حرامی دی نو بیابه
دتقوم تصور څنګه انسان پکښې ووهی دغه رساله اکثره پر دی
ولیکله سوه چه دغه حرام غیر منتفع به شرعاً دی واعادی ته یه
ضرورة نسته نو هر کله چه دغه شرط ؤ په ایجاره کښې چه أجرة به
مال متقوم وی او مسکرات ومفترات مطلقا متقوم نوؤ نو په أجرة
کښې نسی ور کیدلی ځکه په انتفاء دشرط سره انتفاء دمشروط راځی
او کم وخت چه په أجرة کښې نهٔ سوای ور کیدای نو اجاره باطیله ده
ځکه أجرة شرط ده په ایجاره کښې نو بیا هغه قاعده ده چه په انتفاء
دشرط سره انتفاء دمشروط راځی نو هر کله یه چه ایجاره باطیله سوه
نوبیعه یه هم باطیله ده ځکه لکه څنګه چه داشرط ؤ چه أجرة به مال
متقوم وی په ایجاره کښې دغه رنګه داشرط ده چه مبیعه به مال متقوم
وی په بیع کښې **وکون المبیع مالاً متقوماً مقدور التسلیم**
وسیجی ذکرها مشتتا الهدایه الثالث حاشیه ۲۴، ج-۳، **وان یکون مالاً**
متقوماً شرعاً مقدور التسلیم فی الحال أوفی تالی الحال کذافی الفتح
القدیر علمگری ۳، ج-۳، یعنی مبیعه به مال متقوم وی یعنی منتفع به شرعا

(c) ketabton.com: The Digital Library

بـه وی او مقدور التسلیم به وی په حال دعقد کښنی یا په ورسته دعقد کښنی او بـل هـر هـغـه شئی چه صلاحیت دثمنیت لری په بیع کښنی هـغـه صـلاحیـت دأجـرـة لری په اجاره کښنی او هـر هـغـه شئی چه صـلاحیـت دأجـرـة لری پـه اجـاره کښنی دالازمـه نـده چـه هغـه بـه صـلاحیت دثمنیت لری په بیع کښنی یـعـنـی أجرة دایجاری عام ده تر ثـمـنیـت دبیعی نو هر کله چه تریاقو وغیره من المسکرات والمفترات صـلاحیـت دأجـرة نه درلود په اجاره کښنی نـو صـلاحیت دثمنیت په طـریقه اولی سره نهٔ لری په بیع کښنی ځکه نفی دعام مستلزم وی نفی دخاص لره نوځکه یه بیعه هم باطیله ده **وما جازان یکون ثمنا فی البیـع جـاز ان یـکـون أجـرـة فـی الاجـارة لان الأجرة ثمن الـمـنـفـعة فیـعتبـر بثمن المبیع ومالا یصلح ثمناً یصلح أجرة ایضاً کالاعیان** الهدایه الثالث س۲۹۱، ج-۳-

دائـی دعـمـوم او دخـصـوص بیان ده یعنی هر هغه شئی چه صلاحیت دثمنیت لری په بیع کښنی هـغه صلاحیت دأجرة لری په اجاره کښنی ځکه أجرة ثمنی دمنفعة دی نومعتبر یږی په ثمنو دمبیعی باندی او هغه شئـی چه صلاحیت دثمنیت نهٔ لری په بیع کښنی هـغه هم صلاحیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دأجـرـة لرى په اجاره کبنى لـکه اعيان ذوات ومـا صلح ان يکون

ثـمـنـاً فـى البيع کا النقود والمکيل والموزون صلح ان يکون

أجـرـة فـى الاجـارـة ومـالا يـصلـح ثمنـاً صلح أجرة ايضـاً

کـاالاعيـان مثل العبيد والثياب کذافى الکافى علمگرى ٤١٢، ج-٤،

حاصل ددوارو عبارتو يو ده۔

حـاصل دټول بـاب داده لکه څنگه چـه په بيع کبنى دا شـرط ده چه

ثمن او مثمنى به دواړه مـال وى او متقوم به وى يعنى منتفع به شرعاً به

وى پـه حالت اختيارى کبنى او مـعلوم به وى او مقدور التسليم به وى

دغـه رنـگـه په عقد داجارى کبنى دا شـرط ده چـه أجـرة به مال وى

متـقـوم بـه وى مـعلوم به وى او مقدور التسليم به وى نوترياق کڅه هـم

مـال دى خولکن نه متقوم دى او نۀ معلوم دى او نۀ مقدور التسليم دى

دعـدم مـعـلـومتيـا او دعدم مقدور التسليم وجهى بى انشاء الله په ائنده

مـقصد کبنى ذکر کړو نـو چـه شـرط مـنتـفى سو مشروط هـم منتفى

کيږى نـو اجـاره باطيله ده پدى دليل سره دعلامۀ ابن همام رحمه الله

عـليـه تـائيـدوسو چه په مقصد البيوع کبنى ذکـر سـوچـه هغه ئى بيع

(c) ketabton.com: The Digital Library

بـاطيـلـه بلله او دغه رنگه پدی دليل سره ئی اما مان اربعه يعنی امام ابو حـنيـفة رحـمـه ألـلـه عـليـه وامام الشافعي رحمه الله عليه وامام مالك رحـمـه الـلـه عـليه وامام احمد بن حنبل رحمه الله عليه او محدثين او امـام ابـو يـوسف رحـمـه الله عليه وامام محمد رحمه الله عليه ټول ئی اجـاره بـاطيله بولی او پدی کښنی اختـلاف نستـه نوترياق په مزدوری کښنی ور کـول نـاجـائـز او نارروادی عقدئی باطيل ده والله اعلم وعلمه اتم واکمل۔

﴿ المقصد السابع فی اجارة المخدراة بالحصة ﴾

اوم مـقصد په مزدوری دمخدراتو کښنی ده پـه حـصه سره هر کله چه داثـابتـه سـوه چه په أجرة کښنی مـطـلـق ترياق ور کول ناجائز دی نو داخو په طريقهٔ اولی سره ناجائز دی۔

﴿ چه په أجرة کښنی ترياق ور کړی په حصه سره ﴾

ځـکـه يـو خونفی دعام مستلزم وی نفی دخاص لره او بل دوی وجهی دبطلان داجاری نوری په کښنی پيدا سوئی۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

اول وجهه داده

چه تریاق په حصه سره په معنی کښې دقفیز طحّان دی قفیز طحّان منهی عنه ده هر هغه شئ چه په معنی کښې دقفیز طحّان وی هغه هم منهی عنه وی قفیز طحّان هغه ته وائی چه زرنده وال ته (آسیوان) دری گونی غنم مثلاً ورکړی چه دغه دری گونی وړه کړه بیا یوه گونی وړه ستادی یا یوه گونی غنم ورکړی چه دریمه حصه یا څلورمه حصه مثلاً بیا ستاده له قفیز طحّان څخه رسول الله ﷺ منع کړی ده **لانه ﷺ نهی عن عسب الفحل وعن قفیز الطحّان** رواه الدار قطنی عن ابی سعید خدری رضی الله عنه نیل الاوطار ٢٩٢، ج-٥، څکه رسول الله ﷺ منع کړیده دمنده له ختلو او له قفیز الطحّان څخه یعنی رسول الله دهغه مرداری نطفی په بدل کښې چه أجرة اخلی له هغه ئی منع کړیده لکه په وُس وخت کښې چه غوا په پیسو باندی غوائی ته نیسی او له قفیز الطحّان څخه ئی منع کړی ده **صورة قفیز الطحّان أن یستاجر الرجل من آخر ثورا لیطحن له الحنطة علی ان یکون لصاحبها قفیز من دقیقها او یستاجر انسانا**

(c) ketabton.com: The Digital Library

لينطحن له الحنطة بنصف دقيقها او ثلثه أوما اشبه ذلك

فذلك فاسد علمگری٤٤٤، ج-٤، يعني صورة دقفيز الطحّان داده چه يوسړی له بل سړی ځخه نر غوائۍ کرایه کړی پر دی باندی چه زه به دغه غنم په زرنده کړم بيا به وتا ته یوه پیمانه وړه در کړم او يا انسان مزدور کړی پر دی باندی چه دغه غنم رازرنده کړه بيا به نيم وړه يا دريم حصه يا څلورمه حصه مثلاً در کړم دغه عقد فاسد ده ځکه علت منعی دقفيز الطحّان عدم قدرة دمستأجر يعنی دغنمو دمالك ده پر تسليم دأجری په وخت دعقد کبنی ځکه په اجاره کبنی داشرط ده چه مستاجر يعنی دکار مالك به قادر وی پر تسيلم دأجرة په وخت دعقد کبنی نو په هر اجاره کبنی چه أجرة جزء وی له عمله دآجيره يعنی دمزدوره هغه فاسده ده ځکه يوخو عمل دآجير په وخت دعقد کبنی وجود نۀ لری اوبل هغه جزء دعمل دآجير خوه حاصيلبزی په فعل دآجير سره نۀ دمستأجر نومستأجر قادر نۀ بلل کيږی په قدرت دغير سره چه آجير ده نو حاصل ئی داسو چه مستأجر قادر نۀ سو پر تسيلم دأجرة په وخت دعقد کبنی دغه عدم قدرت يه علت منعی ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ومن دفع الى حائك غزلاً ينسجه بالنصف فله أجر مثله
وكذا اذا استأجر حماراً يحمل عليه طعاماً بقفيز منه
فالاجارة فاسدة لانه جعل الاجر بعض ما يخرج من عمله
فيصير فى معنى قفيز الطحّان وقد نهى النبى عليه السلام
عنه وهو ان يستاجر ثورا ليطحن له حنطة بقفيز من دقيقه
هذا اصل كبير يعرف به فساد كثير من الاجاراة لاسيماً فى
ديارنا والمعنى فيه ان المستأجر عاجز عن تسليم الاجرة
وهو بعض المنسوج او المحمول وحصوله بفعل الاجير فلا
يعد هو قادر بقدرة غيره الهدايه ص٣٠٣، ج-٣، كه چاء وكنى باب ته
يعنى اُو بُدُونكَىٔ ته د ميږو دوړ يوځخه او يا دبزو داوز غنو ځخه او
بدلى تار وركو چه لدغه كمبله مثلا راجوړه كړه بيا موسره نيمى ده او
يا يه وړى او وزغنى مثلا وركړى چه لدغه تاريعنى ؤرته راجوړ كړه
په نيمائى باندى نودغه اجاره فاسده ده ودغه مزدورته به أجر مثل
وركوى او دغه رنگه يو سړى خر كرايه كو چه زه پردغه باندى غنم
وړم زرنده كوم يه بيا له هغه وړو ځخه يوه كاسه مثلاً دركوم دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجاره هم فاسده ده ځکه دغه أجرة دآجير دعمل جزء ده نو دغه په معنى دقفيز طحّان کښې گرزى او له قفيز الطحّان ځخه رسول الله منع کړيده هغه داده چه نرغوائيئ کرايه کړى چه زه غنم په وړه کوم بياله هغه وړوځخه دو نه مقدار مثلاً وړه درکوم او دايوه غټه قاعده ده پدى قاعده سره ډير فسادونه په اجارو کښې په پيز ندل کيږى او بيا خاص کر زمونږ په علاقه کښې ددى علت داده چه مستأجر عاجزه ده له تسيلم دأجرة ځخه چه هغه بعض دهغه اُوْ بَدَلُ کړى سويده او يا بعض دهغه بار کړى سويده نو دغه مستأجر قادر نهٔ بلل کيږى په قدرت دغير ومثله فى الفقه على المذاهب الاربعه ۱۲۸، ج-۳ او ترياق په حصه سره هم أجرة ده له عمل داجيره يعنى مستأجر قدرت پر تسيلم دأجرة نهٔ لرى په وخت دعقد کښې دغه عدم قدرة يه علت منعى ده لکه په قفيز الطحّان کښې-

﴿دويم وجهه داده﴾

چه معلوميت دأجرى شرط ده په ايجاره کښې لکه څنگه چه داشرط وُ په اجرة کښې چه مال متقوم به وى او مقدور التسيلم به وى دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنگه داشرط ده چه أجرة به معلوم وی۔

ان تکون الأجرة مالاً متقوماً معلوماً وهذا باتفاق العلماء ومحترزات هذا لشرط معروفة کمامر فی عقد البیع والاصل فی اشتراط العلم بالأجرة قول النبی صلی الله علیه وسلم (من استأجر اجیراً فلیعلمه أجره) والعلم بالأجرة لایحصل الابا الاشارة والتعین او بالبیان تکمله فتح القدیر ۱٤۸، ج-۷، البدائع ۱۹۲، ج-٥، الفقه الاسلامی ۷٤۹، ج-٤، یعنی أجرة به مال متقوم وی او معلوم به وی اودا په اتفاق دټولو علماء ده او ددی شرط محترزات معلوم دی لکه څنګه چه په عقد دبیع کښی تیر سو او دلیل په اشتراط دعلم کښی پر أجرة باندی درسول الله صلی الله علیه وسلم قول ده یعنی که څاء مزدور ودراوه مزدوری دی ور معلوم کړی او علم پر أجرة باندی نهٔ حاصیلیږی مګر په اشاره او په تعین باندی او یا په بیان باندی ولو دفع سمسماً الی دهّان لیعصره علی ان یکون بعض الدهن له او شاة لیذبحها علی ان یکون بعض الحم له لایجوز کذافی خزانة المفتین الفتاوی الهندیه ٤٤٥، ج-٤، که څاء کنجدی وغوړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایستونکی ته ور کړی چه غوړی ځینی راوباسه بیا یوځه غوړی ستادی
او یا یه پسه ورکو چه دغه راحلال کړه بیا یو ځه غو ښی ستادی دغه
عقد ناجائز ده فلو قال له انفض لی هذه الشجرة هزماً ولك
سدس ما ینزل منها او ثمنه او نحوذلك فانه لایصح لان
الشجر یختلف فی ذلك فمنه مایسقط من ثمره بالهز كثیر
ومنه مایسقط قلیل فیكون القدر الذی ینزل منه مجهول
وكذا اذا قال له اعصر هذا الزیتون او القرطم ولك جزء مما
یخرج منه فانه لایصح لان القدر الذی یخرج من الذیت
مجهول وصفت الزیت الخارج بالعصر مجهولة اذ یمكن أن
یكون جیداً وأن یكون ردئیاً ثخیناً اور قیقاً نقیاً او مشوباً
بما ینقصه الفقه علی المذاهب الاربعه ص۱۳۲، ج-۳، یعنی که چا مزدور ته
وویل چه دغه درخته راو ښنله دهغه میوی شپږمه حصه یا اتمه حصه
یا بله حصه مثلاً بیا ستاده دانهٔ صحیح کیږی ځکه پدی کښی درختی
سره مختلفه وی بعضی درختی ډیره میوه کوی او بعض درختی لږ
میوه کوی نو هغه اندازه یه نهٔ معلومیږی چه دغه درخته مثلاً خاص دو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه مقدار میوه کوی او دغه رنگه که ئی مزدورته وویل چه دغه زیتون راونیبش څیځه او یادغه دعصفر تخم راونیبش څیځه قرطم یوقسم وابنه ده چه درنګیدلو رنګ ځیني جو ړی ږی او له غوټیو ځخه ئی دوائی جوړیږی بیاله هغه ما حصل غوړو ځخه یو څه حصه ستاده دا هم نهٔ صحیح کیږی ځکه هغه مقدار غوړی کم چه له زیتون او یا له هغه تخم ځخه راوزی هغه ندی معلوم او صفت دغوړو هم نده معلوم ځکه دا امکان لری چه ښه دی وی او دا امکان هم لری چه بد دی وی او دغه رنګه کیدلی سی چه ټینګ دی وی او داهم کیدلی سی چه نری دی وی او دغه رنګه داکیدلی سی چه صاف دی وی او داهم کیدلی سی چه نهٔ دی وی صاف بلکه هغه شئی دی په ګډوی کم شئی چه دوی ته تاوان ورسوی هغه تریاق چه په حصه سره په اجرة کښی ورکول کیږی هغه هم دغسی مجهول دی ځکه پنځم مَنْ یا شپږم یا لسم مثلا دمزدوروی اوپر دی۔

یوخدای (جلّ جلاله) علم لری چه دغه فصل شل منه کوی یادیرش کوی نو چه له سره ئی محصل مجهول سو أجرة بی خامخا مجهول

(c) ketabton.com: The Digital Library

وی اودغه معلومیت دأجرة په یوه طریقه سره هم نسی کیدای ځکه خوتول مجهول دی بلکه معدوم دی معلومتیا یه نهٔ په اشاره اوتعین سره کیږی او نهٔ په بیان سره کیږی ځکه خوقلت او کثرت جیدت او ردئت ئی مستأجر ته نده معلوم نوبیا بی اجیر ته څنګه ور معلوم کړی لدغو وجهو چه هره یوه په یو شئی کښی موجو ده سی دهغه اجاره ناجائزه ده او ټولی چه پکښی موجودی سی لکه په ترياقو کښی نوبیا یه په طریقه اولی سره ناجائزه ده ټولی دفساد او دحرمت دری وجهی په تر یاقو کښی پیدا سوی یوه په مختتی فصل کښی ذکر سوه چه عدم تقوم ده او دوی په صورة دحصی کښی پیدا سوی چه عدم مقدور التسلیم او عدم تعین ومعلومتیاده۔

﴿ بعض خلګ داسوال کوی ﴾

چه تریاق په حصه سره دی قیاس پر مزارعت سی ځکه مزارعت په معنی دقفیز الطحّان ده او سره لدی چه اجازه ور کړه سویده مونږ په یوڅو وجهو جواب ور کوؤ۔

﴿ اوله وجهه ﴾

دا ده چه تریاق په حصه سره په مزارعت نسی قیاس کیدائی ځکه تریاق په حصه سره په دلالت النص سره ثابت دی هغه نص چه په قفیز الطحّان کښی وارد سویده او مزارعت په قیاس سره ثابت ده۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه تریاق په حصه سره من کل وجوه په معنی دقفیز الطحّان ده او
مزارعت من وجه په معنی دقفیز الطحّان ده او من وجه په معنی
دمضاربت ده نو په مزارعت کښې دوې وجهې دي یوه دجواز او بله
دمنع پدې وجهه چه په معنی دقفیز الطحّان ده نو ممنوع ده ځکه
دقیاس داتقاضی ده چه منع دې سي او په دې وجه چه په معنی
دمضاربت ده نو جائز ده ځکه خو مضاربت جائز ده نو دخلګو
داحتیاج په وجه فقهاء کرامو مخالف القیاس جواز ورکو ودیته
استحسان وائي یعنی استحسان من وجه عمل په قیاس ده او من وجه
مخالف القیاس ده او په تریاقو کښې په حصه سره دغه وجهې نسته
بلکه من کل وجوه په معنی دقفیز الطحّان ده نو خودی قفیز الطحّان
ثابت په عبارة نص سره ده او هر هغه شئې چه په معنی دقفیز الطحّان
وي من کل وجوه هغه ثابت په دلالت النص سره ده لکه تریاق په
حصه سره او هر هغه شئې چه په معنی دقفیز الطحّان وي من وجه هغه
ثابت په قیاس سره ده لکه مزارعت نو هر هغه شئې چه ثابت په قیاس
سره سي هغه په استحسان سره متروك کیدلی سی او چه ثابت په
دلالت النص سره سی هغه په استحسان سره نسی متروك کیدلی
حاصل ئې داسو چه تریاق په حصه سره پر مزارعت نسی قیاس
کیدلی ځکه تریاق په حصه سره په قیاس سره ثابت ندی بلکه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلالت النص سره ثابت دی لکه ابن همام رحمه الله علیه چه وائی ان المزارعت فاسدة عند أبی حنیفة رحمه الله علیه جائزة عند صاحبیه وذکر الدلیل من الجانبین قال الان الفتوی علی قولهما لحاجة الناس الیها والظهور تعامل الامة بها والقیاس یترك بالتعامل کما فی الاستصناع آه ولا یقتضی ذلك أن یطلق القیاس علی کل ما فی معنی قفیز الطحّان بل انما یقتضی أن یطلقه علی المزارعة وهی فی معنی قفیز الطحّان من وجه أی من حیث أنها استیجار ببعض مایخرج من عمله کما ذکر فی دلیل أبی حنیفة رحمه الله علیه علی فسادها وفی معنی المضاربة من وجه أی من حیث أنها عقد شرکة بین المال والعمل کما ذکر فی دلیل الامامین علی جوازها بخلاف مانحن فیه فانه فی معنی قفیز الطحّان من کل وجه لانه استیٔجار محض لیس فیه شائبة المضاربة فلهذا قیل انه ثابت بدلالة النص دون القیاس فتح القدیر صـ۵۰، جـ۸، حاصل ددی عبارة دمختنی تفصیل څخه په واضحه توګه معلومیږی۔

﴿ دویمه ﴾

وجهه داده چه تریاق په حصه سره پر مزارعة نسی قیاس کیدلی څکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـزارعة هم من وجه په معنی دقفیز الطحّان ده نوقیاس داتقاضیٰ کوی چه ممنوع دی سی خولکن دعرف په وجه خلاف القیاس جواز ورکول سویده او دا دفقه قاعده کلیه ده چه هر هغه شئی چه خلاف القیـاس ثابت سی پر هغه شئی بیابل شئی نهٔ ور قیاسیږی مثلاً روژه په هیـره سره نهٔ ما تیږی داثـابتـه مـخـالف القیاس ده او روژه دخطاء نهٔ پر قیا سیږی چـه پـه خـطـاء دی هـم نسـی ما ته ماده ۱٤ مـاثبـت علی خلاف القیاس فغیره لایقاس علیه معین القضاة والمفتین ۵

وکـذا فـی شرح المجلة اتاسی یـعـنـی هر هغه شئی چه خلاف القیاس ثابت سی پر هغه بیابل شئی نه قیاسیږی

﴿ دریمه وجهه داده ﴾

چـه تریاق په حصه سره پر مزارعة نسی ورقیاس کیدلی ځکه که دغه فرض کړو چـه تـریـاق پـه حـصـه سره په معنی دقفیز الطحّان دی من وجـه لـکـه مـزارعة بیـاهـم جـواز نـهٔ لری ځکه یو خو مزراعة په خپله خـلاف الـقیاس ثابت ده بل شئی نهٔ وربااندی قیاسیږی لـکه مخته چه ذکـر سوو او بل قیاس دهر سړی او دهـر عـالـم کا رنده بلکه مجتهد غواړی بیـا به دهغه مجتهد قول دمقلد لپاره حجت وی یعنی دهر عالم رائـی او فکر خوحجت او دلیل ندهٔ اواصولین وای چه اجتهاد مطلق پر څلور سـوه سـنه یا پر پنځه سوه سنه باندی ختم سویده تـرویـح الجنان ۵۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـلکنهویؒ اودریم بالفرض که داسی کس هم پیداسی او فرضاً قیاس په هـم صحیح کړی بیـا هـم دغـه قیـاس پـه عـرف او استـحسان سره نهٔ متروك کیږی ځـکـه فـقـهـاء رحـمـه الله علیه چه کومه قائده وائی چه قیـاس او استـحسـان چـه سـره متـعـارض سی عمل په استحسان کول کیږی قیـاس متروك کیږی هـغـه پـه استـحسـان او عـرف عام باندی متروك کیږی لکه په مزارعة کښی نهٔ په عرف خاص باندې او عرف چه عامیږی هـغه په رواج او اصطلاح دیوه ولایت یا دیوی صوبی یا دیوه ملك سره نهٔ عا میږی لـکه عرف داهل بخارئ پر جواز دبیع وفاء بـانـدی بـلکه عرف چه عامیږی هـغـه په اصطلاح دیو څومـلکو سره عامیږی لـکـه مـزارعة واستـصناع مثلاً نوترياق په حصه سره په أجرة کښی ور کـول دا په اصطلاح دیوه هلمندیا دیوه افغانستان سره عام نهٔ بلل کیږی چـه قیـاس پـه متـروك سی داخبره باید په نظر کښی ونیوله سـی چـه دغـه اثبـات دعـدم جواز هـم بناء پر فرض باندی ده یعنی چه مونږئـی داسـی فرض کو لکه مزارعة لاهم نهٔ صحیح کیږی او بناء پر تـحـقیق او حقیقت باندی خو بلکل څوك پـر جواز باندی تلفظ نسی کـولـی حاصل دبحث دادی چه په یوه طریقه سره ترياق په حصه سره په أجرة کښی ور کول صحت نهٔ لری والله اعلم وعلمه اتم واکمل۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

المقصد الثامن فی اجارة المخدرات بالکیل او الوزن المعلوم

اتـم مقصد په اجاره مخدراتو کبنی ده پـه پیمانه او وزن معلوم سره په بعض ځایو کښنی داسی رواج وی چه أجیرته معلوم وزن ورکوی یعنی. مـزدور تـه ووائـی چه ددغو تریاقو په وهلو باندی نیم من یا چهاریك یا من مثلاً درکوم دا ایجاره هم ناجائزه ده که څه هم پدی ایجاره کښنی أجرة معلوم ده دغه عدم جوازئی له دو وجهو ده۔

او له وجهه داده

چـه داهـم پـه مـعنـی دقـفیـز الـطـحّان ده ځکه پدی صورة کښی هم مستأجر عاجز ده په وخت دعقد کښی له تسلیم دأجری۔

دویمه وجهه داده

چـه داسـی صـورة شرکت فاسد ده بلکه باطیل ده قـال المرغینانی رحـمـه الله علیه الشرکت فی الخارج بعد حصوله لانه ینعقد شـرکـت فـی الانتهـاء فما یقطع هذه الشرکة کان مفسد للعقد

هدایه آخرین ص٤٠٩، ج۔٤، المرغینانی رحمه الله علیه وائی چه شراکت په خـارجی شئی کښی یعـنی په هغه شئی کښی چـه په کسب او عمل سره له ځکمی خارجیږی لـکه حاصل دبز گری او یا شودی ده تریاقو ورستـه لـه حـصـول دهـغـه خـارجی شئی څخه وی ځکه ددغو شیانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شرکت په آخیر کښي یعني ورسته له حصوله منعقد کیږي نو هر هغه شئي چه دغه شرکت قطع کوي هغه مفسد عقد لره ده ددي مذکور عبارة په تفصیل کښي صاحب الکفاية داسي ليکلي دي یعني **ينبغي ان لايشترط فيه مقدار معين لاحدهما اذيجوز ان لايخرج من الارض الا ذلك القدر فلم تبق شركت على ذلك التقدير ومن شرطها بقا الشركت** فتح القدير ۳۸۷، ج-۸ ، يعني دا مناسب ده چه يو شريك ته له شريكانو څخه مقدار معين نکړي شرط ځکه دا جائز ده چه ځمکه دي حاصل نه وکړي ماسوي له هغه مقدار معين څخه نوپردي تقدير خوشراکت نه سو پا ته ځکه خو ټول دیوه سوو او بقاء دشراکت پکښي شرط ده **وان يكون الخارج شائعاً بينهما تحقيقاً لمعنى الشركت فان شرطا لاحدهما قفزاناً مسماة فهي باطيلة لان به تنقطع الشركت لان الارض عساها لاتخرج الاهذا القدر وصاركاشتراط دراهم معدودة لاحدهما في المضاربة** الهدايه ٤١٠، ج-٤ ، **والشركت في الخارج عند حصوله فتفسدان شرط لاحدهما قفزان معينة او ما يخرج من موضع معين لا نه وقت لايخرج الاذلك** مجموع الانهر ٤٩٨، ج-٨، ايضاً ۹۰۰، ج-۲ ، فتاوى رحميه ۳۱۰، ج-۹، ددي ټولو عبارتو حاصل يو ده وترجمي ته ضرورة نۀ لري يعني ترياق په وزن معلوم سره وهل كه ايجاره سي هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحت نهٔ لری ځکه يوخو په معنی دقفيز الطحان ده اوبله هغه مختنی وجه هم په کښنی سته چه أجرة به مال متقووی او که شراکت سی هم صحت نهٔ لری ځکه په هغه شيانو کښنی چه له ځمکی خارجيږی شراکت په اخيره ورځ تاميږی او که وزن معلوم په او له ورځ ورمعلوم کړی نوکيدلی سی چه ځمکه دی دغو نه مقدار وکړی لکه ځنګه چه ودغه ملګری ته ورمعلوم کړيده نوشراکت قطع سواودشراکت قطع کول باطيل ده نوهرهغه شئی چه شراکت قطع کوی هغه باطيل ده چه هغه وزن معلوم ده خو په حقيقت کښنی دترياقو وهل ايجاره ده شرکت نده۔

﴿زمونږ په منطقه کښنی﴾

دغنمو او داوربشو ريبل هم په دغه مذکوره طريقه سره وی يعنی پر ولاړ فصل باندی مالك او مزدور دا فيصله سره وکړی چه دغه کشت په پنځه يالس ګونی مثلاً درکوم او مزدور قناعت پر وکړی نو کم وخت چی لو وکړی بيا هغه معلوم ګونی ورکوی او دغه طريقه وسلسله هم ناجائزه ده۔ ځکه داهم په معنی دقفيز الطحّان ده او پر مزارعة نسی ورقياس کيدلی په هغه دلائلو کم چه مخته ذکر سؤو حاصل دهغو داده چه مزارعة من وجه ايجاره ده او من وجه مضاربة وشراکت ده او لو ايجاره ده فقط نو لَو من کل وجوه په معنی دقفيز

(c) ketabton.com: The Digital Library

الطحّان ده او مزارعة من وجه په معنی دقفیز الطحّان ده بیان یه مخته په تفصیل سره ذکر سو حیله ددی غنمو په لَوُ کښی داده چه مالك ورته ووائی پنځه گونی یالس گونی مثلاً ددغو غنمو پر لو باندی درکوم او دا نکړی پکښی شرط چه ددغه لو له غنموئی درکوم بلکه له هر وغنمو که می درکړو او مزدور به هم دغه شرط نه پر ږدی چه خاص بی له دغو غنمو راکوی نوبیاه که ئی له دغو غنمو ور کړی لاهم پروانلری او که ئی له نورو ور کړی خوفبیها والنعمة خولکن زموئږ په علاقه کښی عرف پر دی باندی ده له هغو غنمو یه ور کوی کم چه ورلو کړی کیځه هم اول ورځ نکړی سره شرط نو دا دفقه قاعده ده **المعروف کالمشروط** یعنی کم شئی چه په عرف کښی معروف سی هغه داسی ده لکه مشروط په شرط باندی نو تر ټولو ښه خبره داده چه په نقدرو پو یه ور کړی بیا په هغه رپو باندی په اخیره ورځ غنم ځینی اخلی او که نقدی ځنی اخلی خپله خو ښه یه ده په قفیز الطحّان کښی فقهائو دغه حیله ذکر کړیده **والحیلة فی ذلك لمن اراد الجواز ان یشترط صاحب الحنطة قفیزاً من الدقیق الجید ولم یقل من هذه الحنطة او یشترط ربع هذا الحنطة من الدقیق الجید لان الدقیق اذا لم یکن مضافاً الی حنطة بعینها یجب فی الذمة والأجر کما یجوز ان یکون مشار الیه**

(c) ketabton.com: The Digital Library

یجوز انیکون دیناً فی الذمة ثم اذا جاز یجوز ان یعطیه ربع دقیق هذه الحنطة ان شاء كذافي المحيط علمگری ٤٤٤، ج-٤-

دهغه چاء لپاره چه اراده دجواز لری حیله ئی داده چه دغنمو مالك داشرط کړی چه یوقفیز ښه وړه درکوم ددغو غنمو پر ژرنده کولو بانـدی او دانه ووائی چه له دغو غنمو او یا داشرط کړی چه ددغو غنمو دڅلورمی حصی په مقدار ښه وړه درکوم څکه وړه چه ومعلومو غنموته مضاف نهٔ کړی هغه په ذمه کښی واجبیږی او مزدوری لکه څنگه چه دا جائز ده چه مشار الیه سی دغه رنگه دا جائز ده چه دین او قرض سی په ذمه کښی نوهر کله چه داجائز سوه نوداهم جائز ده چه ددغو موجود غنمو څلورمه حصه وړه ور کړی که ئی خوښه وه والله اعلم بالصواب-

﴿المقصد التاسع فی اکل التنباك وشرب الدخان﴾

نهم مقصد په بیان دنسوارو اودسگریټو اود چلم کښی ده پدی کښی دری خبری دی اول تنباکو څه شئی ده یعنی حقیقت او ماهیت ئی څه ده دویم تاریخ داشاعت د تنباکو اودریم بیان دحلت اودحرمت دتنباکو ددی مقصد ترجمه به په داسی طرز وکړو چه دمجموع عباراتو حاصل به پریوه ځائی وایونو به دغه بحث یو څه کوتاه سی حکیم محمد مومن په تحفة المؤمنین کښی په حقیقت داسی بیان

(c) ketabton.com: The Digital Library

كريده۔

﴿ ان التنباكو قسم من اقسام ماهيز هرج ﴾

جبلى الذى يسمى ب قُلُومس لانه مشابه فى الماهية بالقسم الثالث من قلومس وفى السمية تشبه ماهيز هرج فانه عرفوا القسم الثالث أن ورقه كورق الكرنب لكن اطول منه مع رطوبة قليلة متشتة وبذره أحمر مائل الى السواد والمؤيد الثانى ان الحكيم بقراط قرر فى زمانه لدفع الوباء نباتا يحرق فى خندق بأطراف البلدة ليكون دخانه باعثاً لعدم وصول الوباء الى البلدة وكان ذلك النبات قسما من اقسام القلومس وهذا الأثر موجود فى تنباكو انتهى ملخصا وقال اللقانى لا اعلم احداً تكلم على خصوص هذا الدخان من الطباء والحكماء الذين يعتمد على قولهم الا أن ما اخبر به الثقات والمعتبرون أنه يحدث شرب هذالدخان فى ابتداء ه بعضاً من المنافع فى البدن حتى يد اوم عليه فحينئذٍ يحدث الغشاوة فى البصر والثقل فى الاعضاء والامساك فى الهاضمه وعلى هذا الاريب لأحد من العقلاء فى تحريمه مطلقاً انتهى ملخصاً وفى مخزن الادوية ايضاً بعد ذكر اقسامه وانواع الانتفاع به أنه حار يابس معطش مجفف

(c) ketabton.com: The Digital Library

مضر للقلب والدماغ مورث للسدود والخفقان وتكدرالحواس مغلظ للدم ودخانه مصلح فساد الهواء الوبائی منق للرطوبات الدماغية انتهی وفيه ايضاً فی حرف القاف قُلُومُس بضم القاف واللام وسكون الواو وضم الميم فی آخره سين مهملة لفظ يونانی بمعنی اذان الدب نبات منقسم علی خمسة اقسام منها مَاهِيزَ هَرج بفتح الميم والألف وكسرالهاء وفتح الراء المهلة بعد الزاء المعجمة معرب ماهی زهره فارسی بمعنی سمّ السّمك لكونه قاتلاله انتهی معربا ملتقطاً نقله ترويح الجنان شنا حاصل ئی داده چه تنباكو داسی شئی ده لكه ماهيز هرج په شكل او په نفع وضرر كښې ماهيز هرج يو قسم وابنه ده په عربی كښې سمّ سمك ورته وائی يعنی زهر دماهی وجهه دتسمئی يه هم داده چه دماهيز هرج پاڼی چه وتكه وی او په او بو كښې واچوی نوكم ماهيان چه وی په او بو كښې هغه نشه كوی بالاخيرۀ يه مړه كوی او دماهيز هرج نفع او ضرر مخته ذكر سو په تنباكو كښې هم دغه اثر موجود ده او په تاريخ داشاعت كښې ابراهيم القانی المالكی تلميذ عمر بن نجيم الحنفی صاحب النهر الفائق شرح كنز الدقائق په عمدة المدير شرح جوهرة التوحيد كښې ويلی دی -

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ قد حدث فى اوائل القرن الحادى عشر ﴾

وقبيلة بمدة قليلة شرب دخان شئى يعبر عنه الناس بعبارات مختلفة فبعضهم يقوله التنباك ومنهم من يعبر بالنتن بالتائين الفوقانتين وبعضهم يتفوه بطابغى وشرمة بطيغا وقال العلامة الزاهد محمد بن أحمد بن عبدالرحمن انه ظهر فى بلا دنا شئى مسمى بتنبكه فى السنة الخامسة بعدالالف وهى أوراق شجرة مسماة بطبقا وقد ابتلى اللّٰه المسلمين بتد خينه وشرب الدخان منه انتهى حاصل ما قال اللقانى وفى كتاب الأشربة من الدرالمختار شرح تنوير الابصار قال شيخنا النجم الغزى والنتن الذى حدث وكان حدوثه بدمشق فى سنة خمسة عشر بعد الألف يدعى شاربه انه لايسكر وان سلم فانه مفتروهو حرام الحديث اخرجه احمد فى مسنده عن أم مسلمة قالت نهى رسول اللهﷺ عن كل مسكرو مفتر قال وليس من الكبائر تناوله المرة والمرتين ومع نهى ولى الأمر عنه حرم قطعاً على أن استعماله ربما أضر بالبدن نعم الاصرار عليه كبيرة كسائر الصغائر انتهى بحروفه وفى رسالة الشيخ محمد عبدالباقى الرومى المكى الحنفى المسماة بالحسام القاصم قدابدع

(c) ketabton.com: The Digital Library

النصارى من أهل القرن الحادى عشر منتناً كريهة الريح
والمنظر ونوعوا هيئات شربه كما سول لهم الشيطان وأملى
لهم وشيعوه فى بلدان الاسلام حتى أهل الحرمين فأول
من جلبه الى البر الرومى النصارى وأول من حدثه بأرض
المغرب اليهود وأول من أخرجه ببلاد السودان المجوس ثم
شاع ببلاد الاسلام وعمت به الفتن المتنوعة وترتبت عليه
الأضرار الدينية والعقلية والبدنية والمالية والعرضية انتهى
كلامه وقيل ان بدوشيوعه فى ايران كان فى عهد الشاه
عباس الثانى وفى الهند فى آخر عهد السلطان أكبر وا وائل
عهد جهانگير يعنى په يولسم صدى كښې يه اشاعت سويده په
جهان كښې او په اباحة وحرمت وكراهيت كښې مختلف اقوال دى
هغه علماء چه حرام او مكروه يه بولى دهغوله جملى څخه

﴿ حسن بن عمار بن على ابوالاخلاص المصرى الحنفى الشرنبلانى مؤلف نور الايضاح ﴾

ده هغه واى فانه سألنى بعض العظماء عن شرب الدخان الذى
حدث فى هذا الزمان فقلت أن الذى يستعمل شرباً ويصل
الى الجوف اما غذاء او دواء الغذائية فيه منتفية والدواء ان
ظن به فلايدام عليه لانعكاسه الضد وهو لايجوز وان لم

(c) ketabton.com: The Digital Library

يكن غذاءً ولا دواءً فهو نوع من العبث وأنه لايجوز وهذا مع قطع النظر عن الأمور الخارجية كاتلاف المال بشراء ه بمالايرضاه اهل الصلاح والرشد وغيره كأذيته بنتن فمه كل من قابله وقد منع اكل الثوم والبصل من حضور المساجد بنص الحديث واحراق من يمر على غفلة بنارشاربه شيطان بيده شعلة نار خصوصاً عندالغروب والفجر و جمعهم متقابلون بهذه النصيحة وقلت ويمنع من بيع الدخان وشربه- وشاربه فى الصوم لاشك يفطر- ويلزمه التكفير لوظن نافعا- كذارافعا شهوات بطن فقرروا- وقد يشتمله قوله عزوجل ويحرم عليهم الخبائث انتهى- وقال ابن العماد الحنفى الدمشقى فى هدية يكره الاقتداء فى الصلوة بمن هو معروف بأكل الرباء او شئى من المحرمات او باصرار على شئى من البدع المكروهة كالدخان المبتدع فى هذا الزمن انتهى-

سئل عن الشرب العلامة الفاضل القاضى محمد بن أحمد بن عبدالرحمن فقال انه لمن غش الشيطان وتزينيه للناس الذين يلعب بهم وتلبيسه عليه لانهم يظنون فيه الدواء الأمراض مع أنه يتولد فى أجوافهم وبطونهم من تكاثف

(c) ketabton.com: The Digital Library

الـدخـان ودرن وعكر ويورث الأمراض فى آخر الأمر بدليل قـول جـالينوس الحكيم حيث قال اجتنبوا من الثلاثة الغبار والـرائـحة الكريهة المنتنة والدخان وان تكرار الدخان يسود الشـئى الـمـقـابـل بـه فيتـولـد مـنه الحرارة ثم يوجب مرض البـاطـن انتهى ملخصاً وفى الوسيلة الأحمد يه شرح الطريقة الـمـحـمـدية لـلشيخ رجب بن أحمد الحنفى فى آخر المبحث الثالث من مباحث الاسراف عندقول المصنف ومن الاسراف مـاصـرف الـى الـمـعـاصـى والـمناهى الخ ومن الاسراف الذى صـرف الـى الـمـعـاصـى والـمناهى شراء الدخان وشربه الذى ظهـر فـى هـذا الـزمـان مـن قبـل الـكفرة العدوة لاهل الايمان وابتـلـى بـه كـافة الأنام من الخواص والعوام فانهم يشترون بثـمـن غـالٍ فيـدخـل فـى الاسـراف المحـرم مع نتن رائحة وأذيته للذين يتبعون النبى عليه السلام وقدجاء فى الحديث

(كل مؤذٍ فى النار)

اى كـل مـن آذى الـنـاس فـى الـدنيـا يعذبه الله بنار الاخرة انتهى ولـذا قـال رسـول الـلـه ﷺ مـن أكل من هذه الشجرة الـمـنتـنة فـلا يقربن مسجد نالأن الملائكة تتأذى مما تتأذى مـنـه الانس واسم الاشارة الواقعة فيه اشارة الى جنس ماله

(c) ketabton.com: The Digital Library

رائحة كريهة وقد ثبت فى صحيح مسلم أن النبى صلى الله عليه وسلم كان اذا وجد من رجل ريح البصل والثوم أمر به فأخرج الى البقيع ولهذا قال الفقهاء كل من وجد وفيه رائحة كريهة يستأذى به الانسان يلزم اخراجه ولو بجرمن يده أو رجله دون لحيته وشعر رأسه فعلى هذا يلزم اخراج كثير من الأئمة والمؤذنين من المسجد والجامع فى هذا الزمان لوجود الرائحة الكريهة فيهم بسبب مداو متهم على استعمال الدخان الكريه الرائحة بل انهم اذا استعملوه عند دخول المسجد والجامع يكون الكراهة فى حقهم أشد وقال جالينوس اجتنبوا ثلاثة عليكم بأربعة ولا حاجة لكم الى الطب اجتنبوا الدخان والغبار والنتن وعليكم بالدسم والحلو والطيب والحمام وقال ابن سينالو لا الدخان والقتام أى الغبار لعاش ابن آدم ألف عام وقد كتب بعض المالكية فى الديار الحجازية جواباً عن سؤال يتعلق بالدخان وهو أن استعمال الدخان حرام كأصله لأن أصله الخشب والنار لكونه أجزاء من الخشب ممزوجة بأجزاء النار فهو من حيث أجزاء النارية التى فيه يحرم استعماله لقوله تعالىٰ ان الذى يأكُلُونَ اموال اليتامى ظُلماً انما يأكُلُون فى بطونهم ناراً.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فدل النص على حرمة النار فيحرم الدخان الحاصل منها وأيضاً أنه تعالىٰ جعل الدخان مما يعذب حيث قال فارتقب يوم تأتى السماء بدخانٍ مبين يغش الناس هذا عذاب أليم. والمراد بالدخان فى هذه الآية حقيقة الدخان على قول وعلى هذا لقول يكون النظم الكريم صريحاً فى كون الدخان عذاباً أليماً وما به التعذيب يحرم استعماله فان الفقهاء قداتفقوا على وجوب الفرار من محل العذاب كبطن محسر فانه من التحسير على لفظ اسم الفاعل وإنٍ أهلك الله فيه اصحاب الفيل فاذا وجب الفرار من محل العذاب فوجو به مما به العذاب أولى وأحرى ثم ان المستعملين له تراهم يخرجو نه من أنو فهم وحلوقهم وفيه تشبيه باهل النار وبالذين يهلكون فى اخرالزمان من الاشرار كما جاء فى الحديث أن يكون فى آخر الزمان دخان يملأ الأرض يقيم على الناس اربعين صباحاً أما المؤمن فيصير منه كهئية الزكام واماالكافر فيخرج من منخريه وأذنيه وعينيه حتى يكون رأس أحدهم كالرأس الخيذ. أى المشوى فلا ينبغى للمؤمن أن يتشبه باهل العذاب ولا أن يستعمل ماهو من نوع العذاب وماهو من ملابسات اهل العذاب وقد ذكر فى نصاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاحتساب وغيره من الرسائل التختم بالحديد والصفر والرصاص حرام على النساء والرجال جميعاً لما جاء في الحديث أنه من حلية اهل النار انتهى كلامه وفي موضع آخر من الوسيلة أما الدخان الذى ظهر في هذا الزمان من قبل الكفرة العدوة لاهل الايمان ابتلي به كافة الأنام من الخواص والعوام فقد فصّلناه في المبحث الثالث من الاسراف ممالا مزيد عليه انتهى.

وفي مجالس الابرار في المجلس الثلاثين بعد بحث الطويل والحق الذى عليه التعويل أن الفعل الاختيارى الصادر عن المكلف ان لم يترتب عليه فائدة دينية أو دنيوية فهو دائر بين العبث واللعب واللهو ولم يفرق بين هذه الثلاثة في كتب اللغة ولابد من الفرق لعطف بعضها على بعض في القرآن وهو على ماذكره بعض الفحول وكان حقيقا بالقبول أن العبث الذى ليس فيه لذة ولا فائدة وأما الذى فيه لذة بلا فائدة فهو لعب ومثله اللهو الا أن فيه زيادة حظ النفس بحيث يشغل به عمايهمه والكل حرام لأنها لم تذكر في القرآن الا على طريق الذم فلما علم حرمة اللعب واللهو والعبث حرم استعمال ذلك الدخان لدخوله اما في اللعب أو

(c) ketabton.com: The Digital Library

اللهو أو العبث بل هو بالعبث أنسب لخلوه عن اللذة التى
فى اللهو واللعب اللهم الا أن يستلذه نفوس بعض المسلمين
له بتسويل شيطانى فحينئذٍ يخل فى اللعب أو اللهو لكن
لايكون فيه شئى من الفائدة أصلا لامن الفائدة الدينية وهو
الظاهر ولا من الفائدة الدنيوية لأنه لا يصلح شئى من الغذاء
أو الدواء أصلا بل هو مضر لاطباق الأطباء على أن مطلق
الدخان مضر وذكر فى القانون أن جميع أصناف الدخان
مجفف بجوهره الأرضى وفيه نارية يسيرة قال بعض
الفضلاء فاذا كان مجففا للرطوبات البدنية فيؤدى الى
حصول أمراض كثيرة فلا يجوز استعماله لوجوب صيانة
النفس عن الضرر وقد ذكر فى نصاب الاحتساب أن
استعمال المضر حرام وقال الأسعد الرومى فى آخير البحث
ثم ان لنا فى معرفة حرمة الاشياء واباحتها وجهاً حسناً
يرجع الى الاصول وهو أن الحق فى الاشياء قبل البعثة أن
يكون فيها حكم وبعد البعثة اختلف العلماء فيه على ثلاثة
اقوال الأول أنها متصفة بالحرمة الامادل دليل الشرع على
اباحته والثانى أنها متصفة بالا باحة الامادل دليل الشرع
على حرمته والثالث وهو الصحيح أن يكون فيه تفصيل

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهـو أن الـمـضـار متـصـفة بـالـحـرمة بـمعنى ان الاصل فيها الـحـرمة وان المنافع متصفة با الاباحة لقوله تعالىٰ هو الذى خـلـق لـكـم مـا فـى الارض جـمـيـعـاً. فـانـه ذكره فى معرض الامتـنـان ولا يكون الامتنان الا بالنافع المباح فكأنه قال هو الـذى خـلـق لأجـل نـفـعـكـم جـميع ما فى الارض من المنافع لتـنـفـعوا بها وعلى هذالقول الثالث الصحيح يخرج حكم هذا الدخان ايضاً فانه لوكان نافعاً لكان الاصل فيه الاباحة لكن قـد ثبـت بأخبار الحذاق من الاطباء أنه مضر ولو فى الاجل فيكون الاصل فيه الحرمة بل لو وقع الشك فيه لغلب جانب الـحـرمة كـما هو القاعدة الشرعية فانه عليه الصلوة والسلام قـال الـحـلال بيـن والـحـرام بين وبينهما متشبهات لايعلمهن كثير من الناس فمن اتقى الشبهات فقدأستبرء لدينه وعرضه ومـن وقـع فـى الشبهات وقع فى الحرام كالراعى يرعى حول الـحـمـى يـوشك ان يـقـع فـيـه واختـلـف الـعلماء فى حكم هذه الشبهـات فـذهـب بـعـضـهـم الى حرمتها لأنه صلى الله عليه وسلم قد أخبر فى هـذا الـحديث بأن من ترك ما اشتبه عليه حكمه ولم ينكشف أمـره يـكـون ديـنـه سالماً مما يفسده أوينقصه ونفسه ناجياً مـمـا يعيبه ويلام عليه ومن لم يتركه بل فعل يقع فى الحرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهذا الدخان مما اشتبه عليه حكمه ولم ينكشف حقيقة أمره فمن تركه ولم يتعمله يكون دينه سالماً من الفساد أو النقصان ناجياً من العيب واللوم بين الأنام ومن لم يتركه بل استعمله يقع فى الحرام وذهب بعضهم الى كراهتها لما جاء فى حديث آخر أنه عليه السلام قال ألأمور ثلاثة أمرتبين لك رشده فاتبعه وأمر تبين لك عيبه فاجتنبه وأمر اختلف فيه.

فدع مايريبك الى مالا يريبك ولا شك أن أمر الدخان مما أراب وأوقع فى الاضطرار وأقل مراتبه الكراهة وصح على ما ذكره الهلالى فى مختصر الاحياء انه عليه السلام كان يكره الطعام المسخن ويقول ان الله لم يطعمنا ناراً. فهذا الدخان أولى بالكراهة لا نه مختلط باجزاء نارية كما مر فلو لم يكن فى استعماله الاتسويد الثياب والابدان وكراهة الرائحة لكفى زاجر اللعاقل عن استعماله بل لو لم يكن فى استعماله الا احياء السنة الكفّار الذين اخرجوه واظهروه فى بلاد الاسلام توصلا الى اضرار أهل الاسلام لكان باعثاً للعاقل على اجتنابه ومانعاً عن ارتكابه انتهى كلامه.

وفى التبيان سل العلامة محمد جان السندى الحنفى بن

(c) ketabton.com: The Digital Library

العلامة عبداللطيف بن المخدوم عثمان عن شرب الدخان
فأجاب مع افتاء أبيه وجده انه مكروه كراهة التحريم بل
حرام والاصرار عليه كبيرة كسائر الصغائر وشاربه فاسق
مبدع يغير ويسقط عنه العدالة لقواعد المذهب ورواياته
وكتب أصاب في الجواب أوفى ما أجاب اولا ارتياب في ما
أجاب في التحرير نحوسبع وسبعين من فضلاء ذلك الوقت
ولا أعرف الى الآن وهو سنة ثمان وتسعين بعد الألف
والمائة أن يتفوه بإباحة شرب الدخان أويشر به من
الفضلاء والصلحاء والأعيان بيد أن يشربه السوقية والفسقة
والملامتيه انتهى ملخصاً دغه رنگه پر كراهيت او حرمت باندى
ډيرو شيخانو قول كړى ده چه دهغوله عبا راتو څخه يو مستقل كتاب
جوړيږى نو لهذا مونږ دهغو په نومونو باندى اكتفاء كؤو شيخ ١ وجيه
الدين الحنفى رحمه الله عليه وتلميذه سيد ٢ صبغت الله
البدوجى رحمه الله عليه وشيخ ٣ عبدالغنى الصديقى
الحنفى رحمه الله عليه وشيخ ٤ حسن الحسينى رحمه الله
عليه وشيخ ٥ عبداللطيف الهندى رحمه الله عليه وشيخ ٦
يار محمد الحنفى رحمه الله عليه وشيخ ٧ حبيب الله رحمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

الـلـه عـليه و شيخ ٨ـ مـفتـى مـكة مـكـرمة مـحـمد عبدالعظيم
الـحـنـفـى رحـمـه الـله عليه وشيخ ٩ـ عـمـر بـن عبدالرحيم
البصرى الشافعى رحمه الله عليه وشيخ ١٠ـ أحمد بن عثمان
الـصـديـقـى رحـمه الله عليه وشـيخ ١١ـ مـحـمد على بن علان
الشـافـعـى رحـمـه الله عليه ومفتى ١٢ـ مـحـمد بن سعد الدين
رحـمـه الله عليه وشيخ ١٣ـ مـحـمـد بن على الحنفى رحمه الله
عـليـه قـاضـى الـمـديـنة المنورة ومفتى ١٤ـ زبيـد ابـراهيم بن
جـمعان رحمه الله عليه وشيخ ١٥ـ ابو بكر الأهدل رحمه الله
عـليه الشافعى وشيخ ١٦ـ مـحـمـد بن الصديق الخاص الحنفى
رحمه الله عليه والشيخ ١٧ـ سالم السنهورى المالكى رحمه الله
عـليه وشيخ ١٨ـ البـرهـان الـلـقـانـى رحمه الله عليه وشيخ ١٩ـ
خـالـد بـن أحـمـد الـمغربى الجعفرى المالكى رحمه الله عليه
وقاضى ٢٠ـ مـحـمـد بـن عبـدالـرحمن المالكى رحمه الله عليه
وشيخ ٢١ـ ابى الغيث القشاش المالكى رحمه الله عليه والشيخ
٢٢ـ صـالـح البـلـقينى الشافعى رحمه الله عليه وشيخ ٢٣ـ محمد
بـن محمد المالكى رحمه الله عليه ومفتى ٢٤ـ مصطفى الكردى

(c) ketabton.com: The Digital Library

العمادی رحمه الله علیه وشیخ ۲۵ عبدالرحمن رحمه الله علیه وشیخ ۲۶ عمر آفندی رحمه الله علیه وامام ۲۷ مکة عیسی بن عمر رحمه الله علیه والقاضی ۲۸ محمد بن أحمد بن عبدالرحمن المالکی رحمه الله علیه وشیخ ۲۹ محمد عبدالباقی الرومی الحنفی رحمه الله علیه ونجم الدین ۳۰ بن بدر الدین رحمه الله علیه وشیخ ۳۱ عامر الشافعی رحمه الله علیه وشیخ ۳۲ منصور بن یونس رحمه الله علیه وشیخ ۳۳ سلیمان بن یحی رحمه الله علیه وشیخ ۳۴ عبدالخالق رحمه الله علیه وغیرهم من العلماء الهندوالسند والعرب وغیرها دغو علماء کرامو مختلف دلائل پر حرمت او کراهیت باندی ذکر کړیدی حاصل ئی دادهـ

﴿د بعض وائی﴾

چه سگریټ وچلم و نسوار حرام دی ځکه چه نۀ غذاء ده او نۀ دواء نوهر هغه شئی چه نۀ غذاء وی او نۀ دواء دهغه خوراك و څیښناك عبث ده او عبث حرام دهـ

اوبل چه نۀ غذاء ده او نۀ دواء حرام ده ځکه حرمة دشئی کله له جهة دفساد دغذاء وی لکه مچ او خاوره او کله له جهة دخبث طبعی وی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چنگبنه او شمشتی او کیله له جهة دنجاست ځخه وی لکه شراب وغیره او کله له جهة داحترام ځخه وی لکه انسان اودغه مذکور شیان حرام دی له جهة دفساد دغذاء اودعبث پر حرمت باندی دغه قول دالله (جلّ جلاله) وای۔ **أفحسبتم أنما خلقناكم عبثاً**۔ یعنی ایاتاسو گمان کوی چه مونږ تاسو د عبثیاتو لپاره پیدا کړی یاست او دا قول درسول الله ﷺ وای۔ **كل شئی من لهو الدنيا باطيل الاثلاثة انتصالك بقوسك وتأديبك فرسك وملاعبتك أهلك فانهن من الحق۔ وفی رواية كل لعب المؤمن حرام** رواه الحاكم وقال صحيح الاسناد۔

﴿۲۔ او بعض علماء وائی﴾

چه دغه مذکورشیان حرام دی دمضرت په وجه ځکه هر مضر حرام وی لکه ځنگه چه صاحب محیط السرخسی دختی پر خوراك پر حرمت حکم کړیده دضرر په وجه باندی اودغه مذکور شیان مضر دی په اتفاق داطباء باندی او۔

﴿۳۔ او بعض علماء وائی﴾

چه دغه مذکور شیان مفتر او مخدردی عقل لره او هر هغه شئی چه مفتروی هغه حرام ده په نقل سره چه هغه قول دأم سلمة رضی الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنها ده نهی رسول الله عن کل مسکرو مفتر أخرجه أحمد فی مسنده
وابو داود فی سننه والمراد بالمفتر کل شئی یورث الفتور والخدر فی
الاطراف کما یحصل فی بعض انواع القنب وهو دون
الاسکار وقریب منه فی الانتشار وهما سواسیان فی کونهما
موجبین للحرمة

﴿ ٤ او بعض علماء وائی ﴾

چه حرمت یه په وجه دمشابهت ده له کفارو سره او له اهل النارُ سره
ځکه له حذیفةرضی الله عنه ځخه په حدیث مرفوع کښنی روایت ده
چه دقیامت له علامو ځخه یو علامه وتل ددوګ دی یعنی دزمکی مخ
به دوګ ونیسی ځلوبښت ورځی اوشپی به ولاړوی دهر کافر په پوزه
اوغوږو اودبره باندی به نَنوزی اودا ایات مبارك ئی ووایو یوم تأتی
السماء بدخان مبین یغشی الناس هذا عذاب ألیم اودغه رنګه
اهل النار چه اور ته داخل سی په خولو او پوزو باندی بی دوګ ننوزی
دبدن تر منفذوبه یه وزی نوسګریټیان او چلمیان هم دغسی دی چه
تر حلقو او پو زویه دوګ وزی نو تشبیه یه له کفارو سره که حرامه نهٔ
وه مکروه خو یقیناً ده لکه څنګه چه رسول الله ﷺ داوسپنی اوسروپ
له ګوتمی ځخه منع کړی ده وای چه دا داهل النار ګینه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿۵ـ او بعض علماء وای﴾

چه مذکورشیان مکروه دی دبدبوی په وجه باندی قیاس ئی پر پیاز او وږه باندی کړیده رسول اللهﷺ ویلی دی که چاء پیاز او وږه وخوړلو هغه دزمونږ ومسجد ته نهٔ راځی ځکه هر هغه شئی چه انسان ته ضرر رسوی او انسان ځنی تنګی ږی له هغه شئی ځخه ملائکه هم تنګی ږی نو دغه مذکورشیان مکروه دی دبدبوی په وجه باندی چه انسانانو او ملائکهٔ ته ضرر رسوی

﴿٦ـ او بعض علماء وائی﴾

چه مذکورشیان حرام دی دخباثت په وجه باندی ځکه اَللّٰه (جلّ جلاله) وایٔ یحل لهم الطیبات ویحرم علیهم الخبائث او خبیث هغه شی ته وای چه طبیعت سلیمه نفرت ځینی کوی او له دغو مذکورشیانو ځخه طبیعت سلیمه نفرت کوی نو په خبائث کښی داخل دی او خبیث حرام ده لکه ځنګه چه ذکر سو

﴿۷ـ او بعض علماء وای﴾

چه مذکورشیان حرام دی لدی وجه چه فاسقان پریو ځائی کیږی لکه پر نورو حرامو شیانو باندی او پر هر هغه شئی باندی چه فاسقان رایو ځائی کیږی هغه ممنوع ده په شریعت کښی ځکه دغه شئی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بالآخره سبب اوذریعه دنور وفسادو گرزئی

﴿۸ـ او بعض علماء وای﴾

چه مذکورشیان حرام دی لدی وجه چه دایو عامه بلا ده او شامله فتنه ده ټول جهان په اخته ده ددی عام فتنی په وجه باید پر حرمت حکم وسی لکه څنگه چه په شرح تمر تاشي وغیره کښی ذکر دی چه له شمس الائمة الکردری څخه سوال وسود بنگو دحرمت او دحلت په حقله ده په جواب کښی ورته وویل **مانقل عن ابی حنیفة رحمه الله علیه وأصحابه شئی فی حله وحرمته لکن لماعمت بلیته وشملت الأماکن فتنته أختار ائمة ماوراء النهر بأسرهم تحریمه وأفتوا بتأدیب باعته وزجر آکلته**

﴿۹ـ او بعض علماء وائی﴾

چه مذکور شیان حرام دی لدی وجه چه عقل فاسده وی او انسان دخدای(جلّ جلاله) له ذکره او له لمانځه څخه باسی او هر هغه شئی چه دغه زنگه وی هغه حرام ده نودی حرام دی

﴿۱۰ـ او بعض علماء وائی﴾

چه سگریټ او چلم حرام دی لدی وجه چه دوگ الة دعذاب ده ألله

(c) ketabton.com: The Digital Library

(جلّ جلالـه) پـه خپل کتـاب کښې پـه ځـايود عذاب کښې ذکر کړيدى يـوم تأتى السّماء بدخـان مبين الاية وقال تعالىٰ وظل من يـحـموم لا باردولا كريم وقال تعالىٰ يرسل عليكم شواظ من نـارونـحـاس وقـال تعالىٰ انطلقوا الى ظل ذى ثلاث شعب لاظـليـل ولا يـغنى من اللهب، والظل والنحاس واليحموم هو الدخان وقال تعالىٰ فى حق قوم يونس لما آمنواكشفنا عنهم عـذاب الخذى فى الحياة الدنيا. وكان ذلك الدخان ومايكون كـذلك فـاستعماله على وجه يكون هيئة العذاب حرام ألاترى الى ما اخرجه أبو داود وغيره عن بريدةرضى الله عنه جاء رجـل الـى رسـول الـلهﷺ وعليه خاتم من حديد فقال مالى أرى عـليك حـلية أهـل الـنـار ثـم جـاء وعليه خـاتم من صفر فـقـال مـالـى أجدمنك رائحة الاصنام فقال يا رسول الله من أى شـئـى اتـخذه؟ قال اتـخذه من ورق. ومن ثم شرح بعض الـفـقهـاء بـأن استـعمال الحديد اكثر اثماً من استعمال الذهب والـصـفـر لـكو نه الة لعذاب الفجرة فاذا كان الحديد هذا مع أن مـافيـه نـوع زيـنة فـمـا بـالك بـالدخـان المعدّلعذاب الدنيا والاخرة حـاصل ئى داسو چه استعمال دآلى دعذاب پر داسى طريقه باندى چه هيئة ئى داسى وى لکه هئية داهل عذاب حرام ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ له او بعض علماء وائی

چه مذکور شیان حرام دی دضرر په وجه باندی ونورو مسلمانانو ته یعنی کم وخت چه دغیر عادی انسان ومخ ته استعمالوی نو هغه نفرت ځینی کوی او مخ ځینی اړه وی نو چه انسان ځینی په عذا بیږی ملائکة هم ځینی په عذا بیږی او عذاب ورکول وبل چا ته حرام ده لکه اَللّٰـه (جلّ جلالـه) چه وائی **والذین یؤذون المؤمنین والمؤمنات بغیر ما اکتسبوا فقد احتملوا بهتاناً واثماً مبیناً** وقال رسول الله ﷺ **کل مؤذٍ فی النار** ـ

۲ له او بعض علماء وائی

چه مذکورشیان حرام دی داسراف په وجه باندی یعنی ډیری ډیری پیسی پر ورکوی پر داسی شئی باندی چه پر هغه نهٔ دونیوی فائده مرتبه ده او نهٔ اخروی او دا اسراف ده اسراف حرام ده په نص سره

۳ له او بعض علماء وائی

چه سگریټ وچلم حرام دی لدی وجه چه په دوی سره دوگ داخلیږی وبدن ته اودوگ له اوره پیدا کیږی داور خوراك حرام ده لکه دگرمی ډوډی په حق کښی چه رسول الله ﷺ وائی **ان اللـه ما أطعمنا النار** یا ـ **ان اللـه لم یطعمنا ناراً** ـ یعنی رسول الله ﷺ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دگـرمی ډوډی خـوراك مكـروه او نـاجـائـز بـولی داور په وجه باندی

نوسگريټ او چلم به څنگه ناجائز نهٔ وبلل سی داور په وجه باندی

۱٤ـ او بعض علماء وای

چه سگريټ حرام دی لدی وجه چه په سگريټ سره مشابهت راځی له شيطان سره ځکه داثابته ده چه داور څوكی په لاس كښی اخيستل داشيـطـانـی فـعـل ده نوسگريټی هم دغسی فعل کوی لکه شيطان چه شـعلة داور ئی په لاس كښی اخستـه وی بيـاخـاص كـر په سهار اوپه ما بنام کښی اوتشبيـه لـه شيـطـان سـره مـمنوع ده په نصوص صريحه وباندی لکه څنگه چه خوراك او څيښناك پـه چپه لاس سره ممنوع ده او تگ كـول پـه يوهٔ چوټـه کښی او او بـه څيښنل پـه ولاړه بـاندی او حاجة ته کښی نستل په سايه اولمر څيکی کښی اولاس پر ډيډو نيول وغير ذلك من الأفعال الشيطانية

۱٥ـ او بعض علماء وائی

چه سـگـريـټ حرام دی لدی وجه چه اولو الأمر منع ځينی كړيده او مـنع داولو الأمر موجب دحرمت ده په مسلمانانو باندی **وفی ما ذكر الـنـابـلسی وغيـره بـأمـر الـمـراد من أولی الامر العلماء علی الاصـح كـمـاذكـره العينی فی الرمز شرح الكنز** اوچـه اولو الأمر

(c) ketabton.com: The Digital Library

علماء سی لکه عینی رحمه الله علیه چه وائی بیاخویه حرمت ترلمر واضح ده او که سلاطین سی هم حرمت پـه ثـابت سو ځکه امیر المؤمنین ملا محمد عمر مجاهد رحمه الله علیه هم منع ځینی کړیده

﴿٦ل او بعض علماء وائی﴾

چه مذکور شیان حرام دی لدی وجه چه اجماع دمسلمانانو یه پر حرمت باندي راغلی ده او اجماع حجة ده له حججِ شرعیه ځخه

﴿وقال شیخ٧ل عبدالحی الکنهوی رحمه الله علیه﴾

فی رسالته ترهیب اعتیاد مجاورة هذه الرائحة الکریهة موجبة لحرمان زیارة النبی صلی الله علیه وسلم البتة وقد سمعت من أثق بخبره یحکی أن رجلاً کان یکثر التنباك فرأی یوما فی المنام رسول الله صلی الله علیه وسلم وحوله اصحابه فأراد فی المنام ان یقرب منه ویتشرف بقربه فمنعه الأصحاب وقالوا هذا شارب الدخان فلما استیقظ الرجل تاب من صنعه ومثل هذه الحکایة علی تقدیر صدقها لایستغرب وقوعها فلتحفظ والله اعلم شیخ عبدالحی الکنوی رحمه الله علیه په زجر الرّیان عن شرب الدخان کښی وای چه دسګریټو اودچلم مجاورة اوعادت موجب دحرمان دزیارت النبی صلی الله علیه وسلم ګرزی خامخا وای ماله یو معتمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

سړی ځخه او ریدلی دی چه هغه قصه کوله چه یو سړی تنباکو ډیر ځکول بیا یه یوه ورځ رسول الله ﷺ په خوب ولید چه صحابه کرام رضی الله عنه شاوخوا پر ناست ؤنوده اراده و کړه چه رسول الله ﷺ ته ورنزدی سی او په نزدیکت ئی شرافت حاصل کړی صحابه کرامو منع کو او ویل چه دا دوګ ځکونکی ده نوکوم وخت چه راو یښ سو له خپله کسب ئی توبه و کښه اوداسی حکایات پر تقدیر دصدق ئی وقوع نادره نده یادئی وساته او په بل ځائی کښی شیخ رحمه الله لیکلی دی۔

﴿ ۱۸ـ قد ثبت بالأدلة الواضحة والبراهين الساطعة ﴾

أن شـرب الدخان لايخلو عن اثم أى اثم فانه ان كان حراماً فهو كبيرة اتفاقاً ولو مرة واحدة يفسق به مرتكبه وترد شهادته وان كان مكروهاً تحريماً فهو ايضاً كبيرة على المذهب الراجح لكنها دون كبيرة ارتكاب الحرام الواضح وان كان مكروهاً تنزيهاً فهو وان كان صغيرة كما أنه كذلك على تقدير الكراهة التحريمة عند جماعة لكنه بالاصرار والاعتياد يكون كبيرة وبالجملة فمد او مته والاصرار عليه لايخلو عن ارتكاب كبيرة أعاذنا الله منها ومن امثالها واما القول بالا باحة المطلقة الخالية عن مطلق الكراهية فقل من

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذهب اليها وقول محكوم عليه بالشذوذ من جملة الاقوال الغير المعتمد عليها يعني په واضحه دلائلو سره ثابته ده چه دسگریټ او چلم څکول له گناه ندی خالی هره گناه که وی څکه کچیری حرام سی نو گناه کبیره ده اتفاقاً کڅه هم یو وار وی فعل کونکی په فاسق ده او شهادت ئی مردود ده او که مکروه تحریمی سی نو هم گناه کبیره ده پر مذهب راجح باندی لکن دواضح حرامو تر گناه کمه ده او که مکروه تنزیهی سی نوبیا کڅه هم گناه صغیره ده خو لکن په همیشه توب او عادت سره کبیره گرزئی حاصل ئی دادی چه همیشه توب وربادی کول له گناه کبیری څخه نه خالی کیږی اَللّٰه (جلّ جلاله) دی لدوی او ددوی له مثله ومونږ ته پناه را کړی اوهغه قول په اباحت سره چه خالی وی له مطلق کراهیت څخه وهغه ته ډیر کم تگ سویده او هغه قول محکوم علیه په شذوذ او په ندرت سره ده او هغه له جملی داقوال غیر معتمد علیها څخه ده او شیخ عبدالحئی الکنوی رحمه الله علیه ډیر داسی خوبو نه له صاحب النصیحة څخه نقل کړیدی چه هغه پر بدی دسگریټو اودچلم دلالت کوی

﴿۱۹﴾ ذكر صاحب النصيحة كثيراً من المنامات

الدالة على أنه من المستقبحات وقد تكلم به الموتى بعد حصول الاحياء فمن ذلك ما وقع فى بلدة بروج سنة أربعين

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعد الألف ان رجلاً كان شارباً للدخان وكان اسمه
محمودمات فاشتغل أقربائه بالتجهيز والتكفين اذ أحياء الله
تعالىٰ وتكلم فقال أين يذهبون بأخي وكان اخوه مريضاً
لكن يدور في البيت فمات في الساعة وسألوه عن حاله
فقال جاء ني رجلان مهيبان فذهبابي الى موضع مفروش
بفراش أخضر فاذا أنا برجال ونساء يقرأون القرآن واذا
أنا بجماعت من أقربائي فقلت لهم أنا جائع فجاء واحد منهم
بطبق مملوء بانواع الثمار فأكلت ثم عطشت فقلت لهم أنا
عطشان فجاء واحد منهم بقدح مملوء بدم فقال لي اشرب
فقلت والله أشربه فتركتهم وقمت باكياً متحيراً فاذا أنا
برجل على صورة العرب فقال لم تبكي؟ فقلت اني ضللت
طريق بيتي فقال أذهب بك الى بيتك وأمرك أن أمر الناس
أن يتركو اشرب الدخان وأن يتميزوا بين الكافرين
والمسلمين في اللباس فقلت له ياسيدي ان لم يقبلوا قولي
فقال بلّغ وما على الرسول الاالبلاغ صاحب النصيحة ذكر
کړيدی چه په سنه ۱۰۴۰ يوزر څلويشت كښې دبروج په ښار كښې
يوه واقعه پيښه سوه هغه داوه چه يو سړی وه نوم ئی محمود ؤ سګريټی
او چلمی وه دا مړ سو قريبان ئی په تجهيز او تكفين باندی مشغول سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نا څاپـه اَلـلّـه (جـلّ جلاله) دغه مړی ژونـدی کـو او خبری یه شروع
کړی او ویویل چه زما ورور موخه کړیده هغه مریض ؤ صرف په کور
کښنی گـرزیـدو بیابیرته دستی مړسـو خلگو پو ښتنه ځینی وَ کړه یعنی
حـال ئـی ځیـنی طلب کو ده ورته وویل دوهٔ ویریدو نکی کسان راغلو
زه یه ویو شنه فرش کړی ځـائی ته بوتلم چه ناڅاپه له نارینه ؤاو ښځو
سـره مـلاقـی سـوم پداسی حال کښنی چـه دوی قـرآن وایو او نا څاپه
مـلاقـی سوم له یو ټولـی دقـریبـانـو سـره مـاورتـه وویل چه زه وژه یم
یوراولاړسو یوه مجمع یه راوړه چه له قسم قسم میؤوډکه وه ماخوراك
ځینی و کوبیازه تږی سـوم ماورته وویل دوی ته چه زه تږی سوم بیایوه
راتگ وکـو پـه یـوه پیـالـه سـره چـه لـه وینوډکه وه وما ته ئی وویل چه
وخیښه مـاورتـه وویل قسم په خدای کی وڅیښم نودوی می پر ښنوو
اوزه ولاړسـوم چـغـی مـی وهلی او حیران ؤم چه ناڅاپـه لـه یوه عربی
شکل سړی سـره مـلاقـی سـوم هغه راته،وویل چه ولی ژاړی مـاور ته
وویـل دکـورلار راځـخـه ورکه ده هغه راته وویل چه کورته به دی زه
بـوزم او پـه یـو شـئـی دأمر کوم چه په هغه شئی بیاخلگ امر کړه هغه
داده چه خلگوته ووایه چه دوگ مه خه کوی او دکافرا نوو مسلمانانو
پـه جامهٔ کښنی فرق سره و کړی دی وای مـاورتـه وویـل که خلگو نهٔ
ومـنـلـه ده راته وویل چه تی وره سوه په رسول یعنی پرلیږونکی صرف

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول دی وحکی ان رجلاً شریفاً کان یشرب الدخان فرأی النبی صلی الله علیه وسلم فی المنام فقال له انت شریف وتشرب الدخان - هذا العجیب حکایت دی چه یو شریف سړی سگریټ یا چلم څکاوه رسول الله صلی الله علیه وسلم ئی په خوب ولید ورته ویویل چه ته شریف سړی ئی او دوگ څکوی وحکی ان رجلاً عالماً کان یشرب الدخان فرائی صدیقه فی المنام النبی صلی الله علیه وسلم فقال له قل لصدیقك انك تدرس وتشرب الدخان الخبیث - یعنی حکایت ده چه یو عالم سړی وه دوگ ئی څکاوه دده اشنائی رسول الله صلی الله علیه وسلم په خوب ولید ورته ویویل چه خپل اشنائی ته ووایه چه ته درس کوی او خبیث دوگ هم څکوی وحکی انه وقع فی بروج سنة ألف وتسعة وثلاثین قحط شدید فرأت فی المنام امراة صالحة السید کمال الدین حسینی فقالت له یاسیدی متی یرفع عنا هذا القحط فقال تسألنی عن رفع القحط ولم یترك الناس شرب الدخان -

حکایت ده چه په بروج شهر کښی په سنه ۱۰۳۹ یوزر نهه یرش کښی قحطی او تنگی راغله پر خلگو باندې یوی صالحی ښځی سید کمال الدین په خوب کښی ولید ورته ویویل ای سیده دغه بلاء به څه وخت خدای (جلّ جلاله) له مونږ څخه پور ته کړی سید صاحب ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وويـل تـه لـه ماڅخه دقحطی دپورته کیدو سوال کوی او خلگ دوگ
څکیدن نـهٔ پر یږدی وحـکـی رؤية كثيـر من الصلحاء النبیﷺ
وجـماعت من الاولياء أنهم يمنعون عنه يعنی ډيرو صالحانو
او اولياء النبیﷺ ليدلی ده چه دوی یه منع کړيدی ځينی وحكی
صـاحـب الـنـصيـحة عـن نفسه أنه رأی فی المنام كان شاباً
حسـنـاً مليحا يقول له ثلاثة لهم عذاب شديد الزانی وشارب
الـدخـان ومثـل هـذه الـحكايات كثيرو نظيرها شهير صاحب
النصيحة دخپـل ځـانـه حـكايت كوی چه ده يو شائسته خوبصورته
ځوان په خوب کښی وليـد هـغه ورته وويل چه دريو کسانو ته سخت
عـذاب ده يـوه زانی او بل دوگ څكونـكـی دريـم ئـی نده ذکر کړی
صـاحـب نصيحة هغه ځوك ده چـه پـه کتاب النصيحة کښی ئی دغه
خـوبو نه رايو ځائی کړيدی وقـد حـكی محدث الهندولی الله بن
عبـدالـرحيـم الـدهـلـوی فـی رسـالته الدرالثمين فی مبشرات
الـنبـی الأميـن عـن والـده آنـه قـال كـان رجل من أصحابنا
لايـعتـاد شـرب الـتـنباك ولكنه قد هيّأ القدرة لأضياف فرأى
الـنبـیﷺ فـی الـنـوم أو فـی اليقظة لا أدری ای ذلك كـان

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقبلا اليه ثم اعرض عنه وخرج من ذلك المكان قال فدنوت اليه فقلت يا رسول الله فقال فى بيتك القدرة ونحن نكرهها۔

محدث الهندولى الله بن عبدالرحيم الدهلوى په خپله رسالة الدرالثمين فى ميشرات النبى الأمين كښى له خپله پلاره حكايت كوى واى هغه وويل چه زمونږله ملگرو څخه يوسړى ؤ چه دتنباكو څكول ئى عادت نۀ ؤ مگريوه ورځ ئى دميلمانو لپاره چلم تيار كړى ؤ رسول الله ﷺ ئى وليد په خوب كښى يا په ويښنو خبرنيم چه په كوم يوه كښى ليدلى وه چه هغه ﷺ ورته راتلونكى وه بيايه اعراض ځينى وكو او لدغه مكان څخه بير ته ووتى دعبدالرحيم دهلوى ملگرى وائى چه ور نزدى سوم ورته وميويل يا رسول الله ولى ولاړى ده ﷺ راته وويل چه ستا په كور كښى چلم ده او مونږ نفرت ځينى كوؤ وحكى أيضاً عن والده أنه كان رجلان من الصالحين أحدهما عالم عابد والآخر عابد ليس بعالم فرآيا النبى ﷺ فى ساعة واحدة على صورة واحدة وكأنه أذن للعابد أن يدخل فى مجلس ولم يأذن للعالم فسأل العابد بعض القوم عن ذلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

فقال هويمرن التنباك والنبي ﷺ يكرهه فلما كان الغد دخل العابد على العالم فوجده يبكي لما رأى الليلة فأخبره عن السبب فتاب من ساعة ثم رآيا النبي ﷺ من الليلة الآتية على صورة واحدة كأنّه أذن للعالم وقرّبه منه او دغه رنگه محدث الهندله خپله پلاره حکايت کوی چه دوه صالحان کسان وه يو عالم عابد وؤ اوبل صرف عابدؤ دواړو رسول الله ﷺ په يوه ساعت کښې پريوه صورة باندی وليد گواکی وعابد ته رسول الله ﷺ اجازه ورکړه دغه عابد له بعض ملگرو وځخه دمجلس پوښتنه وکړه چه دغه عالم ئی ولی منع کو هغو ورته وويل چه دئی دتنباکو عملی ده او رسول الله ﷺ نفرت ځينی کوی نوهر کله چه سهار سو عابد وعالم ته ورغلی عالم چيغی وهلی دشپی دليدو پر قيصه باندی نو عابدو په سبب باندی خبر کنو يعنی عالِمَ ته دتنباکو په وجه باندی منع سوی هغه دستی تو به ځينی وکښه بيا دواړو په راروانه شپه باندی رسول الله ﷺ په خوب وليد پريوه طريقه باندی نووعالم ته ئی اجازه ور کړه او ځانته ئی ورنزديکو فان قلت هذه الحكايات والمنامات لاتفيد شيأ من الأحكام من الحلال والحرام لما قال على القاری

(c) ketabton.com: The Digital Library

المکی فی رسالة المقدمة السالمة فی خوف الخاتمه لااعتماد
علی رؤیة المنام فی حق غیر الانبیاء علیه الصلوة والسلام
فلو فرض أن أحد رأی النبی صلی الله علیه وسلم وأمره بفعل شئی او ترکه
علی خلاف قواعد الاسلام فلیس له القیام بذلك الأمر
باجماع العلماء الأعلام انتهی ملخصا وقال علی القاری ایضاً
فی الحرز الثمین شرح الحصن الحصین ان الأحکام المنامیة
والأحوال الکشفیة لااعتبار لها فی الامور الشرعیة انتهی
ملتقطا یعنی که ته سوال و کړی چه دغه حکایات او خوبو نه
خویوشئی له احکامو نۀ فائده کوی چه هغه عبارة ده له حلال او حرام
ځخه یعنی په خوب باندی خو نۀ حرمت ثا بتیږی او نۀ حلت له جهة
دهغه چه علی قاری رحمه الله علیه په خپله رسالة مقدمة السالمة فی
خوف الخاتمه کښی ویلی دی چه له انبیاء ع ما سویٰ دبل چاء و خوب
ته اعتبار نسته بالفرض که یو څوك رسول الله صلی الله علیه وسلم په خوب ووینی اوپر
فعل دشئی یا پر ترك دشئی پر خلاف دقواعد داسلام باندی آمر کړیٰ
په اجماع دعلماء باندی ثابته ده چه په دغه سړی باندی ددغه آمر
برپای کیدل او قائمیدل نسته او دغه رنگه علی قاری په حرزثمین

(c) ketabton.com: The Digital Library

شرح الحصن الحصين كښې ويلي دي چه دخوبو واحكامو ته او
دكشف واحوالو ته په امور شرعية كښې اعتبار نسته **قلت هب أن**
منام غير النبي ﷺ لايثبت شيأً من الحلة والحرمة لكنه يقع
مؤيداً لما ثبت بالأدلة فهذه الحكايات والمنامات ان لم تثبت
باستقلالها قبح الدخان لكن لاريب في جعلها مؤيدة لما دل
عليه البرهان لاسيما رؤيامن رأى النبي ﷺ أنهٔ يكرهه
ويستقبحه فانه ان شاء الله لرؤ ياحق لحديث من رأى فقد
رأى الحق ويؤيده قول العارف ابن جمرة الاندلسي المالكي
في بهجة النفوس شرح مختصر صحيح البخاري من رأى
النبي ﷺ في صورة حسنة فذلك حسن في دين الرأى من
جهة الدين وان كان في جوارحه شين او نقص فذلك خلل
في الرائي من جهة الدين وكذلك يقال في كلامه في النوم
انه يعرض على سنته فماوا فقها فهو حق وما خالفها فالخلل
في سمع الرائي فرؤيا الذات الكريمة حق والخلل انما هو في
السمع الرائي وبصره وهذا خير ما سمعت في ذلك انتهى زما
په فكر لفظ دهب سهود قلم ده پر دي ځائي لفظ دنم يعني دنسلم ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاصل دجواب دادی دامنم چه په خوبو دغیر انبیاء حلت او حرمت نهٔ
ثابتیږی خولکن تائید دهغه واقع کیږی چه هغه په دلیل سره ثابت
سوی وی نودغه قصې او خوبو نه کڅه هم بالاستقلال پدوی سره
بندی ددوگ نهٔ ثابتیږی خولکن پدی کښی هیڅ شك نسته چه دوی
تائید واقع کیږی دهغه شئی لپاره چه پر هغه دلیل دلالت کوی
بیاخاص کر دهغه چاء خوب چه هغه رسول الله ﷺ په خوب لیدلی
وی او هغه ﷺ کره او نفرت ځینی کوی نودغه انشاء الله حق خوب
ده لجهة ددی حدیث شریف **من رائی فقد رأی الحق** یعني که
چاء رسول الله ﷺ په خوب ولید نو په تحقیق سره هغه حق ولید یعنی
دغه لیدل ئی حق او یقینی ده ددی خبری تائید دعارف ابن أبی جمرة
الأندلسی المالکی قول کوی په بهجة النفوس شرح مختصر صحیح
البخاری کښی داهغه کس ده چه نوم ئی عبدالله بن أبی جمرة ده دده
په حق کښی ابن کثیر وائی **کان قوّالاً بالحق أمّارا بالمعروف**
مات سنه ۶۱۵ بمصر او صاحب التبصیر دده په حق کښی وای **کان
عالماً عابداً شهیر الذکر وذکره عبدالوهاب الشعرانی فی
طبقات الاولیاء وأرخ** وفاته سنة ۶۵۵ هغه قول ئی داده وای که چاء

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول الله ﷺ په حسن صورة او ښاسته صورة باندی په خوب کښی ولید نودغه حسن او ښائست په دین دلیدونکی کښی ده او که چاء په بدصورة ولید نودغه بدی په دین دلیدونکی کښی ده اودغه رنګه ویل کیږی په کلام درسول الله ﷺ کښی یعنی که ئی چاته خبری و کړی هغه خبری پر سنتود ده باندی عار ضیږی که له سنتود ده سره برابری وی نـودغه خبری حق دی او که مخالفی وی نودغه خلل او نقصان په أوریدو دلیدونکی کښی ده نولیدل دذات کریمه حق ده او ثابت ده او خلل و نقصان په أوریدو دلیدنکی کښی او په سترګو دلیدنکی کښی ده او دا خبـره ترټول هـغـو خبـر و بهتـره ده کـم چـه ما په دغه موضع کښی أوریدلی دی۔

نـو دغـه خوبو نه اوقصی کـم چه دسګریټو او دچلم په حق کښی لیدل سـویـدی نـودغـه بـاید عرض سی پرسنت او شریعت درسول الله ﷺ بـاندی که چیری ورسره موافق او برابر وه نودغه خوبو نه حق او ثابت دی او که بالفرض ورسره مخالف وه نودغه خلل او نقصان بیا په لیدو أو أوریـدو دلیدنکی کښی ده او حـال داده چـه یـوکس به په سنت او شریعت کښی داسی قول نکړی پیـش چـه هـغه به پرحلت اوپر جواز

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسگریټو و چلم وغیرهما دلالت و کړی وفی نسیم الریاض شرح
شفاء عیاض للشهاب أحمد الخفاجی الحنفی سل النووی
عمن رأه فی منامه یأمره بأمر هل یجب به أم لا؟ فاجاب بأ
نه ان لم یخالف الشرع وکان له خاصة فی نفس ینبغی
العمل به وانما لم یجب لأن النائم لایضبط ماقیل له وربما
لم یفهمه أویکون اشارة تحتاج الی التأویل انتهی او په
نسیم الریاض شرح شفاء عیاض کښی شهاب احمد خفاجی
حنفی ذکر کړیدی چه له نووی رحمه الله تعالیٰ علیه ځخه سوال
وسوله هغه شئی ځخه چه په خوب ئی انسان ووینی او آمر سی په یو
امر باندی ددغه امر قیام باندی واجب ده که نه؟ نو ده جواب ور کو
یدی سره چه دغه امر که مخالف له شرع نهٔ وه او مختص ترده پوری
وه مناسب داده چه عمل ورباندی و کړی خولکن دغه عمل ورباندی
واجب نده ځکه چه بیده یاد دهغه نسی کولی چه ورته وویل سی
اوډیر ځله ئی فهمه ولی نسی او یا اشاره وی وتأویل ته احتیاج لری۔
نولدی متنه هم دغه معلوم سوه چه پدغه خوبو باید عمل وسی۔
دغه دلائل چه علماء کرام ذکر کړیدی پر حرمت او کراهیة

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسگریټو او دچلم باندی پدغو دلائل کښې په اکثرو باندی۔

حرمت او کراهیت دنسوارو

داحقر بنده په نظر په طریقه اولی سره ثا بتیږی ځکه نسوار هم تنباکو دی خولکن تنباکوئی تر سگریټو او چلم زوره وردی او چینه هم په گډه ده نوضرر او فتورئی تر سگریټو زیات ده او ضرر وفتورئی تر ټولو هغه چاته ښه معلومیږی چه استعمال ئی کړی او په عادت نهٔ وی او په منشیاتو کښې اول وهلهٔ معتبر ده یعنی ترعات مخته چه استعمال کړی که مسکروه بیاهغه شئی ترپای مسکر بلل کیږی او که مفتروه بیاترپای مفتر بلل کیږی یعنی په اول وار که هر شی وه بیاهغه شئی بلل کیږی او له عادت ورسته که یوسړی نشه و کړی او نسی نشه نودیته اعتبار نسته یعنی که یو داسی سړی شراب یاتریاق وخوری چه هغه په عادت وی اونشه یه نهٔ کړی او یا یو نسواری سړی نسوار وکړی او په بدن کښې ستی نسی پیدا نولدی دانهٔ معلومیږی چه دغه مذکور شیان بالذات مسکراو مفتر ندی بلکه دغه شیان بالذات مسکراو مفتر دی خولکن دغه وصف دمسکریت او مفتریت یه ددغه سړی په حق کښې زائل سویده په سبب دعادت ددغه سړی حاصل

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکلام داسو چه نسوار حرام دی۔

په سبب دمفتریت او مضرت دنفس او مضرت دغیر او عبثیت او خبثیت او اسرافیت او بدبوئی او فسادیت دعقل او دغه ټول شیان حرام او مکروه دی یعنی نسوار مفترهم دی او مضر هم دی او عبث هم دی او خبیث هم دی او اسراف هم ده او بدبوئی هم دی او مفسد عقل لره هم دی اوددغو ټولو شیانو حرمت وکراهیت مخته په تفصیل سره ذکر سو او علماء کراموا رحمه الله علیه پر حرمت او کراهیت دسگریټو او چلم و نسوار تقریباً نولس دلائل ذکر کړیدی پدی کښی بعض دلائل دونه قوی دی چه دخدشی او دنقص تصور په کښی وهل له عقله دعا قله لری خبره ده خوداحقر بنده په نظر له دغو دلائلو ماسوی یوبل دلیل هم ورځی هغه داده لکه څنګه چه ددی رسالی په سر کښی په څلورمه قاعده کښی مونږ ذکر کړوچه اسبابو او وسائلو لره حکم دمقاصدُوی یعنی که مقصد او مسبَبُ فرض ؤ دهغه سبب او وسیلة هم فرض ده او که مقصد او مسبَبُ واجب ؤ دهغه سبب او وسیله واجب ده اودسنت وسیله سنت ده او که مقصد او مسبب حرام او منهی عنه ؤ دهغه سبب او وسیله هم حرام او منهی عنه ده مثلاد پره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی ښځی سره خلوة کول ممنوع او حرام ده ځکه دغه خلوة سبب او
وسیله دز ناء ده زناء حرام ده نو سبب ئی هم حرام ده چه خلوة ده که
څه هم دغه خلوة بالذات صحیح ده تفصیل ئی په څلورمه قاعده
کښی وګوری نو سګریټ او نسوار هم سبب او وسیله دناجائز ده نو
ناجائز دی سګریټ یوازی پدی وجه وسیله او سبب دخرامو ده چه
سګریټی دسګریټو په وجه دده ناسته او ولاړه دچرسی سره پیدا کیږی
ځکه عادت دخلګو پردی راغلی ده چه کم سړی چه سګریټ نه
څکوی هغه دچرسی سره ناسته او ولاړه دنشی په وجه نۀ کوی او نۀ
ئی دنشی پروخت ورسره کوی اونۀ ئی چرسی دداسی سړی مخته
څکوی چه هغه دی دسګریټو نشئی نوی نودغه سګریټی بالآخره
پدغه راشه درشه له چرسی سره چرسی کیږی ځکه هر مجلس لره
یوتأثیروی نوکم وخت چه چرسی سی بیا یه تعلق له بنګی اوتریاقی
سره پیدا کیږی ځکه خوعادت دخلګو پر دی راغلی ده چه دطالب
زیات تعلق له طالبه سره او دعالم زیات تعلق له عالم سره وی او
دتجار تعلق له تجار سره وی او دډرائیور تعلق له ډرائیور سره وی.او د
نشه ئی تعلق له نشه ئی سره وی نوکم وخت چه تریاقی سی بیا یه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترهغه له لوړه سره تعلق پیدا کیږی ځکه په هر شئی کښی ترقی له ادنی واعلی ته وی نودغه مسببیات چه بنگی اوتریاق وچرس دی مثلاً حرام او منهی عنه دی نوسبب ئی هم حرام او منهی عنه ده چه سگریټ دی یعنی سگریټ لکه څنگه چه بالذات حرام او مکروه دی په وجه دهغه تیرو سوی دلائلو دغه زنگه حرام او مکروه دی په وجه دسببیت دحرامو او بل سگریټ او نسوار دواړه سبب او وسیله دی دناروا پدی طریقه سره چه روژه یو عظیم رکن ده له ارکانو داسلام څخه ددی عظیم رکن صحیح اداء په روژه دټولو اندامو سره کیږی یعنی دلاس اود پښو اودغوږو اودخولی اودستر گود ټولو به روژه وی یعنی دروغ به نۀ وای سرود به نۀ اوری جنگ او جدال به نۀ کوی که بالفرض دغه شیان سرې پکښی و کړی نوه صرف او صرف فرض بیه له غاړی ساقط وی فقط خولکن اداء ددی رکن اعظم ناقصه اوتاوانی سوه نوهغه مسلمانان چه په شرابو یا په تریاقو اورئینو او چر سواخته وی هغه خوپر یږده ځکه په هغو کښی خوله اکثرو اداء ددغه رکن اعظم تللی ده او هغه مسلمانان چه ده سگریټو او نسوارو نشیان وی په هغو کښی دی یو څوك په سلو کښی شل حساب کړی چه ترمابنام

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوری دجنگ او جدال او ښکنځل نۀ په کور کښې وکړی او نۀ په صحراء بلکه بالمشاهده یه وینو چه دروژه مات پروخت پنځه منټه انتظار نسی کولی او له خولی یه لاس اختسی وی چه پرخو له ور غلو هغه وائی نوددغه رکن اعظم ناقص کیدل هم ناروا کارده او جنگ وجدال کول او ښکنځل کول هم ناروا کارده نوچه دغه شیان ناروا سول اسباب یه هم ناروا دی ځکه دا مخته مونږ ذکر کړو چه اسبابو لره حکم ده مسبّبًا تو وی نولدغو منشیاتو او منهیا تو باید هر مسلمان پرهیز وکړی ځکه پریوشئی چه نۀ دینی فائده مرتبه وی او نۀ دونیاوی فائده مرتبه وی نو بیا به هغه ښنگه عاقل وی چه پر هغه شئی باندی ځان او مال ضائع کوی او خاص کر علماء او طلباء کرام باید سخت پرهیز ځینی وکړی ځکه یوخو ددغو شیانو حرمت ده داخو پر خپل ځای پریږدی بل به دالله (جلّ جلاله) دغه ایات مبارك ورته متوجه سی

اتأمرون الناس بالبر وتنسون انفسكم وانتم تتلون الكتاب أفلا تعقلون او بل علماء کرام دقوم مقتدایان او پشوایان دی او دأنبیاء وارثان دی نوقوم ددوی په قول او په فعل باندی داسی دلیل نسی لکه ښنگه چه دوی دانبیاء علیهم الصلوة واسلام په قول او په فعل باندی دلیل نسی نو هر عالم باید په جهان کښې داسی کردار او مقتداتوب

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړی چه قوم دده داقتداء په وجه پر هدایت سی نۀ پر ضلالت لکه ښنګه چه اَللّٰه (جلّ جلاله) په رسول اللهﷺ پسی اقتداء ته حسن اقتداء ویلی ده او په صحابه کرامورضی الله عنهم پسی اقتداء ته هدایت منده اقتداء ویلی ده اَلّٰهم یا عالِمَ مَا فِی سِرِنَّا ونَجوَانَا نَحنُ غَرْقِی فِی بِحَارِ العِصْیاَنَ نسألك الفَضْلَ والجُودَ والغُفْراَنَ فَحَقّقَ رَجَاءَ نَا وأعطِنَا ما سألْنَا فانُ تَطْرُدْنَا۔ فَمَنْ یَرْحَمُنَا یَوْم" لابَیْع" فیه ولا خُلَّةُ الأَقْراَنَ وَنَجِنَا مِن العَذَابِ الْمُهِیْن فِی الدُّنْیا وَالدِّیْنِ وَارْزُقْ مؤلف هٰذِهِ الکلماتِ خَیرَ الدُّنْیَا وَالدِّینِ آمین برحمتك یا ارحم الراحمین اقول قد حررتها فی ضیق المعیشة وکان الفراغ منها لیلة الثلاثة الثامنة من لیالی شهر المحرم الحرام من شهور سنة اثنان وثلاثین بعد الألف واربع مأته من الهجرة الأحمدیة علی صاحبها افضل الصلوٰة والتحیة ولله الحمد علی ذلك بکرةً وعشیة۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library